

**T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI İLE BİRLEŞİK
KRALLIK MALİYE BAKANLIĞININ BÜROKRATİK
ÖRGÜTLENMELERİ ÇERÇEVESİNDE KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Bahtiyar GENÇER**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğretim Üyesi Metin ÖZKARAL**

**Karabük
Ekim 2019**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	5
DOĞRULUK BEYANI	6
ÖNSÖZ	7
ÖZ.....	8
ABSTRACT.....	9
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	10
ARCHIVE RECORD INFORMATION	11
KISALTMALAR	12
ARAŞTIRMANIN KONUSU	13
ARAŞTIRMANIN AMACI	13
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	13
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR	14
GİRİŞ	15
BİRİNCİ BÖLÜM	17
1. T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI.....	17
1.1. Kurumsal Tarihçe	17
1.2. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının Görevleri	35
1.3. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Organizasyon Yapısı.....	38
1.3.1. Bakanlık Merkez Teşkilatı:	38
1.3.1.1. Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün Görevleri	38
1.3.1.2. Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğünün Görevleri	38
1.3.1.3. Muhasebat Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri	39

1.3.1.4. Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri.....	40
1.3.1.5. Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri	41
1.3.1.6. Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri.	41
1.3.1.7. Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri	42
1.3.1.8. Sigortacılık Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri.....	42
1.3.1.9. Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri	43
1.3.1.10. Personel Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri.....	43
1.3.1.11. Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri	44
1.3.1.12. Teftiş Başkanlığının Görev ve Yetkileri.....	44
1.3.1.13. Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri.....	44
1.3.1.14. Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri..	45
1.3.1.15. Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri	46
1.3.1.16. Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri	46
1.3.1.17. Strateji Geliştirme Başkanlığının Görevleri.....	47
1.3.1.18. Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının Görev ve Yetkileri	47
1.3.1.19. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	48
1.3.1.20. Özel Kalem Müdürlüğünün Görevleri	48
1.3.2. Bakanlık Taşra Teşkilatı.....	49
1.3.2.1 Defterdarlık Birimleri	49
1.3.3. Bakanlık Bağlı, İlgili ve İlişkili Kurum ve Kuruluşları	49
1.3.3.1 Bakanlık Bağlı Kuruluşları	49
a) Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün Görevleri	50
b) Gelir İdaresi Başkanlığının Görevleri	50
c) Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün Görevleri.....	51
ç) Kefalet Sandığı Başkanlığının Görevleri	52
d) Özelleştirme İdaresi Başkanlığının Görevleri.....	52
e) Türkiye İstatistik Kurumunun Görev ve Yetkileri.....	53
1.3.3.2. Bakanlık İlgili Kuruluşları.....	54
a) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Görev ve Yetkileri	54

b) Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri.....	55
c) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Görev ve Yetkileri	56
ç) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Görev ve Yetkileri	57
d) Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi	58
e) Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi	58
f) Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı.....	59
g) Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü.....	59
ğ) Merkezi Finans ve İhale Biriminin Görevleri	59
h) Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünün Görevleri.....	59
1.3.3.3 Bakanlık İlişkili Kuruluşlar	60
a) Kamu İhale Kurumunun Görev ve Yetkileri	60
1.4. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mevcut Yönetim Yapısı.....	61
İKİNCİ BÖLÜM.....	63
2. BİRLEŞİK KRALLIK MALİYE BAKANLIĞI	63
2.1. Kurumsal Tarihçe	63
2.2. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığının Görevleri.....	72
2.3. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı Organizasyon Yapısı	72
2.3.1. Ana Birimler (Core Department).....	72
2.3.1.1. Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü (Financial Services).....	73
2.3.1.2. Kamu Harcamaları Genel Müdürlüğü (Public Spending)	73
2.3.1.3. Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliğinden Sorumlu Genel Müdürlük (International and EU)	74
2.3.1.4. Vergi ve Refahtan Sorumlu Genel Müdürlük (Tax and Welfare) .	74
2.3.2. İcrai Kurumlar (Executive Agencies).....	74
2.3.2.1. Hükümet İç Denetim Kurumu (Government Internal Audit Agency)	75
2.3.2.2. Birleşik Krallık Borç Yönetim Ofisi (UK Debt Management Office)	76
2.3.2.3. Ulusal Altyapı Komisyonu (National Infrastructure Commission) 77	
2.3.3. Bakanlık Dışı Kamu İdareleri (Non-Departmental Public Bodies)	78
2.3.3.1. Kraliyet Darphanesi Danışma Komitesi (Royal Mint Advisory Committee)	78
2.3.3.2. Bütçe Sorumluluk Ofisi (Office for Budget Responsibility)	78

2.3.4. Bağımsız İdari Kuruluşlar (Non –Ministerial Department)	80
2.3.4.1.Ulusal Tasarruflar ve Yatırımlar Kuruluşu (National Savings and Investments)	80
2.3.4.2. Hükümet Aktüerya Birimi (Government Actuary’s Department)	81
2.3.5. Vergilerle Finanse Edilen Kuruluşlar (Levy Funded Bodies).....	81
2.3.5.1. Finansal Hizmetler Tazminat Programı (Financial Services Compensation Scheme)	82
2.3.6. Diğer (Other).....	82
2.3.6.1. Egemen Kamu Mülkü (Crown Estate)	82
2.3.6.2. Finansal Yürütme Kurumu (Financial Conduct Authority)	83
2.3.6.3. Altyapı ve Projeler Makamı (Infrastructure and Projects Authority)	83
2.3.6.4. Ödeme Sistemleri Düzenleme Kurumu (Payment Systems Regulator)	84
2.3.6.5. Birleşik Krallık Darphanesi (Royal Mint).....	84
2.3.6.6. Birleşik Krallık Finansal Yatırımlar Limited Şirketi (UK Financial Investments Limited).....	85
2.3.6.7. Birleşik Krallık Hükümet Yatırımları (UK Government Investments)	85
2.4. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı Mevcut Yönetim Yapısı	86
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	89
3. BAKANLIK YAPILARININ KARŞILAŞTIRILMASI	89
3.1. Ülke Yapıları.....	89
3.2. Bakanlık Yapılarının Karşılaştırılması.....	94
SONUÇ	102
KAYNAKÇA	105
ÖZGEÇMİŞ	115

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bahtiyar GENÇER'e ait "T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Birleşik Krallık Maliye Bakanlığının Bürokratik Örgütlenmeleri Çerçevesinde Karşılaştırılması" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Kamu Yönetimi Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	:Dr. Öğr. Üyesi Metin ÖZKARAL	
Danışman Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Metin ÖZKARAL	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Yasin TAŞPINAR	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Emine ÇELİKSOY	

Tez Sınavı Tarihi: 07.10.2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığımı beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Bahtiyar GENÇER

İmza :

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sürecinde desteklerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Metin ÖZKARAL'a, hayatımın her anında olduğu gibi bu süreçte de yanımda olan ablam Tuğba GENÇER VAROL'a ve bu süreçte emeği geçen ailem ve arkadaşlarıma şükranlarımı sunarım.

ÖZ

Genel olarak ülkeler hangi devlet şekline sahip olursa olsun ya da hangi hükümet sistemi ile idare edilirse edilsin mali yönetim ve örgütlenmeleri siyasal ve ekonomik çevrelerde en çok tartışılan konular arasında kendine yer bulmaktadır. Birleşik Krallık parlamenter demokrasi ile yönetilen bir anayasal monarşi, Türkiye ise cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile idare edilen bir Cumhuriyet olarak iki farklı devlet şekline ve iki farklı hükümet biçimine sahip olsalar da ülkelerin hazine bakanlıkları merkezi yönetim teşkilatlarında çok önemli birer aktördürler. Geçmişten bugüne hem İngiliz kamu yönetiminde hem de Türk idari yapılanmasında mali teşkilatlanma önemli bir mesele olarak görülmüş, ekonomi ve maliye politikaları öncelikli alanlar olarak öne çıkmıştır.

Bu çalışmanın amacı da parlamentoyu bile önceleyen yapısıyla Birleşik Krallık Hazinesi ile yeni hükümet sistemiyle rol ve sorumluluklarında bir hayli değişiklik gerçekleşen Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığını bürokratik örgütlenmeleri düzeyinde karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Cumhuriyeti, Birleşik Krallık, Hazine, Maliye, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı.

ABSTRACT

Generally, no matter what form of state countries have or government system they possess, their financial management and organizations is one of the most widely discussed issues in political and economic circles. Although United Kingdom and Turkey are two different countries with different forms of the states and government systems, the former being a constitutional monarchy governed by parliamentary democracy while the latter being a republic governed by presidential government, the treasury of both states play a key role in central management structure. From past to present, not only in British public administration, but in Turkish administrative structure, financial organization has been considered as crucial, policies of economy and treasury coming to the forefront as primary issues.

The purpose of this study is to compare Her Majesty's Treasury, having come into existence even before the parliament, to Republic of Turkey Ministry of Treasury and Finance, the roles and responsibilities of which have dramatically changed due to the new government system, with regards to bureaucratic organizations.

Keywords: Republic of Turkey, United Kingdom, Treasury, Finance, Republic of Turkey Ministry of Treasury and Finance.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	T.C. Hazine ve Maliye ile Birleşik Krallık Maliye Bakanlığının Bürokratik Örgütlenmeleri Çerçevesinde Karşılaştırılması
Tezin Yazarı	Bahtiyar GENÇER
Tezin Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Metin ÖZKARAL
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	03.10.2019
Tezin Alanı	Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜSBE-KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	115
Anahtar Kelimeler	Türkiye Cumhuriyeti, Birleşik Krallık, Hazine, Maliye, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı.

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	A Comparison of Turkish Ministry of Treasury and Finance and United Kingdom Treasury within the Frame of Bureaucratic Organizations
Author of the Thesis	Bahtiyar GENÇER
Advisor of the Thesis	Asts. Prof. Metin ÖZKARAL
Status of the Thesis	Master Thesis
Date of the Thesis	03.10.2019
Field of the Thesis	Department of Public Management
Place of the Thesis	KBÜSBE-KARABÜK
Total Page Number	115
Keywords	Republic of Turkey, United Kingdom, Treasury, Finance, Republic of Turkey Ministry of Treasury and Finance.

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu

BDDK: Bankacılık Dzenleme ve Denetleme Kurumu

BÜMKO: Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğu

CİMER: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi

DMO: Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğu

IPA: Instrument for Pre-Accession Assistance- Katılım Öncesi Yardım Aracı

KAP: Kamuyu Aydınlatma Platformu

KGM: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

KİK: Kamu İhale Kurumu

KİT: Kamu İktisadi Teşebbüsü

MASAK: Mali Suçları Araştırma Kurulu

SGB: Strateji Geliştirme Başkanlığı

SPK: Sermaye Piyasası Kurulu

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

VDK: Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusunu Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Birleşik Krallık Hazinesinin bürokratik örgütlenmeleri kapsamında karşılaştırılması oluşturmaktadır. Bu alıŐmada Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Birleşik Krallık Hazinesinin kurumsal tarihelerinden bahsedilerek bakanlıkların geçmişten günümüze geçirmiŐ olduğu süreçler üzerinde durulacaktır. Daha sonra bakanlıkların günümüzde sahip olduğu görev ve yetkilere değinilerek, organizasyon yapıları ile mevcut yönetim yapıları anlatılacak, elde edilen sonuçlar iŐıđında ülke bakanlıklarının bürokratik örgütlenmeleri düzeyinde karşılaştırılması yapılmaya çalıŐılacaktır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi diğer ülke hükümet etme biçimlerinden farklılıklar gösteren özgün bir yapıya sahiptir. Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı da bu sistem içerisinde çeşitli fonksiyonlar üstlenmiŐtir. Aynı Şekilde Birleşik Krallık Hazinesi de ülkenin kendine has anayasal monarŐisi içerisinde kıta Avrupası maliye bakanlıklarından farklı rollere sahiptir. Bu çalışmanın ana amacını da iki ülkenin maliye bakanlıklarının benzer ve farklı yönlerinin ortaya çıkarılması oluşturmaktadır. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığını konu eden herhangi bir çalışmanın olmaması da bu benzerlik ve farklılıkların ortaya konulmasında önem arz etmektedir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araŐtırmada yöntem olarak literatür taraması yapılmıştır. Tezin içeriği ile kitaplar, dergiler, bilimsel makaleler, tezler ve internet kaynakları taranarak mevzuat gözden geçirilmiştir. Tezin yazımında gerekli görülen tablolara metnin içerisinde yer verilmiştir. Tez yazım sürecinde ülke bakanlıklarının mevcut durumlarında meydana gelen değişiklikler takip edilerek araştırma konusunun güncel bilgileri yansıtmasına zen gösterilmiştir.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Çalışma sırasında karşılaşılan birincil problem kaynak konusunda yaşanan sınırlılıklar olmuştur. Tezin konusunu oluşturan T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı ile ilgili çalışmaların azlığı tezin hazırlık aşamasında karşılaşılan güçlükler olarak ön plana çıkmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti ve Birleşik Krallık Maliye Bakanlıklarının karşılaştırılmasını konu edinen herhangi bir çalışmanın olmayışı ve iki ülke kamu yönetiminde kullanılan aynı kamusal terimlerin anlam olarak farklılıklar ifade etmesi de yazım sürecinde karşılaşılan bir başka güçlüktür.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze tüm ülkeler için ekonominin yönetimi ve mali teşkilatlanma öncelikli konular olarak ele alınmıştır. Ülkelerin mali ve ekonomik politikalarını uygulayan kurumlar hep göz önünde olmuş ve biçilen değer nispetleri farklılık gösterse de merkezi yönetimin en önemli öğeleri olarak ülke örgütlenmeleri içerisinde yerini almıştır.

Bu doğrultuda Birleşik Krallık Hazinesi (HM Treasury) ¹ ve Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı da ülkelerinin siyasi, politik ve ekonomik dönüşümlerinde kendilerine yer bulan iki bakanlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tezin birinci bölümünde Osmanlı Devletinde mali teşkilatlanmanın esas itibarıyla başladığı dönem olan Birinci Murat devrinden günümüze Türk mali teşkilat yapısının kurumsal tarihçesine yer verilmiş, sonrasında ise Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığına tevdi edilen görevler sayılarak Bakanlığı oluşturan birimlerin görev, yetki ve yapıları hakkında bilgi verilmiştir.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde ise birinci bölüme paralel olarak Birleşik Krallık Hazinesinin tarihsel gelişimi üzerinde durulmuş, ardından Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının günümüzde yerine getirdiği görevler sayılarak Bakanlık örgütlenmesi içerisinde yer alan idarelerin yerine getirdiği rollerin neler olduğu anlatılmıştır.

Tezin üçüncü ve son bölümünde ise çalışma konusunun daha iyi anlaşılabilmesine yönelik olarak öncelikle Birleşik Krallık ve Türkiye Cumhuriyetinin yönetim şekilleri ve hükümet biçimleri üzerinde durulmuş, sonrasında ise ülkelerin

¹ Birleşik Krallıkta Hazine (Treasury), Kraliyetin hazinesi olduğundan, ayrıca bir Maliye Bakanlığı ya da Ekonomi Bakanlığı adlandırılmasına gidilmemiştir. Kavram tümünü karşıladığı için bu çalışmada akışa göre hepsi kullanılmıştır.

yönetim sistemlerinde çok önemli iki figür olarak karşımıza çıkan Bakanlıkların benzerlik ve farklılıklarına değinilmiştir.

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı ile T.C Hazine ve Maliye Bakanlığının bürokratik örgütlenmeleri düzeyinde karşılaştırması amacına yönelik olarak hazırlanan bu çalışmanın en önemli handikapı daha önce genel olarak Birleşik Krallık hakkında Türkçe yapılan araştırmaların çok az, özelde ise karşılaştırmalı olarak Birleşik Krallık Hazinesi ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı üzerine yapılan bir çalışma olmamasıdır. Bu bağlamda çalışmanın eksikliklerinin daha sonraki çalışmalar ile doldurulacağı ümit edilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI

1.1. Kurumsal Tarihçe

Osmanlı Devleti'nin temeli atılıp mülki idare yapılandırılırken en önemli sorun olarak mali teşkilatlanma görülmüş, mali teşkilatta devlet teşkilatı gibi Çandarlı Kara Halil Hayrettin tarafından ele alınmış ve ulemadan Kara Rüstem ile birlikte Birinci Murat zamanında Devlet Hazinesi vücuda getirilerek ilk mali teşkilat kurulmuştur (İstanbul Defterdarlığı, 2016, s. 58). Birinci Murat zamanında kurulan mali teşkilat, devletin gelir ve giderlerindeki artışa paralel olarak gelişmeye devam etmiştir (www.gib.gov.tr, Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2019).

Osmanlı Devletinde mali teşkilatın başında uzun zaman defterdar unvanıyla atanan memurlar bulunmuştur. Fatih Sultan Mehmet döneminde kanunların bir araya toplanması sonucu meydana getirilen Fatih Kanunnamesinde, defterdarın makamı şöyle gösterilmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 5):

“Bilgi ki, evvela vüzerâ ve ümerânın başı Veziriazamdır. Cümlelerin ulusudur. Cümle umurun vekil-i mutlakıdır. Ve malımın vekili defterdarımdır. Veziriazam cümleye nazırdır ve oturmada ve durmada ve mertebede Veziriazam cümleden mukaddemdir.”

“Mal defterdarlarım Asitane-i Saadet'imde olan ağalarımın yukarıdurlar ve yukarı otururlar. Ve cümle sancak beğlerinden yukarıdur ve yukarı otururlar. Altı kere yüzbin akçelik beğ dahi anlardan yukarı otururlar ve beğler defterdarların altında otururlar.”

Kanunname'de defterdarın görevleri; Hazine'ye ilişkin yıllık raporu padişaha okumak, hasları yönetmek, tayinlerle ilgili arzda bulunmak ve hazineyi açıp kapamak olarak sıralanmıştır. Osmanlı'da Maliye Hazinesi defterdarın emriyle, padişah ve sadrazamın huzurunda açılmakta olup Kanunnamede defterdarlar padişaha bizzat arzda bulunmaya yetkili olarak gösterilmiştir (İstanbul Defterdarlığı, 2016, s. 4):

“Ve bizzat rikab-ı hümayunuma sahib-i arz olanlar vüzeram ve kadiaskerlerim ve defterdarlarım ve iç halkından kapu ağası ve odabaşı ve hazinedarbaşı ve kilercibaşı ve Saray-ı amiremin ağası sahib-i arzdir.”

Fatih Sultan Mehmet zamanında toprakların genişlemesiyle defterdar sayısı ikiye çıkarılarak, bunlardan Rumeli'deki haslar² ile mukataalara³ bakana “*Baş Defterdar*” ya da “*Rumeli Defterdarı*”, Anadolu'daki haslar ve mukataalara bakana ise “*Anadolu Defterdarı*” denilmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 6).

Yavuz Sultan Selim'in Doğu Anadolu ve Suriye'yi fethinin ardından “*Arap ve Acem Defterdarlığı*” adıyla bir defterdarlık daha kurulmuş ve defterdar Halep'te oturmuştur. On altıncı yüzyılın ortalarında Rumeli ve Anadolu Defterdarlıklarına bağlı yalılar ve İstanbul'daki mukataaları kapsayan, devlet merkezinde “*Şikk-ı Sani*” isminde bir defterdarlık daha ihdas edilmiştir. Kanuni Sultan Süleyman döneminde de Macaristan bölgesi için yeni bir defterdar görevlendirilmiştir (İstanbul Defterdarlığı, 2016, s. 33).

İkinci Selim ve Üçüncü Murat dönemlerinde Anadolu Defterdarlığı üçe, Arap ve Acem defterdarlığı ise beşe bölünmüş fakat bu ayrıştırma bir süre sonra kaldırıldığı gibi Macaristan'ın kaybı ile birlikte “*Tuna ve Macaristan Defterdarlığı*” kaldırılmıştır. Süreç sonunda Osmanlı'nın maliye teşkilatında üç defterdar kalmıştır. Başdefterdara “*şikk-ı evvel*”, ikinci sıradaki defterdara “*şikk-i sani*” ve üçüncüsüne de “*şikk-ı salis*” defterdarı denilmiştir. Şikk-ı evvel dönemin Maliye Bakanı olarak görev yapmakta iken diğer ikisinin gerçek anlamda görev ve yetkisi bulunmamaktadır (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 6).

On beşinci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı kurumlarında görülmeye başlayan çözümlü mali yapıda da kendini göstermiştir. Şer'i esasa dayanan vergiler ulemanın bozulmasıyla kontrolsüz kalmış, rüşvet maliye kurumlarına etki edince gelirlerin azalmasına sebep olmuştur. 1787 yılında Rusya'ya savaş ilan edildiği sırada ordunun ihtiyaçları için gerekli olan üç dört bin kese para dahi bulunamamıştır. Bunun üzerine devrin padişahı Birinci Abdülhamit'in yayımladığı hümayun devlet

² Yıllık geliri yüz bin akçeden fazla olan, belli hizmet karşılığı devlet adamlarına ve görevlilere verilen topraklardır.

³ Gelirleri doğrudan doğruya devlet hazinesine gitmek üzere ayrılmış topraklardır.

maliyesinin acıklı durumunu gözler önüne sermektedir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 10):

“Akça hususunda sıkıntımız malûmi hümayunun olmuştur; tez elden üç dört bin akça istemişsiniz; mevcut olsa kendi harçlığını gönderir idim; bu vakitte esirgenir mu? Lâkin hazinelerin hali cenabınızın malûmudur; bu akça fikri gece gündüz rahatımı kaçırıyor, taahhütler ve borçlar ve emvâli miriyyenin hali böyledir...”

İkinci Mahmut döneminde yayınlanan bir *“Hattı Hümayun”* ile devletin tüm mali dairelerini birleştiren bir *“Maliye Nezareti”*, 1838 yılında kurulmuştur (www.baskent.edu.tr, Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2019). Asakir-i Mansure Hazinesi ve Defterdarlığının ismi değiştirilerek Maliye Nezaretine dönüştürülmüş, nazırlığa da Abdurrahman Nafiz Paşa vezirlik rütbesi ile atanmıştır. Maliye Nezareti 1839 yılında *“Hazine-i Mukataat”* ve *“Hazine-i Amiri”* olarak kısa süreliğine ikiye ayrılmışsa da 1841 yılında Maliye Nezareti adı altında yeniden birleştirilmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 44).

Sözü edilen yılda Maliye Nezaretinin teşkilat yapısı şöyledir:

MALİYE NEZARETİ TEŞKİLATI

(1838-1879)

A-Muhasebat

- 1- *“Maliye Muhasebesi,⁴”*
- 2- *“Sergi Muhasebesi,”*
- 3- *“Ceride Muhasebesi,”*
- 4- *“Esham Muhasebesi,”*
- 5- *“Mukataat Muhasebesi,”*
- 6- *“Evkaf Muhasebesi,”*
- 7- *“Zecriye Muhasebesi,”*
- 8- *“Haremeyn Muhasebesi.”*

B-Aklam

- 1- *“Maliye Mektubi Kalemi,”*
- 2- *“Evamir Mektubi Kalemi,”*

⁴ 1840 senesinde Maliye Muhasebesi, Varidat Muhasebesi ve Maarifat Muhasebesi olarak ikiye ayrılmıştır (www.muhasibat.hmb.gov.tr).

- 3- “Ebniyesi Hassa Kalemi,”
- 4- “Feshane Kalemi,”
- 5- “Cizye Kalemi,”
- 6- “Zahire Kalemi,”
- 7- “Anbar Kalemi,”
- 8- “Derya Kalemi.”

Bu teşkilat yapısı küçük değişiklikler ile 1880 senesine kadar mevcudiyetini korumuştur. 1880 yılında Kanuni Esasi'nin 40'ıncı maddesi⁵ gereğince Maliye Nezareti yeniden teşkilatlandırılmıştır. “Maliye Nezaretinin Teşkilatı ile Vazifeleri Hakkında Nizamnamesi” gereğince Nezaret, “Heyeti Merkeziye” ve “Heyeti Mülhaka” olmak üzere iki kısma ayrılmış, teşkilatın yapısı ve görevleri bu nizamname ile düzenlenmiştir (www.muhasabat.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2019):

MALİYE NEZARETİ TEŞKİLATI

(1880-1888)

A-Heyeti Merkeziye (Merkez Teşkilatı)

- 1- “Maliye Müsteşarlığı,”
- 2- “Heyeti Teftişkiye,”
- 3- “Varidat İdarei Umumiyesi,”
- 4- “Mesarifat İdarei Umumiyesi,”
- 5- “Düyunu Umumiye İdarei Umumiyesi,”
- 6- “Maliye Mektupçuluğu,”
- 7- “Sandık Emaneti,”
- 8- “Evrak Müdüriyeti,”
- 9- “Tercüme ve Teçhizatı Ecnebiye Müdüriyeti,”
- 10- “Muhasebatı Atika Muhasebeciliği.”

B-Heyeti Mülhaka (Taşra Teşkilatı)

- 1- “Devairi Aliye Varidat Memurini,”
- 2- “Emaneti Mahsus Memurini,”

⁵ Her memuriyetin vezayifi nizamı mahsus ile tâyin olunacağından her memur kendi vazifesi dairesinde mes'uldür (Kanuni Esasi 40'ıncı maddesi).

- 3- “*Vilayet Maliye Müdüriyetleri,*”
- 4- “*Malmüdürlükleri,*”
- 5- “*Sandık Emanetleri.*”

Yukarıdaki örgütlenme ile merkez ve taşranın idaresi, giderlerin gerçekleştirilmesi, gelirlerin tahsil edilmesi, bütçenin hazırlık süreci ve yönetimi daha ayrıntılı olarak tespit edilmiştir (www.muhasibat.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2019).

İkinci Abdülhamit döneminde on senelik bir tecrübenin ürünü olarak Maliye Nezaretinin yapısı 1889 senesinde yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklikten sonra teşkilat yapısında İkinci Meşrutiyete kadar değişiklik yapılmamıştır:

MALİYE NEZARETİ TEŞKİLATI

(1889-1908)

- 1- “*Maliye Müsteşarlığı,*”
- 2- “*Heyeti Teftişiyeye,*”
- 3- “*Muhasebei Umumiye Maliye,*”
- 4- “*Muhasebei Merkeziye,*”
- 5- “*Aşar ve Rusumat İdaresi,*”
- 6- “*Duyunu Umumiye İdaresi,*”
- 7- “*Beytülmal İdaresi,*”
- 8- “*Maatahrir Vergi İdaresi,*”
- 9- “*Sandık Emaneti,*”
- 10- “*Orman ve Maadin İdaresi,*”
- 11- “*Muhasabatı Atika,*”
- 12- “*Tasfiyei Duyun Komisyonu,*”
- 13- “*Hukuk Müşavirliği.*”

İkinci Meşrutiyetin ilanını takiben Maliye Nazırı Ziya Paşa gereksiz komisyonları kaldırmış ihtiyaç duyulmayan personeli kadro haricine çıkararak ıslahat hareketlerinde bulunmuştur. Ziya Paşa'nın nezaretinde yapmış olduğu ilk icraatlardan biri bozulan nizamı düzenleyerek tasarruflarda bulunmak olmuştur. Yüze yakın memurun işine son verilmiştir ki toplamda iki yüz altmış civarı büyük memur ve bin

yüz civarı toplam personel bulunduğu göz önünde bulundurulursa ciddi bir tasarruf sağlanmıştır (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 82).

Cavit Bey'in Maliye Nazırlığında da ıslahatlar devam etmiştir. Maliye Müşaviri Mösyö Loran'ın teşkilatlanmaya ilişkin teklifi komisyonda uzun görüşmeler sonucu karara bağlanarak Maliye Nezareti teşkilat yapısında tekrar değişikliğe gidilmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 82):

MALİYE NEZARETİ TEŞKİLATI

(1908-1929)

1- “Müsteşarlık”

2- “Kalemi Mahsus Müdürlüğü”

Büroları:

a) *Kalemi Mahsus,*

b) *İstatistik,*

c) *Maliye Müşavirliği,*

ç) *Mahzeni Evrak,*

d) *Hukuk Müşavirliği.*

3- “Muhasebei Umumiye Müdürlüğü”

Büroları:

a) *Muvazene,*

b) *Defteri Kebir,*

c) *Teftiş,*

ç) *Taşfiyei Düyun.*

4- “Varidat Umum Müdürlüğü”

Büroları:

a) *Emlak, temettü, tariki bedelatı nakdiyesi,*

b) *Aşar ve ağnam,*

c) *Düyunu umumiyeye muhavvel tekalif, tütün varidatı, defterhakani varidatı ve muhtelif varidat,*

ç) *Gümrük posta ve telgraf.*

5- “Teftiş Heyeti Müdürlüğü”

6- “Emlaki Emiriye Müdürlüğü”

Büroları:

- a) *Umumi hizmetlere mahsus evrak,*
- b) *Varidat getiren evrak.*

7- *“Vezne Müdürlüğü”*

Büroları:

- a) *Muhasebe ve teftiş,*
- b) *Vezne.*

8- *“Memurin ve Levazım Müdürlüğü”*

Büroları:

- a) *Memurin,*
- b) *Levazım,*
- c) *Masraf taahhüdatı ve idarei merkeziyesi muhasebesi,*
- ç) *Muhasebe.*

9- *“Muhassessatı Zatiye Müdürlüğü”*

10- *“Muamelatı Nakdiye Müdürlüğü”*

Büroları:

- a) *Hareketi nakdiye kalemi,*
- b) *İstikraz kalemi,*
- c) *İstikrazlar kalemi,*
- ç) *Tekaiüt muamelatı kalemi.*

Cumhuriyetin ilanı öncesi birkaç yıl ile sonrasında maliye tarihçesi incelemeleri çok azdır. Bu dönem ülkenin bağımsızlığına kavuşup, devrimlerin gerçekleştirildiği, halkın cumhuriyetin erdemleriyle tanışıp milleşmenin başladığı yıllar olarak ön plana çıkmaktadır (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 85).

Cumhuriyetin ilanından sonra Ankara hükümet merkezi olmuş ve bütün vekâletler Ankara’da faaliyetlerine devam etmişlerdir. 18 Mayıs 1929 tarihinde kabul edilen, *“Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülüne Dair Kanunun”* ikinci maddesinde yer alan *“Devlet devairi teşkilatına ait yeni kanun yapıncaya kadar bu cetvel teşkilat kanunu hükmündedir.”* hükmü gereğince Maliye Vekâleti, merkez ve vilayet memurları olarak iki ana bölüme ayrılmıştır (www.muhasibat.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2019):

MALİYE VEKÂLETİ TEŞKİLATI

(1929/ 1452 S. Kanun)

A-Merkez Teşkilatı

- 1- “Müsteşarlık,”
- 2- “Teftiş Heyeti,”
- 3- “Hukuk Müşavirliği,”
- 4- “Muhasebat Umum Müdürlüğü,”
- 5- “Varidat Umum Müdürlüğü,”
- 6- “Memurin Müdürlüğü,”
- 7- “Muntazam Borçlar Müdürlüğü,”
- 8- “Milli Emlak Müdürlüğü,”
- 9- “Nakit İşleri Müdürlüğü,”
- 10- “Darphane Müdürlüğü,”
- 11- “Pul ve Kıymetli Evrak ve Levazım Müdürlüğü,”
- 12- “Merkez Muhasebeciliği,”
- 13- “İstatistik Müdürlüğü,”
- 14- “Kalemi Mahsus Müdürlüğü,”
- 15- “Evrak Müdürlüğü,”
- 16- “Hesaplar Tetkik ve Tasfiye Kalemi.”

B-Bağlı Kuruluş ve Birimler

- 1- “Tuz İnhisar İdaresi Umum Müdürlüğü,”
- 2- “Gümrükler Umum Müdürlüğü,”
- 3- “Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü.”

C-Taşra Teşkilatı

- 1- “Defterdarlık,”
- 2- “Muhasebe Müdürlüğü,”
- 3- “Kaza Malmüdürlüğü,”
- 4- “Sandık Emni,”
- 5- “Tahsil Müdürlüğü,”
- 6- “Varidat Müdürlüğü,”

- 7- “Ay Vergileri Müdürlüğü,”
- 8- “Emlak İdaresi Müdürlüğü,”
- 9- “İstanbul Muhakemat Müdürlüğü.”

Daha sonra, 29 Mayıs 1936 tarihinde çıkarılan “Maliye Vekâleti Teşkilat ve Vazifelerine Dair Kanun” ile Vekâlet müstakil bir teşkilat kanununa kavuşmuş ve örgüt yapısı aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir (www.muhasibat.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2019):

MALİYE VEKÂLETİ TEŞKİLATI

(1936/ 2996 S. Kanun)

A-Merkez Teşkilatı

- 1- “Müsteşarlık,”
- 2- “Hususi Kalem Müdürlüğü,”
- 3- “Maliye Tetkik Heyeti,”
- 4- “Teftiş Heyeti,”
- 5- “Hukuk Müşavirliği,”
- 6- “Bütçe ve Mali Kontrol Umum Müdürlüğü,”
- 7- “Muhasebat Umum Müdürlüğü,”
- 8- “Varidat Umum Müdürlüğü,”
- 9- “Nakit İşleri Umum Müdürlüğü,”
- 10- “Muntazam Borçlar Umum Müdürlüğü,”
- 11- “Milli Emlak Müdürlüğü,”
- 12- “Darphane ve Damga Matbaası Müdürlüğü,”
- 13- “Tahsilat Müdürlüğü,”
- 14- “Zat İşleri Müdürlüğü,”
- 15- “Levazım ve Kıymetli Evrak Müdürlüğü.”

B-Bağlı Kuruluş ve Birimler

- 1- “Milli Piyango İdaresi Umum Müdürlüğü” (1939/3670 S. Kanun),
- 2- “Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü,”
- 3- “Temyiz Komisyonları,”
- 4- “İtiraz Komisyonları,”

5- “Kefalet Sandığı.”

C-Taşra Teşkilatı

1- “Defterdarlık”

- a) Varidat Müdürlüğü,
- b) Tahsilat Müdürlüğü,
- c) Muhasebe Müdürlüğü,
- ç) Muhakemat Müdürlüğü,
- d) Milli Emlak Müdürlüğü,
- e) Malmüdürlüğü.

Bu yapılanmadan sonra çeşitli kanunlarla yapılan bazı değişiklikler dışında⁶ 1983 yılına gelene kadar teşkilat ana hatlarıyla yapısını muhafaza etmiştir. 1983 yılında bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar itibarıyla köklü bir yeniden yapılanmaya gidilmiştir. Mevcut düzende kadro ihdas ve değişiklikleri belirli bir temele bağlı olmadığından, kurumlardaki düzensiz genişlemenin önüne geçmek, kontrol ve eşgüdümün sağlanması amacıyla Kanun Hükmünde Kararnameler ile bakanlık teşkilatları yeniden düzenlenmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 87).

178 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 1960 yılında çıkarılan geçici kanunla “Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği” adını alan “Hazine Genel Müdürlüğü”, “Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı” ismiyle Başbakanlığa bağlanarak Maliye Bakanlığından ayrılmış, 1994 yılında da “Dış Ticaret Müsteşarlığından” ayrılarak “Hazine Müsteşarlığı” adını almıştır (Hazine Müsteşarlığı, 2005, s. 69).

Ayrıca ilgili KHK ile “Gümrük İdaresi” Maliye Bakanlığına bağlanarak bakanlığın ismi “Maliye ve Gümrük Bakanlığı’na” dönüştürülmüş ve teşkilat yapısı şu şekilde düzenlenmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 122):

⁶ Nakit İşleri Umum Müdürlüğü 1942 tarih ve 4286 sayılı Kanun ile Hazine Genel Müdürlüğüne dönüştürülmüştür.

MALİYE BAKANLIĞI TEŞKİLATI

(1983/178 Sayılı KHK)

I-MERKEZ TEŞKİLATI

A-Ana Hizmet Birimleri

- 1- “Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü,”
- 3- “Muhasebat Genel Müdürlüğü,”
- 4- “Gelirler Genel Müdürlüğü,”
- 5- “Milli Emlak Genel Müdürlüğü,”
- 6- “Gümrükler Genel Müdürlüğü,”
- 7- “Gümrük Muhafaza Genel Müdürlüğü,”
- 8- “Kontrol Genel Müdürlüğü,”
- 9- “Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğü” (1988/307 S. KHK),
- 10- “Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı,”
- 11- “Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Dairesi Başkanlığı” (1984/207 S. KHK),
- 12- “Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı” (1989/367 S. KHK).

B-Danışma ve Denetim Birimleri

- 1- “Teftiş Kurulu Başkanlığı,”
- 2- “Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı,”
- 3- “Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,”
- 4- “Bakanlık Müşavirleri,”
- 5- “Basın ve Halkla ilişkiler Müşavirliği.”

C-Yardımcı Birimler

- 1- “Personel Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Eğitim Dairesi Başkanlığı,”
- 3- “İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,”
- 4- “Muhabere ve Elektronik Dairesi Başkanlığı,”
- 5- “Savunma Sekreterliği,”

6- “Özel Kalem Müdürlüğü.”

II-BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLAR

- 1- “Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü,”
- 3- “Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü,”
- 4- “Maliye Okulu,”
- 5- “Kefalet Sandığı,”
- 6- “Tekel Genel Müdürlüğü,”
- 7- “Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü,”
- 8- “Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü” (13.9.1989).

III-TAŞRA TEŞKİLATI

- 1- “Defterdarlık”
 - a) Gelir Müdürlüğü,
 - b) Muhasebe Müdürlüğü,
 - c) Saymanlık Müdürlüğü,
 - ç) Muhakemat Müdürlüğü,
 - d) Milli Emlak Müdürlüğü,
 - e) Vergi Dairesi Müdürlüğü,
 - f) Malmüdürlüğü.

02 Temmuz 1993 tarihinde çıkarılan 484 ve 485 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler ile Gümrük İdaresi, Maliye Bakanlığından ayrılmış olup 19 Haziran 1994 tarih ve 543 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı teşkilatı şu şekilde örgütlenmiştir (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 1994, s. 126):

MALİYE BAKANLIĞI TEŞKİLATI

(19.6.1994 /543 S. KHK)

I-MERKEZ TEŞKİLATI

A-Ana Hizmet Birimleri

- 1- “Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü,”
- 3- “Muhasebat Genel Müdürlüğü,”
- 4- “Gelirler Genel Müdürlüğü,”
- 5- “Milli Emlak Genel Müdürlüğü,”
- 6- “Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğü,”
- 7- “Avrupa Topluluğu ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı.”

B-Danışma ve Denetim Birimleri

- 1- “Maliye Teftiş Kurulu Başkanlığı,”
- 2- “Hesap Uzmanları Kurulu Başkanlığı,”
- 3- “Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı,”
- 4- “Bakanlık Müşavirleri,”
- 5- “Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.”

C-Yardımcı Birimler

- 1- “Personel Genel Müdürlüğü,”
- 2- “İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,”
- 3- “Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,”
- 4- “Savunma Sekreterliği,”
- 5- “Özel Kalem Müdürlüğü.”

II-BAĞLI VE İLGİLİ KURULUŞLAR

- 1- “Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü,”
- 3- “Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü,”
- 4- “Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü,”

5- “Kefalet Sandığı.”

III-TAŞRA TEŞKİLATI

1- “Defterdarlık”

a) “Gelir Birimleri”

aa) Vergi Dairesi,

ab) Gelir Müdürlüğü,

b) “Muhasebat Birimleri”

ba) Muhasebe Müdürlüğü,

bb) Saymanlık Müdürlüğü,

bc) Malmüdürlüğü,

c) “Milli Emlak Birimleri,”

ç) “Muhakemat Birimleri,”

d) “Personel Müdürlüğü,”

2- “Gelirler Bölge Müdürlüğü.”

16 Nisan 2017 tarihinde anayasa değişikliğine yönelik gerçekleştirilen halk oylaması ile hükümet sisteminde değişiklik yapılarak parlamenter sistemden “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine” geçilmiştir.

Yeni hükümet sistemine geçilmesiyle birlikte yapılan mevzuat değişiklikleri ile başbakanlık ve bakanlıkların teşkilat yasaları lağvedilmiş, bazı bakanlıkların kaldırılması, birleştirilmesi ve isimlerinin değiştirilmesi suretiyle kamu idarelerinin teşkilat ve görevlerine ilişkin olarak önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Bakanlık sayısı 21’den 16’ya düşürülmüş, “Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı” ve “Türkiye Cumhuriyeti Maliye Bakanlığı” ibareleri “Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı” olarak değiştirilmiştir (Akkoyun, 2018, s. 7).

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile bakanlıkların teşkilat ve görevleri düzenlenirken, “T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının” görev ve yetkileri de ilgili kararname ile düzenlenmiştir (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Öte yandan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile bakanlıklara bağılı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlar belirlenmiştir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile birlikte Bakanlığın örgüt yapısı şu şekilde düzenlenmiştir:

T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI TEŞKİLATI

I-MERKEZ TEŞKİLATI

A- Hizmet Birimleri

- 1- *“Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü,”*
- 2- *“Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü,”*
- 3- *“Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü,”*
- 4- *“Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü,”*
- 5- *“Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü,”*
- 6- *“Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü,”*
- 7- *“Sigortacılık Genel Müdürlüğü,”*
- 8- *“Personel Genel Müdürlüğü,”*
- 9- *“Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı,”*
- 10- *“Hazine Kontrolörleri Kurulu,”*
- 11- *“Sigorta Denetleme Kurulu,”*
- 12- *“Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı,”*
- 13- *“Strateji Geliştirme Başkanlığı,”*
- 14- *“Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,”*
- 15- *“Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,”*
- 16- *“Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,”*
- 17- *“Özel Kalem Müdürlüğü.”*

B-BAĞLI KURULUŞLAR

- 1- *“Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü,”*
- 2- *“Gelir İdaresi Başkanlığı,”*
- 3- *“Özelleştirme İdaresi Başkanlığı,”*
- 4- *“Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü,”*

- 5- “Kefalet Sandığı Başkanlığı,”
- 6- “Türkiye İstatistik Kurumu.”

C-İLGİLİ KURULUŞLAR

- 1- “Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu,”
- 3- “Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,”
- 4- “Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı,”
- 5- “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,”
- 6- “Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi,”
- 7- “Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi,”
- 8- “Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı,”
- 9- “Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü,”
- 10- “Merkezi Finans ve İhale Birimi.”

Ç-İLİŞKİLİ KURULUŞLAR

- 1- “Kamu İhale Kurumu”

II-TAŞRA TEŞKİLATI

- 1- “Defterdarlık”
 - a) “Muhasebat Birimleri,”
 - aa) Muhasebe Müdürlüğü,
 - ab) Saymanlık Müdürlüğü,
 - ac) Malmüdürlüğü,
 - b) “Muhakemat Birimleri,”
 - ba) Muhakemat Müdürlüğü,
 - bb) Hazine Avukatlığı Servisi,
 - c) “Personel Müdürlüğü.”

Yeni hükümet sistemine geçilmesiyle birlikte yapılan düzenlemelerle T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının bünyesinde T.C. Hazine Müsteşarlığı ve T.C. Maliye Bakanlığına bağlı kurumlar yer almıştır.

Muhasebat Genel Müdürlüğünün adı yeni teşkilat yapısında “*Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü*” olarak değiştirilmiş, Gelir Politikaları Genel Müdürlüğünün ismi ise “*Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü*” olarak belirlenmiştir. İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı da “*Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı*” olarak Kararnamede yer almıştır.

Değişiklikler öncesi Bakanlık birimleri arasında yer alan “*Milli Emlak Genel Müdürlüğü*” Bakanlıktan ayrılarak T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ana hizmet birimleri arasında sayılmıştır. Ayrıca T.C. Hazine Müsteşarlığı birimleri arasında yer alan “*Mali Sektörle İlişkiler ve Kambiyo Genel Müdürlüğü*”, “*Devlet Destekleri Genel Müdürlüğü*” ile “*Ekonomik Araştırmalar Genel Müdürlüğüne*” yeni bakanlık yapılanmasında yer verilmemiştir (Akkoyun, 2018, s. 37).

Daha sonra 43 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının teşkilat yapısında değişikliğe gidilmiştir. Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Muhasebat Genel Müdürlüğüne, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğüne dönüştürülmüş, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü ise kapatılmıştır. İlgili kararname ile Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü, Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü olmak üzere Bakanlıkta üç yeni genel müdürlük ihdas edilmiştir (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

Sözü edilen değişiklikler ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının örgüt yapısı şu şekilde oluşmuştur:

T.C. HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI TEŞKİLATI

(2019/43 Sayılı Kararname)

I-MERKEZ TEŞKİLATI

A- Hizmet Birimleri

- 1- “*Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü,*”
- 2- “*Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü,*”
- 3- “*Muhasebat Genel Müdürlüğü,*”

- 4- “Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü,”
- 5- “Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü,”
- 6- “Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü,”
- 7- “Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü,”
- 8- “Sigortacılık Genel Müdürlüğü,”
- 9- “Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü,”
- 10- “Personel Genel Müdürlüğü,”
- 11- “Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü,”
- 12- “Teftiş Başkanlığı”,
- 13- “Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı,”
- 14- “Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı,”
- 15- “Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı,”
- 16- “Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı,”
- 17- “Strateji Geliştirme Başkanlığı,”
- 18- “Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,”
- 19- “Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,”
- 20- “Özel Kalem Müdürlüğü.”

B-BAĞLI KURULUŞLAR

- 1- “Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Gelir İdaresi Başkanlığı,”
- 3- “Özelleştirme İdaresi Başkanlığı,”
- 4- “Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü,”
- 5- “Kefalet Sandığı Başkanlığı,”
- 6- “Türkiye İstatistik Kurumu.”

C-İLGİLİ KURULUŞLAR

- 1- “Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü,”
- 2- “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu,”
- 3- “Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu,”
- 4- “Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığı,”
- 5- “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,”
- 6- “Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi,”

- 7- “Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi,”
- 8- “Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı,”
- 9- “Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü,”
- 10- “Merkezi Finans ve İhale Birimi.”

Ç-İLİŞKİLİ KURULUŞLAR

- 1- “Kamu İhale Kurumu”

II-TAŞRA TEŞKİLATI

- 1- “Defterdarlık”
 - a) “Muhasebat Birimleri,”
 - aa) Muhasebe Müdürlüğü,
 - ab) Saymanlık Müdürlüğü,
 - ac) Malmüdürlüğü,
 - b) “Muhakemat Birimleri,”
 - ba) Muhakemat Müdürlüğü,
 - bb) Hazine Avukatlığı Servisi,
 - c) “Personel Müdürlüğü.”

1.2. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının Görevleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile tevdi edilen görev ve yetkiler şunlardır:

- a) “Maliye ve ekonomi politikalarının hazırlanmasına yardımcı olmak ve bu politikaları uygulamak,”
- b) “Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri⁷ ve özel bütçeli idarelerin⁸ hukuk danışmanlığını ve muhakemat hizmetlerini talepleri halinde yerine getirmek,”
- c) “Devlet hesaplarını tutmak, saymanlık hizmetlerini yapmak,”

⁷ 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun ekindeki (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idarelerini ifade eder.

⁸ 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun ekindeki (II) sayılı cetvelde sayılan idareleri ifade eder.

- ç) *“Gelir düzenlemelerine ilişkin çalışmalar yapmak,”*
- d) *“Her türlü gelir işlemlerine ait mevzuatı hazırlamak, her türlü gider işlemlerine ait mevzuatın hazırlanmasına katkı sağlamak,”*
- e) *“Bakanlığın ilgili kuruluşlarının işletme ve yatırım programlarını inceleyerek onaylamak ve yıllık programlara göre faaliyetlerini takip etmek ve denetlemek,”*
- f) *“Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek,”*
- g) *“Vergi incelemesi ve denetimine ilişkin temel politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak ve belirlenen politikaların uygulanmasını sağlamak,”*
- ğ) *“Hazine işlemleri, kamu finansmanı, kamu sermayeli kuruluş ve işletmeler ve devlet iştirakleri, ikili ve çok taraflı dış ekonomik ilişkiler, uluslararası ve bölgesel ekonomik ve mali kuruluşlarla ilişkiler, yabancı ülke ve kuruluşlardan borç ve hibe alınması ve verilmesi ile ilgili işlemleri yapmak ve Hazinesinin Cumhurbaşkanı kararı ile yurtiçindeki ya da yurtdışındaki şirketlere iştirak etmesini sağlamak,”*
- h) *“Ülkenin finansman politikaları çerçevesinde sermaye akımlarına ilişkin düzenleme ve işlemleri yapmak,”*
- ı) *“Kambiyo rejimine ilişkin faaliyetleri düzenlemek, uygulamak, uygulamanın izlenmesi ve geliştirilmesine ilişkin esasları tespit etmek,”*
- i) *“Finansal piyasalara ilişkin yurtiçi ve yurtdışı gelişmeleri izlemek, değerlendirmek, finansal sektörü geliştirici ve finansal istikrarı güçlendirici çalışmalar yapmak,”*
- j) *“Bakanlıkların ve kamu kurum ve kuruluşlarının ekonomi politikalarını ilgilendiren faaliyetlerine katılım sağlamak,”*
- k) *“Uluslararası kuruluşlarla iletişim içerisinde çalışarak ileriye dönük stratejiler geliştirme amacıyla çalışmalar yapmak ve topluma perspektif sağlayan*

politika önerilerini katılımcı bir yaklaşımla belirleyerek özel kesim için orta ve uzun dönemde belirsizlikleri giderici genel bir yönlendirme görevini yerine getirmek,”

l) “Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen temel hedef, ilke ve amaçlar çerçevesinde kalkınma planı, Cumhurbaşkanlığı Programı, orta vadeli program, orta vadeli mali plan, Cumhurbaşkanlığı yıllık programı ile sektörel plan ve programları, ilgili kamu idareleri ile Cumhurbaşkanlığı bünyesinde bulunan Politika Kurullarının görüşlerini de almak suretiyle Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile müştereken hazırlamak ve makro dengelerini oluşturmak,”

m) “Cumhurbaşkanı tarafından belirlenen temel hedef, ilke ve amaçlar çerçevesinde kalkınma planı, orta vadeli program, orta vadeli mali plan, Cumhurbaşkanı yıllık programı ile sektörel plan ve programların uygulanmasını izlemek, değerlendirmek, gerektiğinde (k) bendinde belirtilen usule uygun olarak değişiklik yapmak veya teklif etmek,”

n) “Kamu harcamalarında etkinlik, etkililik, ekonomiklik ve verimlilik sağlamak amacıyla gerekli standartları tespit etmek ve sınırlamalar koymak; bu hususlarda tüm kamu kurum ve kuruluşları için uyulması zorunlu düzenlemeleri yapmak ve tedbirleri almak,”

o) “Bölgesel, çok taraflı ve ikili kalkınma ve ekonomik ilişkilerin kalkınma planları ve Cumhurbaşkanlığı yıllık programlarında belirtilen ilke, hedef ve politikalarla uyumlu ve etkili bir şekilde yürütülmesi için gerekli çalışmaları yapmak,”

ö) “Faaliyet alanına giren konularda bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,”

p) “Sigortacılık ve özel emeklilik sistemine ilişkin faaliyetleri düzenlemek, uygulamak, uygulamayı izlemek, denetimini yürütmek ve geliştirilmesine ilişkin esasları tespit etmek,”

r) “Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmaktır.”

1.3. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Organizasyon Yapısı

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, merkezde hizmet birimleri, bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşları, taşrada tüm illerde bulunan defterdarlıkları ve ilçe malmüdürlükleri ve ülke dışındaki teşkilatıyla aracılığıyla hizmet sunumunu gerçekleştirmektedir.

1.3.1. Bakanlık Merkez Teşkilatı:

Bakanlık tüm bakanlıkların merkez teşkilatlarının yer aldığı Ankara’da yirmi hizmet birimiyle kendisine tevdi edilen görevleri yerine getirmektedir.

1.3.1.1. Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün Görevleri

Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının hukuk birimi olarak, Bakanlığın taraf olduğu davalarda, tahkim yargılamalarında, yargıya intikal eden tüm uyuşmazlıklarda Bakanlığı temsil etmekte, mevzuat, sözleşme ve şartname taslakları ile uyuşmazlıklara ilişkin işlemleri inceleyip “*hukuki görüş*” vermektedir. Genel bütçe ve özel bütçe kapsamındaki idarelerin talebi halinde hazine avukatları vasıtasıyla idareleri temsil etmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 30).

Ayrıca Genel Müdürlük, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan müracaatlara karşı Devlet adına hazırlanacak savunma çalışmalarına katılmakla, dostane çözüm önerilerini değerlendirmek ve çözüme yönelik görüş düzenlemekle, T.C. Adalet Bakanlığı ve T.C. Dışişleri Bakanlıklarınca ihtiyaç duyulması halinde oturumlara temsilci göndermekle görevlidir (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Bunların yanı sıra Genel Müdürlük bakanlık taşra teşkilatı hukuk birimlerini denetlemektedir (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

1.3.1.2. Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğünün Görevleri

Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü, orta vadeli mali plan ile sektörel plan ve programları Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile birlikte hazırlamakta, izlemekte ve değerlendirmektedir. Genel Müdürlük, kamu istihdamı ve buna ilişkin

giderlerle ilgili mevzuatın uygulanmasına yönelik işlemleri gerçekleştirmekte, genel ekonomik politika ve stratejiler çerçevesinde politikalar üretmektedir (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

Kamu harcamalarında etkinliği sağlamak amacıyla standartları tespit etmek ve bu standartların uygulanmasına yönelik düzenlemeleri yapmakta Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

Ayrıca harcamalara etkileyebilecek her türlü mevzuat taslaklarını inceleyip görüş hazırlamak, kamu alımlarına ilişkin temel politikaları oluşturmak ve devlet gelirleri politikasının oluşturulmasına yönelik çalışmaları koordine ederek, vergi yükü ve gelir tahminlerine ilişkin analizler yapmakta Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında yer almaktadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

1.3.1.3. Muhasebat Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Muhasebat Genel Müdürlüğü Devlet hesaplarının kayıtlarını tutarak uygulama sonuçlarını izlemekte, dönem sonuçlarını çıkararak bu sonuçları değerlendirmekte ve yayımlamaktadır.

Genel Müdürlük, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve bu Kanunun ikincil mevzuatıyla verilen görev alanlarında kamu idarelerince tereddüde düşülen konularda “*görüş vermekte*”, anılan Kanunun uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak için çalışmalar yaparak (yönetmelik, tebliğ vb.) “*düzenleme faaliyetlerinde*” bulunmaktadır. Genel bütçeli kamu idarelerinin “*muhasebe hizmetlerinin yürütülmesi*” ve “*ödemelerin kontrolü*” görevini Türkiye genelinde 1.250 muhasebe birimi ile yerine getirmektedir (Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 2019, s. 15).

Genel yönetim kapsamında yer alan idarelerin⁹ ve bu idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşların, Devlet sermayesi ile kurulan fon ve işletmelerin “*muhasebe sistemlerini*” ihtiyaç halinde ilgili idarelerle belirlemek ve bu konuda hazırlıklar yapmakta Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

⁹ Uluslararası sınıflandırmalara göre belirlenmiş olan, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri (5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II) ve (III) nolu cetveldeki idareler), sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idareleri ifade eder.

Ayrıca “*mali istatistik ve raporlama*” faaliyetlerinde bulunmak, “*denetim faaliyetleri*” yürütmek, “*dış denetim izlemesi*” yaparak gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik eylem planları hazırlamak ile “*Merkezi Yönetim Kesin Hesap Teklifinin*” hazırlık işlemlerini yürütmekte Muhasebat Genel Müdürlüğünün sunduğu hizmetler arasında yer almaktadır (Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, 2019, s. 15).

1.3.1.4. Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğünün sunduğu hizmetler dört ana başlık halinde sıralanabilir;

Genel Müdürlük, nakit yönetimi kapsamında; hazine işlemlerini ve nakit yönetimini yürütmekte, devlet giderlerinin gerektirdiği nakdi sağlamakta, Devletin tasarrufu altındaki para, kıymetli maden ve değerleri yönetmekte, nemalandırmakta ve muhafaza etmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 32).

Risk Yönetimi kapsamında; hazine garantileri, hazine alacakları ve kamu borç portföyü ile ilgili analiz ve risk değerlendirmesini yapmakta, paydaşlarla birlikte borçlanma ilke ve stratejilerini belirlemekte, yıllık ve uzun vadeli borçlanma programlarını hazırlamakta, risk yönetimi kapsamında alınacak önlemleri tespit etmekte, değerlendirmekte ve raporlamaktadır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 32).

Borç yönetimi kapsamında; Devletin iç borçlanmasını yürütmekte, iç borçlanma senetlerini ihraç etmekte, her türlü iç borçlanmanın hazırlık, akit, ödeme, erken ödeme ve kayıt işlemlerini yürütmekte, Devlet tarafından verilen faiz ve ikrazata ilişkin işlemleri gerçekleştirmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 32).

Alacak yönetimi kapsamında ise; dış borcun ikrazı¹⁰ yöntemiyle kullanılan krediler, ikrazen ihraç edilmiş Devlet iç borçlanma senetleri ve Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı ülkelere verilen borçlar sonucunda ortaya çıkan hazine alacaklarının takibini ve tahsilâtını yapmakta, diğer hazine alacaklarına ilişkin takip, tahsil ve koordinasyon işlemlerini yürütmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 32).

¹⁰ Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından herhangi bir dış finansman kaynağından sağlanan dış finansman imkânının ekonominin çeşitli sektörlerinde gelişmeyi sağlamak ve/veya finansman ihtiyacını karşılamak üzere genel ve katma bütçe dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ile yatırım ve kalkınma bankalarına gerektiğinde anlaşmanın mali şartlarına bağlı kalmaksızın aktarılmasını ifade eder (Kamu Finansmanı Terimleri Sözlüğü).

Ayrıca Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü “*İç Ödemeler, Dış Ödemeler ve Devlet Borçları Saymanlıklarını*” kurmak ve yönetmek, para politikası ile nakit ve borç yönetimi arasındaki eşgüdümü sağlama görevlerini de yerine getirmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2018, s. 32).

1.3.1.5. Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Kamu Sermayeli Kuruluş ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, T.C.Hazine ve Maliye Bakanlığı portföyünde yer alan Kamu iktisadi Teşebbüsleri (KİT) ile ilgili hazine pay sahipliği haklarının kullanımına ilişkin işlemleri yürütmekte, KİT’ler ile Hazine arasındaki ilişkiyi kurmakta ve bu kuruluşların yıllık “*yatırım ve finansman programlarını*” hazırlamaktadır. KİT’lerin faaliyetlerinin mevzuat hükümlerine uygun olarak yürütülmesini takip etmekte Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ayrıca Genel Müdürlük, Hazinesinin sermayesinin yarısından fazlasına sahip olduğu kamu kuruluş ve işletmelerinin çalışma alanlarına yönelik politika geliştirme faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay Başkanlığının denetimine tabi olan ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamunun hüküm ve tasarrufu altındaki kuruluş ve işletmelerinin bilgilerini toplamak, izlemek ve değerlendirmekte Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Bunun yanı sıra Genel Müdürlük, “*Kamu İşletmeleri Raporu’nu*” 2006 yılından beri hazırlayarak senelik olarak yayımlamaktadır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 33).

1.3.1.6. Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Dış Ekonomik İlişkiler Genel Müdürlüğü, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının “*uluslararası ve ikili ilişkilerini*” yürütmekte, Bakanlığın görev alanına giren alanlarda AB ile koordinasyonu sağlamaktadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Genel Müdürlük, diğer devletler, uluslararası mali ve ekonomik kuruluşlar, banka ve fonlarla ekonomik ve mali konularda Türkiye Cumhuriyeti adına

görüşmelerde bulunmakta, uluslararası sözleşmeleri imzalamakta ve bu anlaşmalara ilişkin işlemleri gerçekleştirmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin kalkınma faaliyetlerine ilişkin teknik alanlarda yardım faaliyetlerini yürütmek ile bu ülkeler ve özellikle İslam ülkeleri arasında ticari ve ekonomik birliktelik amacıyla kurulan teşkilatlarla ilgili çalışmaları yapmakta Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ayrıca Genel Müdürlük, milletlerarası ekonomik ve finans kuruluşlarıyla ilişkilerin geliştirilmesi, bu kuruluşlarda Türkiye Cumhuriyetinin temsil gücünün artırılması hedeflerine yönelik çalışmalar yapmaktadır (Hazine Müsteşarlığı, 2014, s. 57).

1.3.1.7. Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürlüğü, finansal istikrarın sürdürülmesi amacıyla sistemik risklerin izlenmesi ve yönetilmesi, risklere karşı önlemler alınması, küresel ve yerel gelişmelerin takip edilmesine yönelik çalışmalar yapmaktadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

Kambiyo mevzuatının esasları ile politikalarını belirlemekte, kambiyo politikalarının uygulanması ve finansal piyasalarla ilgili hususlarda Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası arasındaki ilişkileri kurmaktadır. Hazine destekli kredi garanti sistemine ilişkin çalışmalar yapmak ve görev alanı içerisinde ulusal ve uluslar arası kurumlarla işbirliği yapmakta Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

1.3.1.8. Sigortacılık Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Sigortacılık Genel Müdürlüğü, ülke sigortacılığının gelişmesi ve sigortalıların korunmasına yönelik önlemler almakla, alınan önlemleri uygulamakla veya uygulanmasını izlemekle görevlidir. Sigortacılık ve özel emeklilik alanındaki mevzuatı hazırlamak, uygulama sonuçlarını takip etmek ve mevzuatın AB ile uyumlandırılması çalışmalarını yürütmekte Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Sigortacılık Genel Müdürlüğü yukarıda sayılan görevlerle birlikte; “*Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu*” kapsamında kurulan “*Bireysel Emeklilik Sistemine*” yönelik T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına tevdi edilen görevleri yerine getirmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 34).

Ayrıca “*Tarım Sigortası Uygulaması*” ile “*Zorunlu Deprem Sigortası Uygulamasını*” yürütmekte Genel Müdürlüğün temel görevleri arasında yer almaktadır (www.hmb.gov.tr , Erişim Tarihi: 06 Mayıs 2019).

1.3.1.9. Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Cumhurbaşkanlığı Programı, orta vadeli program ve Cumhurbaşkanlığı yıllık Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile birlikte hazırlamakta, izlemekte ve değerlendirmektedir (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

Devlet desteklerinin ilke ve esaslarının belirlenmesine yönelik öneriler oluşturmak, Devlet desteklerinin izlenmesi ve raporlanması, desteklerin etkinlik ve verimliliğinin ölçülmesine yönelik esasları belirlemek ve ayrıca ülke ekonomisi ve küresel ekonomide dönemsel gelişmeleri takip ederek raporlar hazırlamakta Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

1.3.1.10. Personel Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Personel Genel Müdürlüğü, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının personel politikası ve insan gücü planlamasıyla ilgili çalışmalar yapmakta, personel sisteminin geliştirilmesine ilişkin tekliflerde bulunmakta, Bakanlık çalışanlarının atama, özlük, nakil ve emeklilik işlemlerine yönelik süreçleri yürütmekte, ilgili birimlerin görüşlerini alarak Bakanlık kadrolarının dağıtım, tahsis ve tenkisini sağlamaktadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Öte yandan Bakanlık personeline yönelik eğitim programları düzenlemek ile Bakanlık dışında görev yapan personelin eğitim planlarının koordinasyonu sağlamakta Genel Müdürlüğün sunduğu hizmetler arasında yer almaktadır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 34).

1.3.1.11. Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğünün Görev ve Yetkileri

Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, geliştirilmesi ve güncellenmesi, haberleşme ve siber güvenliğin sağlanmasından sorumludur. Güvenlik politikalarının geliştirilmesi, ulusal ve uluslar arası alanda sistemler arası veri akışı, paylaşımı ve koordinasyonunun sağlanması da Genel Müdürlüğün görevleri arasındadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

Ayrıca kullanıcı hesaplarının yönetimi, bilişim çözümlerinin gerektirdiği lojistik, teknik ve idari sağlamak ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmakta Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

1.3.1.12. Teftiş Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Teftiş Başkanlığı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanının emri veya onayı ile Bakan adına Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatları ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemleriyle ilgili olarak inceleme, denetim ve soruşturma işlerini yürütmekte, gerekli önlemleri aldırılmaktadır (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

İç denetim birimi ve diğer birimlerden intikal ettirilen konularda gerekli inceleme, denetim ve soruşturma faaliyetlerini yürütmektedir (43 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2019).

1.3.1.13. Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı (VDK), vergi incelemeleri yapmakta, toplanan bilgiler ışığında mükelleflerin faaliyetlerini analiz edip karşılaştırma yoluyla riskli alanları tespit etmektedir. Vergi yükümlülüklerine yönelik gelen ihbar ve şikâyetleri değerlendirmekte, vergi incelemelerinde “*Gelir İdaresi Başkanlığı*” ile koordinasyonu sağlayarak inceleme ve denetim sonuçlarını değerlendirerek istatistikî veriler oluşturmaktadır. Başkanlık tarafından oluşturulan “*Performans Değerlendirme Sistemi*” aracılığıyla vergi müfettişlerinin performansını değerlendirmekte, vergi

kaçırma ile vergiden kaçınma konularında yaşanan gelişmelere yönelik araştırmalar yapmaktadır. Görev alanına giren konulara yönelik standart ve tekniklerin geliştirilmesi için çalışmalar yapmakta, vergi incelemesi yapmaya yetkili kılınanların uyması gerek etik kuralları belirlemektedir (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ayrıca T.C. Hazine ve Maliye Bakanı tarafından tevdi edilen, teftiş, denetim, inceleme ve soruşturmaları yapmak ve vergi mevzuatı ile ilgili önerilerde bulunmakta Başkanlığın görevleri arasındadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Başkanlık doğrudan T.C. Hazine ve Maliye Bakanına bağlı olarak görev yapan “Başkan”, “Başkan Yardımcıları”, “Grup Başkanları” ile “Vergi Müfettişlerinden” oluşmaktadır (Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, 2018, s. 3).

1.3.1.14. Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ülke statüsü ile Türkiye Cumhuriyetine “Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession Assistance-IPA)” kapsamında sağlanan fonların yürütülmesi amacıyla AB ile Türkiye Cumhuriyeti hükümeti arasında “Çerçeve Anlaşmalar” imzalanmıştır. Çerçeve Anlaşmalarda bulunan hükümlere göre “Denetim Otoritesi”¹¹, IPA’nın yönetim ve kontrol mekanizmaları da dâhil olmak üzere bu kapsamda yapılan harcamaların uygunluğunun da denetimini gerçekleştirecektir. Bu kapsamda daha önce Kanun ve Başbakanlık Genelgeleri ile yetki verilen Hazine Kontrolörleri Kurulu 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de Denetim Otoritesi olarak görevlendirilmiştir (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019).

Bu kapsamda Hazine Kontrolörleri Kurulu Denetim Otoritesi sıfatıyla, “Avrupa Birliği tarafından Türkiye Cumhuriyetine mali işbirliği çerçevesinde sağlanan fonların kullanımı amacı ile oluşturulan tüm yönetim ve kontrol mekanizmalarının işlerliği ve etkinliğinin denetimi ile bu kapsamdaki her türlü

¹¹ Denetim Otoritesi, Katılım Öncesi Yardım Aracına ilişkin tüm yönetim ve kontrol sistemlerini ve faaliyetlerini denetler. Bu kapsamdaki kurumlar Denetim Otoritesi tarafından yönetim ve kontrol sistemlerine ilişkin istenilen her türlü bilgi, belge, kayıt, rapor ve bilgi sistemlerini sunmak ve bu bilgileri denetime hazır bulundurmaları zorundadırlar (www.hmb.gov.tr, Erişim tarihi: 20 Mayıs 2019).

harcama, gelir, mali yükümlülük, muafiyet ve mali tabloların denetimini” yapmaktadır (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019).

Kurul ayrıca Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile müessese ve bağlı ortaklıklarının görevlendirme bedelinin tespiti ile Hazine pay sahipliğinin gerektirdiği incelemeler yapmakla görevlidir. “*Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun*” ve “*Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun*” kapsamındaki incelemeleri yapmakta Kurul’un görevleri arasında sayılmıştır (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019).

1.3.1.15. Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri

T.C Hazine ve Maliye Bakanlığında sigortacılık ile ilgili düzenleme ve denetleme yapmakla yetkili iki kurumdan biri Sigortacılık Genel Müdürlüğü diğeri ise Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığıdır.

Kurul, ülke sigortacılığının gelişmesi ve sigortalıların hak ve menfaatinin korunması için; sigorta, özel emeklilik ve reasürans alanında faaliyette bulunan kurum ve kuruluşlar ile aracılardan ve sigorta özel emeklilik alanında faaliyet gösteren diğer kişilerin denetim, inceleme ve soruşturmasını yapmaktadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Kurul ayrıca bireysel emeklilik ve sigortacılık ile ilgili ihbar ve şikayetleri incelemekte, uluslararası kuruluş ve yabancı denetim otoriteleri ile iş birliği çalışmalarına katılmakta ve bilgi paylaşımında bulunmaktadır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 35).

Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı, gerçekleştirilecek uygulamalar ve alınacak önlemler ile ilgili T.C. Hazine ve Maliye Bakanına öneriler sunmakla görevlidir (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

1.3.1.16. Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Türkiye Cumhuriyetinde “*mali istihbarat birimi*” olarak “*suç gelirlerinin aklanması ile mücadele eden*” Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), doğrudan T.C. Hazine ve Maliye Bakanına bağlı olarak görev yapmaktadır.

Bu anlamda Kurul, suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmakta, veri toplamakta ve toplanan verileri analiz edip değerlendirmektedir. Kurul önlemler geliştirerek, araştırma ve inceleme sonuçlarını ilgili mercilerle paylaşmaktadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

MASAK, anılan görevleri yerine getirebilmek için politika üretimine katkıda bulunmakta, uygulamaya yönelik stratejiler geliştirmekte, belirlenen stratejiler kapsamında mevzuat taslakları hazırlamaktadır (www.masak.gov.tr, Erişim tarihi: 17 Nisan 2019).

Yabancı devletlerdeki eşdeğer birimlerle bilgi ve belge takasında bulunmak ve bu amaca yönelik milletlerarası antlaşma hüviyetinde olmayan mutabakatlar imzalamakta Kurul'un görevleri arasındadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

1.3.1.17. Strateji Geliştirme Başkanlığının Görevleri

Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB), ilgili mevzuatla “*strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine*” verilen görevleri yapmaktadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Bu kapsamda SGB, “*stratejik plan*” ve “*performans programı*” ile “*izleme ve değerlendirme raporunu*” hazırlamakta, Bakanlık “*cari ve yatırım bütçesini*” oluşturmakta ve “*idare faaliyet raporunu*” düzenlemektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 36).

Bakanlık “*iç kontrol sisteminin*” kurulması, geliştirilmesi ve iç kontrol sisteminin işleyişine yönelik üst yönetime ve harcama birimlerine danışmanlık hizmeti sunulması, yönetim bilgi sisteminin kurulması ve geliştirilmesi ile ön mali kontrol işlemlerinin yürütülmesi hizmetleri de SGB tarafından gerçekleştirilmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 36).

1.3.1.18. Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı hizmet binaları için ihtiyaç duyulan araç, gereç ve malzemenin temin edilmesine yönelik

alımları gerçekleştirmekte, Bakanlığın yemek, güvenlik, temizlik, bakım onarım ve ulaştırma hizmetlerini yerine getirmektedir.

Ayrıca, “*Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun*” gereğince sivil savunma ve seferberlik hizmetleri ile “*İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa*” göre yapılması gereken işlemler, Başkanlık tarafından yerine getirilmektedir (Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 2018, s. 6).

1.3.1.19. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde “*Bakanlıkta basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetleri planlamak ve bu faaliyetlerin belirlenecek usul ve ilkelere göre yürütülmesini sağlamak üzere Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği teşkil edilebilir.*” hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda Müşavirlik, kitle iletişim araçlarında yer alan haber, yorum ve makaleler ile kitle iletişim araçlarının faaliyetlerini günlük olarak takip etmekle görevlidir. T.C. Hazine ve Maliye Bakanının basın toplantılarının tertip edilmesi ile gezi ve incelemeleriyle ilgili çalışmaların kamuoyuna duyurulması hizmetleri de Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğince yerine getirilmektedir (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ayrıca Müşavirlik T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına doğrudan yapılan her türlü dilek, ihbar, şikâyet ile Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) ve Bilgi Edinme Kanunu başvurularının kabulü, kontrolü ve ilgili birimleri gönderilmesi işlemlerini gerçekleştirmektedir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 36).

1.3.1.20. Özel Kalem Müdürlüğünün Görevleri

Özel Kalem Müdürlüğü, T.C. Hazine ve Maliye Bakanının resmi ve özel yazışmalarını yürütmekte, protokol ve tören işlerini düzenlemektedir. Ayrıca Bakanın davet, ziyaret, karşılama vb. hizmetlerini düzenlemekten ve diğer kuruluşlarla koordinasyonun sağlanmasından sorumludur (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

1.3.2. Bakanlık Taşra Teşkilatı

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının taşra teşkilatı, illerde Defterdarlıklar; ilçelerde ise Defterdarlıklara bağlı Malmüdürlüklerinden oluşmaktadır.

1.3.2.1 Defterdarlık Birimleri

İllerde Defterdarlıklara bağlı;

1) “*Muhasebat birimleri*”

- a) *Muhasebe Müdürlükleri*
- b) *Saymanlık Müdürlükleri*
- c) *Malmüdürlükleri*

2) “*Muhakemat birimleri*”

3) “*Personel Müdürlükleri*”

bulunmaktadır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 18).

Defterdar, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının il ve ilçe teşkilatının amiri ve ildeki en büyük memurudur. İşlemlerin ilgili mevzuata göre gerçekleştirilmesi ve denetiminden, merkez ve taşradan gelen soruların cevaplandırılmasından, kanuna aykırı fiilde bulunanlar hakkında kovuşturmada bulunulmasından, atamalardan görevli ve sorumludur (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

1.3.3. Bakanlık Bağlı, İlgili ve İlişkili Kurum ve Kuruluşları

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sonrası çıkarılan “*Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi*” ve “*1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi*” ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına yönelik düzenlemeler de gerçekleştirilmiştir.

1.3.3.1 Bakanlık Bağlı Kuruluşları

Yeni hükümet sistemine geçiş sonrası oluşan yapıda Bakanlık örgütü içerisinde altı bağlı kuruluşa yer verilmiştir.

a) Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün Görevleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının bağlı kuruluşu olan Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün merkezi İstanbul'da olup Genel Müdürlük, dolaşıma çıkarılmasına karar verilen “*madeni ufaklık*” ve “*madeni hatıra paraları*” basmakta ve dağıtımını gerçekleştirmektedir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Genel Müdürlük, “*Cumhuriyet altın sikkeleri*” ile “*Cumhuriyet ziynet altınlarının*” basımını, “*resmi mühürlerin*”, “*madalyon*”, “*madalya*” ve “*nişanların*” üretimini, her çeşit “*vize ve harç pulları*” ile “*değerli kâğıtların*” basımını ve dağıtımını sağlamaktadır (www.darphane.gov.tr , Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2019).

Hazinenin para, madalya ve madalyon arşivinin oluşturmak ile kıymetli maden ve taşlardan imal edilen eşyaların ticaretini düzenlemeye yönelik standartlar belirlemede Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün görevleri arasında sayılmıştır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

b) Gelir İdaresi Başkanlığının Görevleri

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının bağlı kuruluşları arasında yer alan Gelir İdaresi Başkanlığının (GİB) temel görevi Devlet gelirleri politikasını uygulamak ve Devlet alacaklarının tahsilini sağlayarak bu konuda gerekli önlemleri almaktır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Gelirleri etkileyen mevzuat teklifleri hakkında görüş bildirmek, gelir mevzuatının uygulanmasına yönelik kurumlarla işbirliği yapmak ve görev alanıyla ilgili hususlarda gelişmeleri takip ederek AB, milletlerarası kuruluşlar ve diğer ülkelerle işbirliği yapmakta Başkanlığının görevleri arasındadır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesine ve mükellef haklarının korunmasına yönelik tedbirler almak ve mükellefleri mevzuattan doğan hak ve ödevleri konusunda bilgilendirmek görevi de Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Başkanlık sayılan görevleri merkez ve taşra teşkilatı aracılığıyla yerine getirmektedir. Başkanlığın taşra teşkilatı, doğrudan merkeze bağlı “*Vergi Dairesi*

Başkanlıkları” ile Vergi Dairesi Başkanlığı bulunmayan yerlerde “Vergi Dairesi Müdürlüklerinden” oluşur. Vergi Dairesi Başkanlıklarının sayısı ve kurulacağı yerler ile bunlara ilişkin değişiklikler Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmektedir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

c) Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün Görevleri

Piyango planlarının hazırlanması, piyango biletlerinin basımı ve satışının sağlanması, piyango çekilişlerinin gerçekleştirilmesi ve ikramiyelerin ödenmesi Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır. Genel Müdürlük sayısal loto ve hemen-kazan oyunlarını hazırlamakta, bu oyunların tertip edilip uygulanmasını ve ikramiyelerin ödenmesini sağlamaktadır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Şans oyunları ve benzeri oyunları düzenlemek ile karşılığı nakit olmayan piyangoların düzenlenmesine izin vermek ve denetlemekte Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Şans oyunlarının ve işletmelerinin denetimi ve bu amaçla gerekli esasları belirlemek görevi de Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ayrıca Genel Müdürlük, ihtiyaç duyulması halinde faaliyet konuları ile ilgili olmak kaydıyla, yerli ve yabancı kuruluşlarla işbirliği yapmak veya ortaklık kurmak yetkisine sahip olup görev alanına giren hususlarla ilgili milletlerarası kuruluşlarda Türkiye Cumhuriyetini temsil etmektedir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Genel Müdürlük, tüzel kişiliği sahip bir kamu kuruluşu olup *“Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Kamu İktisadi Teşebbüsü Komisyonu”* ve *“Sayıştay”* denetimine tabidir (Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019, s. 9).

Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün en üst düzeyde yetkili ve sorumlu karar organı idarenin Yönetim Kurulu olup İdarenin on sekiz ilde yirmi iki şube müdürlüğünden oluşan taşra örgütlenmesi bulunmaktadır (Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019, s. 9).

ç) Kefalet Sandığı Başkanlığının Görevleri

Kefalet Sandığı Başkanlığı, kefalete bağlı “*memur, işçi (geçici işçi hariç) ve sözleşmeli personelden*” kesilecek paraların zamanında kesilmesinden ve bankalara yatırılmasını sağlamaktan sorumludur (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019).

Kefalet tabi personelden, kesinleşmiş hükümlere bağlı borçlarını alacaklı kurumlara süresi içerisinde ödemek ve ödenen zimmetlerin ilgililerden geri alınmasına yönelik işlemleri yapmakta Sandığın görevleri arasında sayılmıştır (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019).

Kefalet Sandığı Başkanlığının bir diğer görevi ise kefalete bağlı saymanlıklardan alınan kefalet bordrolarını ve kefalete ilişkin bilgileri kayıtlara geçirmek ile sandığın gelir ve giderlerine ilişkin muhasebe kayıtlarını tutmaktır (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019).

Kefalet Sandığı Başkanlığı 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer almasa da mevzuatı gereğince (19 Haziran 1994 tarihli 543 sayılı KHK uyarınca) T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının bağlı kuruluşudur.

06 Haziran 1934 tarihinde yürürlüğe giren Kefalet Kanunu ile kurulan Kefalet Sandığı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında görevli yöneticilerden, T.C. Hazine ve Maliye Bakanı tarafından seçilen üç kişilik yönetim kurulunca yönetilmekte olup Sandığın giderleri kendi gelirlerinden karşılanmaktadır (Kefalet Sandığı Başkanlığı, 2018, s. 5).

d) Özelleştirme İdaresi Başkanlığının Görevleri

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB), “*Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun*” kapsamında T.C. Cumhurbaşkanı veya T.C. Hazine ve Maliye Bakanı tarafından alınan kararları uygulamakta ve verilen görevlerle ilgili işlemleri yerine getirmektedir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Başkanlık, “*kuruluşların özelleştirme kapsamına alınmasına, kapsamdan çıkarılmasına veya özelleştirme kapsamında yer alan kuruluşlardan gerekli görülenlerin özelleştirmeye hazırlanmasına karar verilmesi*” konularında T.C Hazine

ve Maliye Bakanına teklifte bulunmaktadır. Özelleştirmeye yönelik işlemlerin yerine getirilmesini ve bu kurumların özelleştirilmesine hazırlık amacıyla yönlendirilmesi ile ilgili faaliyetlerinin takip ve eşgüdümünü sağlamaktadır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Özelleştirme Fonunu¹² idare etmek, “*özelleştirme programına alınan kuruluşlara özelleştirme uygulamalarının gerektirdiği hallerde borç vermek, kamu bankalarının uyguladığı en yüksek ticari faiz oranını aşmamak kaydıyla Özelleştirme Fonundan sağlanacak finansmana uygulanacak faiz oranlarını ve şartlarını belirlemekte*” Başkanlığın görevleri arasında yer almaktadır (Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, 2019, s. 18).

Özelleştirme programı kapsamına alınan kuruluşlardan “*anonim şirket statüsünde olmayanların bu statüye dönüştürülüp dönüştürülmeyeceğine karar vermek ile kanuni sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla kuruluşların idari, mali ve hukuki yapıları ile ilgili düzenlemeler yapmak*” yetkisi de Özelleştirme İdaresi Başkanlığındadır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı, kamu tüzel kişiliğine sahip ve özel bütçeli bir kuruluştur. Başkanlığın sadece merkez teşkilatı olup Özelleştirme İdaresi Başkanı, İdarenin yönetiminden, temsilinden ve “*Özelleştirme Fonunun*” idaresinden sorumludur (Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, 2019, s. 18).

e) Türkiye İstatistik Kurumunun Görev ve Yetkileri

Türkiye İstatistik Kurumu, ulusal düzeyde “Resmî İstatistik Programını” hazırlamakla, Program ile belirlenen istatistikî faaliyetlerin yürütülmesini koordine etmekle ve uygulanmasını sağlamakla görevlidir. Kurum, Resmî İstatistik Programının uygulanmasına yönelik “*Yıllık İzleme Raporlarını*” hazırlamakta, gerekli görülen alanlarda istatistikleri derlemekte, değerlendirmekte ve analiz etmektedir (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

¹² Özelleştirme uygulamaları sonucu sağlanan tüm gelirler ile İdareye devredilen kuruluşlardan elde edilen temettüleri ve özelleştirme uygulamaları çerçevesinde ihraç edilecek her türlü menkul kıymet ile diğer kıymetli evrakın satışından sağlanan gelirler, İdareye devredilen kuruluşlara sağlanan finansmandan elde edilen gelirler ve diğer mevzuat ile tahsis edilen kaynaklar ve sair gelirler, ilgili kuruluşların bütçeleri dışında T.C. Ziraat Bankasında kurulacak Özelleştirme Fonunda toplanır.

Kurum, “uluslararası ölçekte karşılaştırmalar yapmaya yönelik diğer ülke veya ülke gruplarına ait göstergeleri takip edip değerlendirmekte ve ihtiyaç halinde yayımlamaktadır. Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla birlikte araştırma ve teknik yardım projeleri hazırlamak, geliştirmek ve yürütmek ile istatistikle ilgili konularda diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği sağlamak ve uluslar arası toplantılar tertip etmekte” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu resmi istatistik sonuçlarının teknik ve bilimsel açıklamalarını yapmakla, istatistikî yöntem ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeleri takip edip uygulanması için önlemler almakla görevlidir (www.tuik.gov.tr, Erişim tarihi: 20 Mayıs 2019).

1.3.3.2. Bakanlık İlgili Kuruluşları

Yeni hükümet sistemine geçiş sonrası oluşan yapıda Bakanlık örgütü içerisinde on ilgili kuruluşa yer verilmiştir.

a) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Görev ve Yetkileri

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), “ekonomide önemli zararlar doğurabilecek, tasarruf sahiplerinin haklarını ve bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek işlem ve uygulamaları önlemekle, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak için gerekli olan karar ve tedbirleri almak ve alınan karar ve tedbirleri uygulamakla” görevlidir (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği, 2014).

Kurumun düzenleme ve denetimine tabi kuruluşlar ile çeşitli kanunlarla Kurumun denetimine tabi olduğu belirtilen kuruluşların, “yetkilendirme ve faaliyetlerini düzenlemek, denetlemek, izlemek ve ilgili mevzuatın bu kuruluşlarca uygulanmasını sağlamakta” Kurumun görevleri arasındadır (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği, 2014).

Ayrıca BDDK, “finans sektörünün geliştirilmesine yönelik stratejiler belirlemekte, Finansal Sektör Komisyonu ve Eşgüdüm Komitesinin sekretarya hizmetlerini” gerçekleştirmektedir. Kurum, görevleriyle ilgili olmak kaydıyla

bakanlıklar dâhil ilgili resmi ve özel kuruluşlar ile kişilerden, gizli dahi olsa her türlü bilgi ve belgeyi istemek ya da yerinde görmek yetkisine sahiptir.

Kurum, görev alanına giren konularda araştırma yapmakta veya yaptırmakta, yapılan araştırmalardan uygun görülenleri yayımlamaktadır. Kurum, uluslararası iktisadi ve mesleki kuruluşlara üye olabilmekte, görev alanıyla ilgili konularda yabancı devletlerin yetkili mercileri ile mutabakat zaptı imzalayabilmektedir (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği, 2014).

BDDK, idari ve mali özerliğe sahip bir kamu tüzelkişisi olup merkezi İstanbul'dadır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, kurumun karar organı olup Cumhurbaşkanınca atanan biri başkan biri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 2019, s. 10).

b) Sermaye Piyasası Kurulu Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Sermaye Piyasa Kanununun emrettiği uygulamaların yerine getirilmesini ve öngörülen neticelerin oluşmasını sağlamaya yönelik işlemleri gerçekleştirmekle görevlidir. Kurul, kamunun zamanında ve doğru olarak bilgilendirilmesi amacıyla “*genel ve özel nitelikte kararlar almaya*” yetkilidir. Finansal istikrar ve mevzuat gereklerinin sağlanması amacıyla “*finansal düzenleyici ve denetleyici kurumlarla*”¹³ işbirliği yapmakta ve bilgi alışverişinde bulunmaktadır (6362 sayılı Kanun, 2012).

Kurul, sermaye piyasalarında faaliyet gösteren eşdeğer yabancı kurumlar ile ikili veya çok taraflı mutabakat zabıtları imzalamakta ve işbirlikleri gerçekleştirmektedir. Kurul, “*Kamuyu Aydınlatma Platformunun (KAP)*” çalışma esaslarını belirlemekte, Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında SPK'ya yapılacak başvuru ve bildirimlere yönelik usul ve esasları belirlemektedir (6362 sayılı Kanun, 2012).

Kurul ayrıca sermaye piyasasına yönelik olarak, yatırımcı ve tasarruf sahiplerine yatırım tavsiyesinde bulunacak kişi ve kuruluşların uyacakları ilkeleri, halka açık şirketlerin, sermaye piyasası kurumlarının, borsaların ve öz düzenleyici kuruluşların bilgi sistemlerinin işletimine ve denetimine yönelik usulleri belirler. Yeni

¹³ 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun ekindeki (III) sayılı cetvelde sayılan idareleri ifade eder.

sermaye piyasası kurumları ve araçları ile mesleki yeterliliğe yönelik sertifika verilmesine ilişkin usulleri ve esasları belirlemeye yetkisi de SPK'ya aittir (6362 sayılı Kanun, 2012).

Kurul, idari ve mali özerkliğe sahip olup kamu tüzel kişiliği bulunmaktadır. Sermaye Piyasası Kurulu yedi üyeden oluşmakta, Başkan, başkan vekili ve üyeleri doğrudan Cumhurbaşkanlığı tarafından atanmaktadır. Kurulun merkezi İstanbul'dadır¹⁴ (www.spk.gov.tr, Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2019).

c) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Görev ve Yetkileri

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGM), finansal tabloların ihtiyaca uygunluğunu, güvenilirliğini, şeffaflığını, karşılaştırılabilirliğini ve tutarlılığını sağlamak amacıyla, uluslararası standartlarla uyumlu "*Türkiye Muhasebe Standartlarını*" oluşturmak ve yayımlamakla görevlidir. Bu standartların uygulanmasına yönelik olarak gerekli kararları almakta Kurumun yetkisindedir (660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 2011).

KGM, bağımsız denetçiler ve bağımsız denetim kuruluşlarının çalışma esaslarını ve kuruluş şartlarını belirlemekte, bunların faaliyet ve denetim çalışmalarının, yayımlanan standartlara uygunluğunu gözetlemekte ve denetlemektedir. Aykırılık saptanan denetçi ve kuruluşların faaliyet izinlerini askıya almak veya durdurmakta Kurumun yetkisindedir (660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 2011).

Kurum, Türkiye'de bağımsız denetim yapmasına izin verilen yabancı ülke denetim kuruluşları ve bağımsız denetçilerini, mütakabiliyet esasına göre listeler halinde ilan etmekte, resmi sicile kaydetmekte ve kurumsal sitede kamuoyunun erişimine sürekli açık halde bulundurmaktadır (660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 2011).

¹⁴ Kurul merkezinin İstanbul'a taşınmasına ilişkin iş ve işlemler tamamlanuncaya kadar Kurulun merkezi Ankara'dır.

Kurum ayrıca görev alanıyla ilgili milletlerarası kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak, telif ve lisans anlaşmaları imzalamak ve uluslararası kuruluşlara üye olmak yetkisine de sahiptir (660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 2011).

Kurumun kamu tüzel kişiliği bulunmakta olup idari özerkliğe sahiptir. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, “*Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu*” ve “*Başkanlıktan*” oluşur. Kurul, Cumhurbaşkanı tarafından atanan dokuz üyeden oluşmaktadır (Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2019, s. 18).

ç) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Görev ve Yetkileri

Bankanın temel amacı “*fiyat istikrarını*” sağlamaktır. TCMB, bu amaca yönelik uygulayacağı “*para politikasını*” ve “*para politikası araçlarını*” doğrudan kendisi belirlemektedir.

I- Bankanın temel görevleri (1211 sayılı Kanun, 1970);

- 1) “*Açık piyasa işlemleri yapmak,*”
- 2) “*Hükümetle birlikte Türk lirasının iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirleri almak ve yabancı paralar ile altın karşısındaki muadeletini tespit etmeye yönelik kur rejimini belirlemek, Türk lirasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesi için döviz ve efektiflerin vadesiz ve vadeli alım ve satımı ile dövizlerin Türk lirası ile değişimi ve diğer türev işlemlerini yapmak,*”
- 3) “*Bankaların ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca uygun görülecek diğer mali kurumların yükümlülüklerini esas alarak zorunlu karşılıklar¹⁵ ve umumi disponibiliteler¹⁶ ile ilgili usul ve esasları belirlemek,*”
- 4) “*Reeskont ve avans işlemleri yapmak,*”
- 5) “*Ülke altın ve döviz rezervlerini yönetmek,*”
- 6) “*Türk lirasının hacim ve tedavülünü düzenlemek, ödeme ve menkul kıymet transferi ve mutabakat sistemleri kurmak, kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlemlerini ve gözetimini sağlamak ve gereken düzenlemeleri yapmak,*

¹⁵ Bankaların topladıkları mevduatlar karşılığında Merkez Bankası nezdinde bulundurmaları gereken mevduat oranını ifade eder.

¹⁶ Bankaların topladıkları mevduatlar karşılığında kasalarında bulundurmaları gereken varlığı ifade eder.

ödemeler için elektronik ortam da dahil olmak üzere kullanılacak yöntemleri ve araçları belirlemek,”

7) *“Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak,”*

8) *“Mali piyasaları izlemek,”*

9) *“Bankalardaki mevduatın vade ve türleri ile özel finans kurumlarındaki katılma hesaplarının vadelerini belirlemektir”.*

d) Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi

T.C. Ziraat Bankası Anonim Şirketi, *“1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi”* ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilmiştir. Bankanın Esas Sözleşmesinde banka organları, *“Genel Kurul”, “Yönetim Kurulu”, “Genel Müdür”* ve *“Kurulacak Komiteler”* olarak belirtilmiştir.

Bankanın merkezi Ankara olup Esas Sözleşmesinde amacı *“Bankacılık Kanununun dördüncü maddesinde belirtilen mevduat bankalarının¹⁷ yapabilecekleri tüm bankacılık faaliyetlerini yürütmek”* olarak belirtilmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Esas Sözleşmesi, 2001).

e) Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi

Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi, *“1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi”* ile T.C Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilen bankalar arasında yer almaktadır (1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 2018). Bankanın Esas Sözleşmesinde banka organları, *“Genel Kurul”, “Yönetim Kurulu”, “Genel Müdür”* ve *“Kurulacak Komiteler”* olarak belirtilmiştir. Bankanın merkezi İstanbul’dur.

Halk Bankasının amacı Esas Sözleşmesinde *“Bankacılık Kanununun dördüncü maddesinde belirtilen mevduat bankalarının yapabilecekleri tüm bankacılık faaliyetlerini yürütmek”* olarak ifade edilmiştir (Türkiye Halk Bankası Esas Sözleşmesi, 2001).

¹⁷ Mevduat bankası, Bankacılık Kanuna göre kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullanırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini ifade eder (5411 sayılı Kanun, 2005).

f) Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı

Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı, “1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi” ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilen kuruluşlar arasındadır. Bankanın Esas Sözleşmesinde bankanın yetkili organları, “Genel Kurul”, “Yönetim Kurulu” ve “Genel Müdür” olarak sayılmıştır. Bankanın merkezi İstanbul’dadır.

Vakıflar Bankasının amacı Esas Sözleşmesinde “Bankacılık Kanunu ve diğer kanunlarda belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi kaydıyla mevduat bankalarının yapabilecekleri tüm bankacılık faaliyetlerini yürütmek” olarak ifade edilmiştir (Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Esas Sözleşmesi, 2001).

g) Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilen Türkiye Kalkınma Bankası, sanayi ve turizm öncelikli olmak kaydıyla enerji, eğitim, sağlık sektörlerindeki işletmelere destek sağlamaktadır (www.kalkinma.com.tr, Erişim tarihi: 03 Nisan 2019).

Bankanın yetkili organları, “Genel Kurul”, “Yönetim Kurulu”, “Genel Müdür” ve “Komiteler” olup merkezi Ankara’dır (Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi, 2001).

ğ) Merkezi Finans ve İhale Biriminin Görevleri

Merkezi Finans ve İhale Birimi, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilişkilendirilmiş olup finansmanını AB’nin sağladığı programlara ilişkin “mal ve hizmet alımları ile yapım işi ve hibelere ilişkin projelerin genel bütçeleme, ihaleye çıkma, sözleşme, ödeme, muhasebe ve mali raporlama işlerinden” sorumludur (www.cfcu.gov.tr, Erişim tarihi: 10 Nisan 2019).

h) Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünün Görevleri

Devlet Malzeme Ofisi (DMO), “kamu hukukuna tabi olan veya kamunun denetimi altında bulunan ya da kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının mal ve hizmet ihtiyaçlarının tedarik ve dağıtımını bunlar adına temin etmekle” görevlidir. Ofis özel sektöre satış yapmamakta, kamu kurumlarının da Ofisten alım

yapma zorunlulukları bulunmamaktadır (Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü Ana Statüsü, 2007).

DMO, faaliyetlerinde özerk, tüzel kişiliğe sahip ve sorumluluğu sermayesiyle sınırlı bir “*İktisadi Devlet Teşekkülü*” olup merkezi Ankara’dır (www.dmo.gov.tr, Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

1.3.3.3 Bakanlık İlişkili Kuruluşlar

Yeni hükümet sistemine geçiş sonrası oluşan yapıda Bakanlık örgütü içerisinde ilişkili kuruluş olarak Kamu İhale Kurumuna yer verilmiştir.

a) Kamu İhale Kurumunun Görev ve Yetkileri

Kamu İhale Kurumu (KİK), “*İhalenin başlangıcından sözleşmenin imzalanmasına kadar olan süre içerisinde idarece yapılan işlemlerin Kamu İhale Kanunu ve ilgili mevzuata uygun olmadığına yönelik şikayetleri inceleyerek sonuçlandırmakla, Kamu İhale Kanununa ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa ilişkin mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak, geliştirmek ve uygulamayı yönlendirmekle, kamu ihale mevzuatı ile ilgili ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamakla*” görevli ve yetkilidir (4734 sayılı Kanun, 2002).

Bununla birlikte Kurum, “*haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmakta, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmakta, ihale ilanlarına yönelik esas ve usulleri düzenlemekte, basılı veya elektronik ortamda Kamu İhale Bültenini yayımlamaktadır.*” (4734 sayılı Kanun, 2002).

Kurum ayrıca “*yerli isteklilerin, yabancı ülkelerde açılan ihalelere katılmalarına engel olunduğunun tespit edilmesi halinde, bu uygulamanın yapıldığı ülkenin isteklilerinin de, Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelere katılmalarının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınmasını ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını*” sağlamak üzere Cumhurbaşkanına teklifte bulunmaktadır (4734 sayılı Kanun, 2002).

1.4. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mevcut Yönetim Yapısı

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı teşkilatının başında, T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Dr. Berat ALBAYRAK bulunmaktadır. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümünde tamamlayan Albayrak, yüksek lisansını New York Pace Üniversitesi Lubin School of Business'ta yapmıştır. "Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Finansmanı" adlı çalışması ile doktorasını tamamlamış, finans ve enerji başta olmak üzere farklı iş kollarında yöneticilik yapmıştır. Daha sonra Marmara Üniversitesinde finans ve bankacılık konularında dersler veren Albayrak, köşe yazarlığı ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarında aktif görevlerde bulunmuştur. Altmış dört, altmış beş ve altmış altıncı hükümetlerde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak görev alan Albayrak, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk Hazine ve Maliye Bakanı olarak görevlendirilmiştir (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı hiyerarşisinde Bakandan sonra bakan yardımcıları yer almakta olup Bakanlıkta 2019 yılı Ekim ayı itibarıyla üç bakan yardımcısı görev yapmaktadır.

Bakan Yardımcısı Bülent AKSU lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümünde tamamlamıştır. Finans, muhasebe, vergi ve yönetim alanlarında profesyonel yöneticilik tecrübesine sahip olan Aksu, farklı sektörlerde birçok satın alma, birleşme işlemlerini gerçekleştirmiş, uluslararası ve yerel piyasalarda proje finansmanı, bono ihracı gibi finansal işlemleri aktif olarak yürütmüştür. Ayrıca Aksu, Fortune Türkiye dergisinde, iki kez Türkiye'nin en etkili elli finans yöneticisi arasında gösterilmiştir (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Bir diğer Bakan Yardımcısı Dr. Nureddin NEBATİ, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü bitirdikten sonra yüksek lisansını da aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uluslararası İlişkiler üzerine yapmıştır. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi dalında Doktora unvanını aldıktan sonra farklı üniversitelerde Siyaset Bilimi, Türk Siyasal Hayatı, Devlet ve Siyaset Sosyolojisi dersleri vermiştir (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Bakan Yardımcısı Osman DİNÇBAŞ ise kariyerine Ernst & Young'ın İstanbul ofisinde denetim asistanı olarak başlamış, sonrasında şirketin Hartford ve New York ofislerinde üç yıl çalışmıştır. Dinçbaş, 1998 senesinde, Türkiye'de denetim ortaklığının yanı sıra, Yönetim Danışmanlığı bölümünü kurma görevini üstlenerek, bu bölümü geniş kapsamlı bir hizmet dalına dönüştürmüştür. Daha sonra Ernst & Young Türkiye'nin Operasyonlardan Sorumlu Yönetici (COO) görevine getirilen Dinçbaş, aynı zamanda şirketin Güneydoğu Avrupa Bölgesi Yönetim Komitesi Üyesi ve Bölgenin İnsan Kaynakları Başkanı olarak görev yapmıştır. 2003 yılına gelindiğinde Ernst & Young Türkiye Genel Müdürlüğüne terfi eden Dinçbaş, bu görevini yedi sene sürdürmüş, sonrasında kendi işini kurmak üzere Ernst & Young'dan ayrılmıştır. Girişimcilere ve “startup” şirketlere yatırım ve stratejik yönetim desteği veren Dinçbaş, aynı zamanda yerli ve yabancı şirketlere stratejik risk danışmanlığı, risk yönetimi, iç denetim ve iç kontrol danışmanlığı hizmetleri de vermiştir. Dinçbaş ayrıca üst üste üç dönem Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED) Yönetim Kurulu üyesi görevini de yürütmüştür (www.hmb.gov.tr, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Bakanlık teşkilatının bakan yardımcılardan sonra hiyerarşik amirleri genel müdürler/başkanlardır. Yirmi hizmet birimi bulunan bakanlıkta, on bir genel müdür, üç başkan, dört kurul başkanı ve basın müşaviri ile özel kalem müdürü unvanına sahip yönetici görev yapmaktadır.

Bakanlık yapısında altı bağlı kuruluş yer almakta olup üçü genel müdürlük üçü de başkanlık şeklinde örgütlenmiştir. Kuruluşların başındaki genel müdür/başkanlar kuruluşların yöneticisi konumunda bulunmakta olup, kuruluşların işlem ve eylemlerinden sorumludur. Bakanlık organizasyonunda yer alan ilgili kuruluş sayısı ise ondur. İlgili kuruluşların dördü anonim şirket statüsünde olup bir başkanlık, iki kurum, bir genel müdürlük ve Merkez Bankası ile Merkezi Finans ve İhale Biriminden oluşmaktadır. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının ilişkili kuruluşu ise Kamu İhale Kurumu olup kurumun genel yönetimi ve kurul kararların yürütülmesi başkana aittir.

İKİNCİ BÖLÜM

BİRLEŞİK KRALLIK MALİYE BAKANLIĞI

2.1. Kurumsal Tarihçe

İngiliz hazinenin kökenlerine ilişkin yeterli bilgiye ulaşmak zor olsa da (Roseveare, 1969, s. 20) günümüz hazinesinin kökeninin “*Normandiya fethine*” dayandığı bilinmektedir. Zira fethin gerçekleştiği 1066 yılından çok öncesinde dahi, Anglo-Sakson hazinesi vergileri toplamakta ve harcamaları kontrol etmekteydi (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Roseveare’ye göre özel sorumlulukları olan bir haznedar olgusu ilk kez Normandiya fethinin ardından, İngiltere’yi yöneten kraliyet ailesi döneminde ortaya çıkmıştır. Hayatı hakkında çok fazla bilgi sahibi olunmasa da resmi olarak ilk kez bu unvanı taşıyan kişiden, “*Henry The Treasurer*” olarak bahsedilmektedir (Roseveare, 1969, s. 20).

Henry’den 1085 yılında “*Fatih William’ın (William The Conqueror)*” emriyle yazımına başlanan ve tüm ülkenin sistematik vergi değerlendirilmesinin bulunduğu kitap olan “*Kıyamet Günü Kitabında (Domesday Book)*” bahsedilmekte olup Henry’nin Fatih William’a haznedar olarak hizmet ettiği ve Winchester bölgesi etrafında arazi sahibi olduğu düşünülmektedir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

İngiltere’de Hazine (Exchequer) kavramı 1110 yılından itibaren kullanılmaya başlanılmış olup Hazine kavramı, gelir ve giderleri hesaplamak için kullanılan ve üzerinde damaların olduğu (chequered) masadan gelmektedir. Baş Yargıç, Lordlar

Kamarası Başkanı, Haznedar ve diğer üyeler yılda iki kez bu masanın etrafında toplanır, bölge şeriflerinin kraliyet adına topladığı ve harcadığı parayı denetlerdi (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Hazinenin başlangıçtaki rolüne ve işlevlerine ilişkin net bilgiler olmamakla birlikte, on ikinci yüzyılda çok yönlü bir idari kuruluş olduğu bilinmektedir. İngiltere’de hazine “*Üst ve Alt Komisyon (Upper and Lower Exchequers)*” olmak üzere iki bölümden meydana gelmekteydi. Üst komisyon yüksek hakim, memur ve baron üyelerden oluşup yüksek hakimin mahkemesi işlevini görmekte ve hazinenin yönetimle ilgili günlük işlerini yerine getirmekteydi. Alt komisyon ise Kraliyetin kasa dairesi işlevini görmekte ve Devletin geliri bu komisyonda toplanıp, tanzim edilmekteydi (Chapman, 1997, s. 12).

Hazinenin kurulduğu çağda parlamentonun varlığından söz etmek mümkün değilken, Darlington’a göre “*Hazine Şansölyeliği (The Chancellor of the Exchequer)*” 1410 yılında rahip sınıfının dışında yer alan güçlere geçmiştir. Hazine Şansölyesi unvanı hem geleneksel olarak hem de günümüzde kullanılmaya devam etmekte olup Hazine örgütünün başındaki Bakanı ifade etmektedir (Yücel, 2010, s. 66).

Kraliyet gelirlerini yöneten ve bu gelirle ilgili hesap vermekle yükümlü olan Hazinenin bünyesinde çalışan Haznedar, Ortaçağın büyük bir bölümünde para toplamak ve basmak gibi görevlere sahiptir. Hazine adına toplanan para için yaklaşık 8 inç¹⁸ (20,32 cm) uzunluğunda çeteleler tutulur ve alınan paranın miktarına göre üzerine farklı büyüklüklerde çentik atılırdı. Daha sonra bu çubuk ikiye bölünür ve yarısı paranın alındı belgesi olarak şerife verilirdi. Bu çeteleler 1834 yılında Westminster Sarayı yanına kadar kullanılmaya devam edilmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Hazine, Kraliçe Birinci Elizabeth döneminde Hazine Lordu Winchester (Lord Treasurer) ve halefi Burghley tarafından yeniden düzenlenene kadar krallar tarafından yetkin olmadığı için eleştirilmiş ve göz ardı edilmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

¹⁸ İngiliz uzunluk ölçü birimi.

Lord Burghley, Kraliçe Elizabeth tarafından göreve atıldığı 1572 yılından öldüğü yıl olan 1598 yılına kadar Hazine Lordu olarak görev yapmış ve Kraliyet harcamalarını kontrol altında tutmayı başarmıştır. Daha sonrasında savaş, enflasyon ve yolsuzluklarla Kraliyetin ekonomisi bozulmuş ve Kraliçe Birinci Elizabeth'in ölümü üzerine tahta çıkan Birinci James'in müsrifliğiyle ülke ekonomisi daha da kötü bir hal almıştır (Chapman, 1997, s. 13).

Birinci James İngiltere'yi yöneten ilk Stuart hanedanı üyesidir. Bu dönemde haznedarların idari gücünün zayıflığı, hanedanın parayı yönetmekteki yetersizliği, savaş, enflasyon, yolsuzluk ve aşırı savurganlık hanedanın yüksek borçlar içine girmesine sebep olmuştur. 1612 yılına gelindiğinde Hazinesinin başında bulunan Hazine Lordunun fazla nüfuz kazandığı görüldüğünden Maliyenin bir komisyon marifetiyle yönetilmesine karar verilmiştir (Sur, 1943, s. 547).

Daha sonra Suffolk Kontu olan Thomas Howard'ın yaptığı yolsuzlukların ve aldığı rüşvetlerin ortaya çıkması üzerine hazinenin yönetimi 1618 yılında yeniden beş veya altı Kraliyet danışmanının ve başında Canterbury Başpiskoposunun bulunduğu bir komisyona bırakılmıştır (Chapman, 1997, s. 13).

İngiltere iç savaşı döneminde Birinci Charles'ın idam edilmesiyle başlayan yenileme döneminde tahtta bulunan İkinci Charles zamanında İngiliz donanmasının mali kaynakları çok yetersizdi. Bunun sonucunda Kraliyet donanmasının sancak gemisinin 1667 yılında Hollanda tarafından ele geçirilmesi İngiltere için büyük bir utanç kaynağı olarak görülmüştür.

Bu olayın hemen akabinde İkinci Charles haznedarın yerine geçmesi için yine bir komisyon atamış, bu komisyonun göreve başlamasıyla Hazinesinin kurumsal yapılanmasının temelleri atılmıştır. İkinci Charles bu komisyona yaşça büyük danışmanlar yerine mali yönetimin her alanında tecrübeli, kendi kuşağından üç genç görevlendirmeyi tercih etmiştir; "*Sir William Coventry*", "*Sir Thomas Clifford*" ve "*Sir John Duncombe*". Komisyondaki diğer isimler ise; "*Hazine Bakanı (Chancellor of the Exchequer) Sir Anthony Ashley Cooper*" ve restorasyon döneminin etkin ismi "*Albemarle Dükü General Monck'dur*". Komisyonun kontrolü genel olarak İkinci Charles tarafından atanan ve komisyonun çoğunluğunun oluşturan üç genç danışmanın elinde olup onların da ilk kararı 27 Mayıs 1667 yılında "*Sir George Downing'i*"

hazine sekreteri olarak görevlendirmek olmuştur. Hazine kontrolü ve kamuya hesap verme kavramları da Downing'in komisyon liderliğinde öne çıkmaya başlamıştır (Chapman, 1997, s. 13).

George Downing, 1660 yılında Hague şehrinde diplomatik görevdeyken Hollanda'nın ekonomik başarısını yakından inceleme fırsatı bulmuştur. Downing'in Hazine Sekreterliğine atanması yarı resmi olarak gerçekleşmiş, herhangi bir güvencesi ve önceden belirlenmiş bir maaşı olmamasına rağmen görevinde büyük başarı göstermiştir. Downing'in çalışmaları sonrası Hazine yeni yükümlülükler üstlenmiş, bunun sonucunda da Hazineye daha düzgün bir kayıt sistemi ve daha yüksek standartlarda bir yönetim gerekliliği doğmuştur. Yapılan çalışmalar neticesinde Downing, Hazine'de ilk kez gerçek bir kayıt sisteminin ve bununla beraber gelen daha iyi bir yönetim düzeninin kurulmasını sağlamıştır. "*Kayıt Defteri Sistemi (Book of Record)*", yönetim kurulunda verilen ilk kararın 1667 yılında kayıtlara geçmesiyle başlamıştır. Downing bunun dışında yeni kayıt defteri sistemlerini de hayata geçirmiştir. 1667 Haziranında yayınlanan bir emirle, diğer haznedarlara, Majestelerinin Hazinesinin (HM Treasury) haznedarlarının talimatı olmadan, herhangi bir ödeme yapmaktan uzak durmaları bildirilmiştir. Hazinesinin ön kontrolü ilkesi bugün de geçerliliğini korumaktadır. Bu dönem Hazinesinin hükümetin harcamaları üzerindeki kontrolünün de başladığı dönemdir (Chapman, 1997, s. 15).

Ayrıca Downing zamanında Hazine belirli tarihlerde geri ödeme taahhüdüyle, pazar emirlerini satarak ek gelir elde etmiştir ki bu günümüz hükümet bonolarının da başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Aynı dönemde vergi toplama görevi yetkisi, bu görev sayesinde çok büyük karlar elde eden özel aracı kurumlardan alınmış ve Hazineye rapor veren bir komisyona verilmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

On yedinci yüzyılın ikinci yarısında Hazine için çalışmış diğer önemli kişiler arasında, Hazine için gayri resmi olarak danışmanlık görevini yürütmüş olan filozof "*John Locke*" ve Darphane Müdürü olarak çalışmış "*Isaac Newton*" da bulunmaktadır. Bu dönemde, günümüz kamu finans yönetimine yön veren bir dizi gelişme olmuştur. Yıllık harcamaların Parlamento tarafından onaylanması ilkesi ve İngiltere Merkez Bankasının 1694 yılında kurulması yaşanan önemli gelişmeler arasında yer almıştır (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

On sekizinci yüzyılın ilk yarısında bankacılık ve finansal alanında hızlı gelişmeler yaşanmış, yaşanan gelişmelerin başlangıcını da hükümet fonları etrafında gelişen bir menkul değerler piyasası oluşturmuştur. Menkul değerler piyasasında yaşanan gelişmelerin hükümetin mali durumu üzerinde de etkileri olmuş, senet ve tahvillerin basılması yoluyla borç yaratılarak para toplanmaya başlanılmış, bu da devlet borçlarının başlangıcı olmuştur. Bu dönemde özel sektörün hükümete borç verme konusunda istekli tutumunun sebebi ise borç verenlerin paralarını geri alma olasılıklarının eskiye göre çok daha yüksek olması ve kamu harcamalarının daha iyi yönetiliyor olmasıdır (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

1730 yılına gelindiğinde İngiltere’de kamu harcama araştırmasının ve yıllık bütçenin ilk örnekleri oluşturulmuştur. Bu süreç boyunca bazı sıkıntılar da yaşanmıştır. 1711 yılında Hazine, hükümet borcuna teminat olarak South Sea şirketinin sermayesine iştirak edeceği ve böylece hükümete borç veren şirketlerinde de hisse alacağı bir plan açıklamıştır. 1720 yılına gelindiğinde bu plan herkesi hayal kırıklığına uğratan sonuçlar doğurunca, binlerce yatırımcı zarar görmüş ve sürecin sonunda Hazine Bakanı Londra Kulesine¹⁹ gönderilmiştir. Hazine bu olaydan devlet borçlarının ve kamu maliyesinin basiretli bir biçimde yönetilmesi gerekliliği noktasında bugün de geçerliliğini koruyan dersler çıkarmıştır (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

1782 yılında “*Lord Shelbourne*” Hazine örgütü içerisinde çok önemli bir düzenlemeye imza atmıştır. Bu düzenlemeyle Hazine altı birimden oluşacak ve memurlara toplanılan vergilere göre belirlenen, değişken fakat daha yüksek olan ücretler yerine sabit maaş verilecektir (Chapman, 1997, s. 17).

On sekizinci yüzyıl İngiltere maliyesinin durumu daha çok serbest ticaret, denk bütçeler ve istikrarlı döviz kurları şeklinde ilerlemiştir. 1799 yılında “*Genç Pitt (Pitt the Younger)*” İngiltere’de gelir vergisi uygulamasını ilk kez yürürlüğü koymuştur (Chapman, 1997, s. 15).

19 Ağustos 1805 tarihinde alınan bir kararla Hazine organizasyonundaki siyasi ve yönetsel hususlar birbirinden ayrılmış, 17 Ekim 1834 yılında ise altı olan birim sayısı dörde düşürülmüştür (Chapman, 1997, s. 20).

¹⁹ Londra Kulesi bir süre hapishane olarak kullanılmıştır.

On dokuzuncu yüzyılda hazinenin konumu güçlenerek artmış, 1820'li yıllardan itibaren kamu idarelerinin tahmini bütçe rakamları parlamentoya hazine tarafından sunulmaya başlanmıştır. 1861 yılında kabul edilen yasa kapsamında da diğer kamu kurumlarının tahmini bütçelerinin parlamentoya sunulmadan önce Hazine tarafından onaylanması zorunluluğu getirilmiştir (Yücel, 2010, s. 67).

Kraliçe Victoria döneminde Hazinenin güçlü pozisyonu yapılan reformlarla sağlanmıştır. Bu dönemde devlet memurluğu için açık rekabet ve likayata dayalı atama usulleri uygulanmaya başlanmış, evrak işini azaltıcı çalışmalar yapılmış, iş tatmin düzeyinin yükseltilmesi beraberinde daha hızlı ve verimli çalışmayı getirmiştir. Aynı zamanda 1866 yılında çıkarılan Maliye ve Denetim Yasası ile kamu harcamalarının denetimini sağlayan yeni bir denetim birimi kurularak kamu parasının kontrol ve denetimi artırılmıştır (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

On dokuzuncu yüzyıl boyunca Hazinenin organizasyon yapısı ve memurların statüsü gelişme göstermeye devam etmiştir. 1833 yılında Exchequer (Hazine) kaldırılarak Hazine Şansölyesinin (Chancellor of the Exchequer) başkanlığında bir bakanlık yapılanmasına dönüştürülmüştür. 1867 yılından itibaren de asistan sekreterlik daimi müsteşarlığa dönüştürülmüştür (Wright, 1969, s. 107).

Yüzyılın sonlarında ise Hazine beş birim olarak örgütlenmiş, üst yönetim Bakan, bir Bakan Yardımcısı (Assistant Secretary), bir Müsteşar, dört özel kalem müdürü, yedi birinci derece, on iki tane de ikinci derece kalem müdüründen oluşmuştur. 1908 yılına gelindiğinde ise birim sayısı, personel sayısında artış yapılmaksızın altıya çıkarılmıştır (Chapman, 1997, s. 27).

Hazine, yirminci yüzyılın başında merkezi yönetimin (central government) en önemli birimi haline gelmiştir. Hazinenin bu öneminin sebebi herhangi bir planlama dâhilinde veya bu şekilde yetkilendirildiği için değil, yüzlerce yıllık periyotta yavaş yavaş önemli yetkiler kazandığı için gerçekleşmiştir. Bu süreçte Hazine, özellikle Parlamento olan ilişkisi ile kamu harcamaları üzerindeki kontrolünü net bir şekilde tesis etmiştir (Chapman, 1997, s. 29).

Birinci Dünya Savaşı öncesinde İngiliz bankaları yaklaşan savaş sebebiyle kriz yaşamış, Dünyanın yarısı İngiliz bankaları tarafından finanse edildiğinden ulusal

ödemelerde kesintiler baş göstermiştir. Birinci Dünya Savaşı sırasında Hazine Bakanlığında danışman olarak çalışan “*John Maynard Keynes*” dönemin Hazine Bakanı Lloyd George’u Merkez Bankasının altın rezervlerini bankaları desteklemek için kullanması konusunda ikna etmiş ve kriz bu şekilde önlenmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Keynes Birinci Dünya Savaşını bitiren Versay (Versailles) Barış Antlaşmasının görüşmesine Hazine Bakanlığının temsilcisi olarak katılmış, savaşın mağlup devleti Almanya’nın ödemesi istenen savaş tazminatının büyüklüğüne itiraz etmiştir. Keynes bugünün parasıyla 350 milyar dolar tutarındaki tazminatı ödemesi istenen Almanya’nın sahip olmadığı bir para için yeni kaynaklar bulma arayışına girebileceğini bunun da yeni istilalara yol açabileceğini düşünüyordu. Bu tartışmalar sonucunda Keynes Bakanlıktaki görevinden istifa etmiştir (<http://www.focusdergisi.com.tr/>, Erişim Tarihi: 02 Haziran 2019).

1918 yılında Lord Haldane tarafından, hükümetin işleyiş mekanizmasına ilişkin sunulan rapor, Hazinenin bütün diğer bakanlıklar arasında “müstesna” bir pozisyonda olduğunu göstermektedir (Chapman, 1997, s. 9).

Bu raporda, Hazine Yönetim Kurulunun temel görevleri şu şekilde sıralanmıştır (Chapman, 1997, s. 30):

- 1) *Parlametoya tabi olan Hazine Yönetim Kurulu, vergilerin koyulması ve düzenlenmesinden, gelirin toplanmasından sorumludur,*
- 2) *Hazine, farklı derece ve şekillerde olmak üzere kamu harcamasını kontrol eder. Bunu daha çok Parlamento için bütçe hazırlayıp, bu bütçeyi denetleyerek yapar,*
- 3) *Kamu hizmetinin gereksinimlerini karşılamak için gereken fon düzenlemelerini yapar. Hazine bu faaliyeti yerine getirirken geniş çaplı borçlanma gücü ile yetkilendirilmiştir,*
- 4) *Kamu borcuna, para tedavülüne ve bankacılığa yönelik tedbirleri başlatır ve uygular,*
- 5) *Kamu hesaplarının nasıl tutulması gerektiğinin standartlarını belirler.*

Birinci Dünya Savaşı esnasında Hazine döviz, para tedavülü ve kredi kontrol becerileri alanlarında uzmanlaşmış, bu uzmanlığını savaş sonrası ekonomi yönetiminde de kullanmıştır. Savaş sonrasında Hazineye diğer idarelerin istihdam ve ücret düzenlemelerinin kontrolü verilmiş dolayısıyla mali kontrol hem Hazinesinin hem diğer kurumların kolektif sorumluluğuna alınmıştır (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Hazinesinin ulusal ekonomi ve ekonominin kontrolü üzerindeki güçlenen etkisi özellikle İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde de kendini hissettirmiştir (Chapman, 1997, s. 38).

İkinci Dünya Savaşından sonra ülkenin yaşadığı ciddi ekonomik problemler sebebiyle eleştirilerin hedefi haline gelen Hazinesinin, ekonomik problemleri çözmeye yönelik yeni yaklaşımının en önemli parçası Keynes ile yapılan işbirliği olmuştur (Chapman, 1997, s. 41).

1930'lu yıllardaki ekonomik durgunluk ve İkinci Dünya Savaşının ardından oluşan yeniden yapılandırma ihtiyacı, Hazinede 1945 yılında yeniden değişikliğe gidilmesine sebep olmuştur. Her ne kadar Hazine, bakanlıkların harcamaları üzerinde kontrolünü sürdürse de, Keynesçi ekonominin etkisiyle genel ekonomik planlamaya daha fazla önem verilmeye başlanılmıştır (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

1950'ler ve 60'ların başında uluslararası finansal ilişkilere daha fazla önem verilmeye başlanılmış, hazine kontrolü yeniden gözden geçirilmiştir. Bu yıllarda Birleşik Krallık Hazinesinde, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası doğan ihtiyaçlar sebebiyle bir dizi reform çalışmaları yapılmıştır. Birleşik Krallık Hazinesinin milli ekonomideki rolü artırılarak daha etkin bir rol alması öngörülmüştür. Hazinesinin üst düzey yetkileri bakanlıklar arası iletişimi artırarak problemleri daha iyi anlamak adına girişlerde bulunmuş ve işbirlikçi bir hava oluşturulmuştur (Chapman, 1997, s. 38).

1964 yılından sonra kısa süreliğine iktisadi planlama ve büyümeye ilişkin bazı sorumluluklar yeni kurulan Ekonomi İşleri Bakanlığına (Department of Economic Affairs) devredilsede bu bakanlık 1969 yılında tasfiye edilerek, ekonomik planlamanın tüm sorumluluğu tekrar Hazineye verilmiştir. 1970 yılında ise personel ve özlük işleri Hazineden alınıp Kamu Yönetimi Bakanlığına (Civil Service Department) aktararak

Hazinenin yalnızca finans ve ekonomiye odaklanması hedeflenmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

1973 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğuna (AET) üye olunmasıyla Hazinenin görevlerinde değişiklikler olmuştur. İngiltere bütçesinin yanında AET bütçesine de katkılar sunan Hazine, uluslar arası düzeyde de bağlantılarını geliştirmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Bununla birlikte İngiltere'nin kökleşmiş olan parlamento egemenliği anlayışı gereği, parlamentonun üzerinde başka bir karar organının varlığını sıcak bakılmadığından İngiltere, AB düzenlemelerinden en az etkilenen üye ülke olmuştur. (Karasu, 2004, s. 90)

Hazinenin görevlerinde yirminci yüzyılda yaşanan en önemli değişiklik 1997 yılında gerçekleşmiş, Hazine Bakanlığı mali politikanın kontrolünü elinde tutmaya devam ederken, para politikasının kontrolü İngiliz Merkez Bankasına devredilmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

2001 yılına gelindiğinde, 1866 tarihli Maliye ve Denetim Yasasından beri bazı değişikliklerle hala yürürlükte olan prosedürler değiştirilerek büyük bir reform gerçekleştirilmiş, gelir ve harcamalar için geleneksel kasa muhasebesinin yerini “kaynak muhasebesi ve bütçeleme” almıştır ki bu da hükümete ticari tarzda bütçe ve hesaplama sorumluluğu getirmiştir (www.nationalarchives.gov.uk, Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

Tarihsel gelişim süreci sonunda Birleşik Krallık Hazinesi ekonomiden sorumlu bir birimden ülke ekonomisini idare etmekle yükümlü bir bakanlığa dönüşmüştür. Günümüzde Birleşik Krallık Hazinesi geleneksel olarak Lordlar Komisyonu Kurulu (Boards of Lords Comission) tarafından yönetilmektedir. Lordlar Komisyonu Kurulu, Başbakan- Hazinenin Birinci Lordu (First Lord of the Treasury), Hazine Bakanı- Hazinenin İkinci Lordu (The Chancellor of the Exchequer) ve altı üyeden oluşmakta olup diğer üyelerin de parlamento üyesi olması zorunludur. Ancak bu kurul 1983 yılından beri toplanmamış, sadece hukuki açıdan varlığını sürdüren bir yapıda bulunmaktadır (Peden, 2000, s. 1).

2.2. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığının Görevleri

Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı diğer adıyla “*Majestelerinin Hazinesi (HM Treasury)*”²⁰ hükümetin Ekonomi ve Maliye Bakanlığıdır. Birleşik Krallık Hazinesi kamu harcamalarını kontrol etmekte, ekonomi politikasının yönünü belirlemekte, güçlü ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için çalışmaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

Birleşik Krallık Maliye Bakanlığının görevleri (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019):

1) *Kamu harcamasının yönetilmesi kapsamında; teşkilat bütçesi dahil olmak üzere, kamu sektörü ödemelerini ve maaşlarını, yıllık yönetilen harcamaları ve refah politikası ile sermaye yatırımını yönetmek,*

2) *Finansal hizmetler politikası kapsamında; bankacılık ve finansal hizmetler düzenlemeleri dahil olmak üzere, finansal istikrarın ve rekabetin korunmasını sağlamak,*

3) *Birleşik Krallık vergi sisteminin doğrudan, dolaylı, işletme, mülk, şahsi ve kurumlar vergisi dahil olmak üzere stratejik olarak gözetimini sağlamak,*

4) *Kamu sektöründe altyapı projelerinin uygulanması ve özel sektörün Birleşik Krallık altyapısına yatırım yapmasına olanak sağlamak,*

5) *Ekonominin sürdürülebilir bir şekilde büyüdüğünden emin olmaktır.*

2.3. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı Organizasyon Yapısı

Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı örgütü ana birimler, icrai kurumlar, bakanlık dışı kamu idareleri, bağımsız kamu idareleri ve vergilerle finanse edilen kurumlardan oluşmaktadır.

2.3.1. Ana Birimler (Core Department)

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı bünyesinde genel müdürlük düzeyinde faaliyetlerini yürüten ana birimlerin ortak görevi Bakanlık çalışma programının

²⁰ Kavram Türkçede hem Maliye Bakanlığı hem de Hazine olarak kullanılabilirdi için bu çalışmada akıcılık bakımından her ikisi birden tercih edilecektir.

sağlıklı bir şekilde yürütüldüğünü kontrol etmek ve programın devamlılığı için sorumluluklarını yerine getirmektir.

2.3.1.1. Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü (Financial Services)

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının ana hizmet birimlerinden olan Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü, finansal hizmetler, finansal sistem ve finansal istikrarla ilgili konulardan sorumludur. Öncelikli sorumluluğu, hükümetin, finansal piyasalarda istikrar, adalet, etkinlik ve rekabetin teşvik edilmesine dair hedefini gerçekleştirebilmesini desteklemektir (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

Genel Müdürlük, Hazine'nin, Finansal Yürütme Kurumu (Financial Conduct Authority) ile olan ilişkilerini kontrol etmekte olup Merkez Bankası Finansal Politika Komitesinde Hazine'yi temsil etmektedir. Ayrıca finansal hizmet sektöründe, aralarında tüketici ve sanayi grupları ve finansal kurumların da olduğu dış paydaşlarla (external stakeholders) ilişkileri yürütmektedir (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

2.3.1.2. Kamu Harcamaları Genel Müdürlüğü (Public Spending)

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının ana hizmet birimleri arasında yer alan Kamu Harcamaları Genel Müdürlüğünün öncelikli sorumluluğu, hükümetin, kamu harcaması için ayrılan paranın etkili bir şekilde kontrolünün sağlanması ve sürdürülebilir ekonomik büyümeye dair hedeflerini gerçekleştirebilmesini desteklemektir (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

Ayrıca Genel Müdürlük, Birleşik Krallık Hazinesi'nin, Başbakanlık ve Kabine ile olan gider ilişkisini kontrol etmekte olup harcamalardan sorumlu yönetici ve çalışanlara, hükümet birimleri, düşünce kuruluşları ve finansal kurumlar ile olan ilişkilerinde destek sağlamaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

2.3.1.3. Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliğinden Sorumlu Genel Müdürlük (International and EU)

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının ana hizmet birimleri arasında yer alan Genel Müdürlüğün öncelikli sorumluluğu, hükümetin, makroekonomik istikrarı geliştirme, makro politik yapıya güveni sürdürme, finansal piyasalarda istikrar, adalet, etkinlik ve rekabetin teşvik edilmesi ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin gelişimine dair hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olmaktır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

Ayrıca Genel Müdürlük, Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının, yabancı maliye bakanlıkları, merkez bankaları, uluslararası kurumlar ve Avrupa Birliği kurumları ile olan ilişkilerini kontrol etmektedir (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

2.3.1.4. Vergi ve Refahtan Sorumlu Genel Müdürlük (Tax and Welfare)

Vergi ve Refahtan Sorumlu Genel Müdürlüğün öncelikli sorumluluğu ise hükümetin harcamalarının sağlıklı bir biçimde finanse edebilmesi için istikrarlı ve sürdürülebilir vergiye dair hedefini gerçekleştirebilmesini desteklemektir (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

Genel Müdürlük, Birleşik Krallık Hazinesinin, Gelir ve Gümrük İdaresi (HM Revenue and Customs) ve Çalışma ve Emeklilik Müsteşarlığı (Department for Work and Pensions) ile olan ilişkilerini kontrol etmekte olup Bakanlığı temsilen, hükümetin vergi ve refah planlarının etkili bir biçimde ilgili kurumlara iletilmesini sağlar. Ayrıca Genel Müdürlük vergi ve refah politikalarına yönelik önerilere ilişkin paydaşlarla (stakeholders) çalışmalar yürütmektedir (<https://www.gov.uk/> , Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

2.3.2. İcrai Kurumlar (Executive Agencies)

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı organizasyon yapısında doğrudan hizmet sunma görevi ve yetkisi olan ve idari özerkliğe sahip üç icrai kurum (executive agency) bulunmaktadır.

2.3.2.1. Hükümet İç Denetim Kurumu (Government Internal Audit Agency)

Hükümet İç Denetim Kurumu, Birleşik Krallık Hazinesi tarafından finanse edilen icrai bir kuruluş olup hükümet ve kamu sektörünün sosyal hizmetlerini etkili bir şekilde yerine getirmesini temin etmekle görevlidir. Hükümet İç Denetim Kurumu, risk yönetimi ve iç denetimler yoluyla daha iyi kontrol sistemleri geliştirilmesine, bakanlıkların “*kamu parasını (public money)*” daha etkili bir biçimde idare etmesine yardımcı olur (<https://www.gov.uk/> , Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019).

Kurumun görevleri arasında risk-tabanlı iş programı yürütülmesi ve sonrasında kurumun yönetim yapısının yeterliliği ve etkinliği ile ilgili yıllık rapor hazırlanması, risk yönetimi ve iç kontrol de bulunmaktadır (<https://www.gov.uk/> , Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019).

Hükümet İç Denetim Kurumunun sunduğu hizmetler üç ana başlık altında toplanabilir:

Teminat Hizmeti; Kurumun etkinliği ile ilişkili, yönetsel, risk yönetimi ve iç hizmetler bağlamında görüş oluşturulması adına, yönetsel faaliyetlerin bağımsız ve objektif bir değerlendirilmesinin gerçekleştirilmesidir.

Tavsiye Hizmeti; Kurumun kontrol mekanizmasının hangi alanlarda iyileştirilmesi gerektiği belirlendikten sonra daha çok kullanılan programların ve kurum yapılarının geliştirilmesi suretiyle, geliştirilmiş risk yönetimi ve kontrol faaliyetlerinin tasarımı desteklenmektedir.

Yolsuzlukla mücadele ve teftiş hizmeti ise; Yolsuzlukları belirleme, engelleme ve mücadele etmeye ilişkin stratejilere ilişkin tavsiye ve destek sunulmasıdır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019).

Hükümet İç Denetim Kurumu, 2015 yılı Nisan ayında kurulmuş olup, Birleşik Krallıkta, altmış beş farklı konumda dört yüz elli çalışanı istihdam etmektedir. Kurum çalışanlarının büyük bölümü, mesleğe uygun niteliklere sahip iç denetçi ve hesap uzmanlarının yanı sıra, yolsuzluk ve teftiş, dijital ve ticari proje yönetimi konularında uzmanlaşmış kişilerden oluşmaktadır. Kurum on dört bakanlık ve yüzden fazla

hükümetle ilişkili idareye (associated government bodies) hizmet vermektedir (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019).

Sayılan hizmetlere ek olarak, kurumun bünyesinde, Birleşik Krallık Hazinesi adına iç denetim politikasını denetleyen “*Hükümet İç Denetim Birimi (Internal Audit Profession for Government)*” bulunmakta olup Hükümet İç Denetim Biriminin başında Hükümet İç Denetim Kurumu Genel Müdürü bulunmaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019).

2.3.2.2. Birleşik Krallık Borç Yönetim Ofisi (UK Debt Management Office)

Borç Yönetim Ofisi, Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının icrai bir kurumu olarak faaliyet göstermekte olup Birleşik Krallık hükümetinin yerel yönetimlere sağladığı ödenekler ve bazı kamusal fonlar ile ilgili “*borç yönetimi ve para yönetiminden*” sorumludur (www.dmo.gov.uk/, Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

Borç Yönetim Ofisi, riskleri dikkate alarak, Hükümetin uzun vadede finansman masraflarını en aza indirmeye dayalı borç yönetim politikasını yürütmekte, Hükümetin net nakit akışları denkleştirme maliyetlerini zamanla azaltmak için çalışmalar yapmakta olup Ofis onaylanan risk düzeyinde faaliyet göstermektedir (www.dmo.gov.uk/, Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

Ofis, 1 Nisan 1998 tarihinde kurulmuş olup hükümetin İngiliz Lirası borç ihracının (government wholesale sterling debt issuance) sorumluluğu Merkez Bankasından Borç Yönetim Ofisine aktarılmıştır. Ofis, 3 Nisan 2000 tarihinde nakit akışına yönelik tüm yetkileri de Merkez Bankasından devralmıştır (www.dmo.gov.uk/, Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

Borç Yönetim Ofisinin faaliyet gösterdiği politik ve finansal çerçeveyi/yapıyı Birleşik Krallık Hazine Bakanı belirlemekte olup borç yönetimi ve nakit yönetimi ile ilgili faaliyet kararları ve Ofisin genel işleri için kurum genel müdürünü (chief executive) temsilci olarak görevlendirmiştir. Borç Yönetimi Ofisi Genel Müdürü, hem idari harcamalar hem de Borç Yönetim Ofisinin bütün ihraç ve alım satım işlemlerinin kaydedildiği “*Borç Yönetim Hesabına (Debt Management Account)*” istinaden,

kurumun performans ve faaliyetlerinden sorumludur (www.dmo.gov.uk/, Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

Ayrıca Borç Yönetim Ofisi, kurumun uzun vadeli stratejik hedeflerini içeren iş planını her yıl Nisan ayında yayımlamaktadır (www.dmo.gov.uk/, Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

2.3.2.3. Ulusal Altyapı Komisyonu (National Infrastructure Commission)

Ulusal Altyapı Komisyonu, Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının icrai bir kurumu olup, hükümete, ekonomik altyapıya ilişkin tarafsız ve bağımsız şekilde önerilerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Ulusal Altyapı Komisyonu, Birleşik Krallığın tüm bölgelerinde sürdürülebilir ekonomik büyümeyi desteklemek, rekabeti geliştirmek ve yaşam kalitesini artırma hedeflerine yönelik olarak hizmet sunumunu gerçekleştirmektedir (HM Treasury, 2017: 3).

Komisyon, hükümete, enerji, ulaşım, su ve atık su (direnaj ve kanalizasyon), atık, sel risk yönetimi ve dijital iletişim alanlarının ekonomik alt yapısına ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır (HM Treasury, 2017: 3).

Ayrıca Komisyon altyapı önerileri ve mesken arzı arasındaki olası karşılıklı etkileri değerlendirmekte, ülkenin uzun vadeli alt yapı ihtiyaç değerlendirmesini gerçekleştirerek hükümete öneriler sunmaktadır. Hükümet, ülkenin alt yapı ihtiyacına ilişkin bilgileri içeren raporları Parlamento'ya sunmakta, Parlamento da Ulusal Altyapı Komisyonunun ulusal altyapı ile ilgili değerlendirme ve araştırmalarına yönelik hazırladığı rapora tercihen altı ayı geçmeyecek şekilde cevap vermektedir. Hükümet, Ulusal Altyapı Komisyonunun sunduğu öneriler konusunda Komisyonla hemfikir olmazsa, yeni önerilerde bulunabilmektedir (HM Treasury, 2017: 4).

Komisyonun bir diğer görevi ise acil altyapı sorunları üzerine araştırmalar yapmaktır. Yapılacak bu araştırmalar, Komisyonun ve menfaat sahiplerinin fikirleri doğrultusunda hükümet tarafından belirlenmekte olup hükümete öneriler içermektedir. Ayrıca Ulusal Altyapı Komisyonu, Hükümetin altyapıya yönelik çalışmalarını gerçekleştirmeyi taahhüt ettiği bölgelerde kaydedilen gelişimi değerlendirerek “*Yıllık İzleme Raporu*” oluşturmaktadır (HM Treasury, 2017: 4).

Ulusal Altyapı Komisyonu ve Bakan Yardımcıları arasındaki iletişim, Komisyonu Başkanı aracılığıyla gerçekleşmekte olup, Ulusal Altyapı Komisyonu Başkanı, Birleşik Krallık Hazine Bakanı (Chancellor of the Exchequer) ile yılda en az iki kez bir araya gelmektedir. Ulusal Altyapı Komisyonu, hem yapmış olduğu işlemler hem de kamu fonunun kullanma biçimine yönelik Birleşik Krallık Hazine Bakanına hesap vermekle sorumlu olup, Birleşik Krallık Hazine Bakanı da komisyonun etkinlik ve verimliliği ile ilgili Parlamento önünde izahat vermekle yükümlüdür (HM Treasury, 2017: 4).

2.3.3. Bakanlık Dışı Kamu İdareleri (Non-Departmental Public Bodies)

Bakanlık dışı kamu idareleri yasayla kurulmakta olup bu idareler Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının ilişkili kuruluşu olmakla birlikte Bakanlık ile bağları icrai kuruluşlara göre daha zayıftır.

2.3.3.1. Kraliyet Darphanesi Danışma Komitesi (Royal Mint Advisory Committee)

Kraliyet Darphanesi Danışma Komitesi, Birleşik Krallık Hazinesi tarafından finanse edilmekte olup Hazineye danışmanlık yapan bir Bakanlık Dışı Kamu İdaresidir. Komite, madeni para, madalya ve nişanlar için “*yeni tasarımları değerlendirmekte ve tasarım önerilerini*” hükümete sunmaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2019).

Kraliyet Darphanesi Tavsiye Komitesinin on iki üyesi bulunmaktadır. Komitenin üyeleri yedi yıllık süre için atanmakta olup görev süresi üç yıla kadar uzatılabilmektedir. Komite üyeleri yılda iki veya üç kere Londra’da toplanmakta, üyelere toplantılara katılmak için yaptıkları harcamalar haricinde bir maaş ödemesi yapılmamaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2019).

2.3.3.2. Bütçe Sorumluluk Ofisi (Office for Budget Responsibility)

Bütçe Sorumluluk Ofisi, 2010 yılında, Birleşik Krallık kamu maliyesine dair bağımsız ve güvenilir analizler sunmak amacıyla kurulmuş olup Bakanlık Dışı Kamu İdaresi statüsünde faaliyet göstermektedir (www.obr.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

Bütçe Sorumluluk Ofisinin beş ana görevi bulunmaktadır (www.obr.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019):

1) Ekonomik ve mali tahminlerde bulunma; Bütçe Sorumluluk Ofisi, yılda iki kez ekonomi ve kamu maliyesine ilişkin gelecek beş yıla dönük tahminlerde bulunmakta olup bu tahminler Ofis tarafından genellikle Kasım ve Mart ayında yayımlanan bütçe bilançolarını (budget statement) takiben sunulmaktadır. Bütçe Sorumluluk Ofisi tarafından hazırlanan tahmin raporları, Birleşik Krallık Hazine Bakanı tarafından sunulan bütçe bilançolarındaki vergi ve gider tedbirlerini (measures) de kapsayıcı niteliktedir.

2) Hedefler karşısında performansın değerlendirilmesi; Bütçe Sorumluluk Ofisi tarafından kamu maliyesine ilişkin hazırlanan ve geleceğe yönelik tahminler içeren raporlar, hükümetin mali ve refah harcamalarına dair gösterdiği performansı değerlendirmek için kullanılmaktadır. Bu kapsamda Ofis tarafından hazırlanan ve yıllık olarak yayımlanan “*Refah Eğilimleri Raporu (Welfare Trends Report)*” refah harcamalarını etkileyen faktörleri incelemektedir.

3) Sürdürülebilirlik ve bilanço tablosu analizi; Bu kapsamda Bütçe Sorumluluk Ofisince kamu maliyesinin (public finance) uzun vadeli sürdürülebilirliği analiz edilmektedir. Ofis tarafından hazırlanan “*Mali Sürdürülebilirlik Raporu (Fiscal Sustainability Report)*” ile farklı kategorilerdeki gelirler, giderler ve finansal işlemlere yönelik uzun vadeli tahminlerde bulunularak, bu alanların, kamu kesimi borcu için sürdürülebilir bir ilerlemeye işaret edip etmedikleri değerlendirilmektedir. Ayrıca Bütçe Sorumluluk Ofisince hazırlanan Mali Sürdürülebilirlik Raporu ile kamu sektörünün bilançoları da analiz edilebilmektedir.

4) Mali risklerin değerlendirilmesi; Bütçe Sorumluluk Ofisi, ekonomik ve mali sisteme ilişkin risklerin detaylı bir şekilde değerlendirildiği “*Mali Risk Raporunu*” iki yılda bir yayımlamaktadır. İki 2017 Temmuz ayında yayımlanmış olan Mali Risk Raporunda, vergi gelirleri, kamu giderleri ve bilançoları analiz edilmiş, Raporda mali stres testine de yer verilmiştir.

5) Vergi ve refah politikaları maliyetlerinin incelenmesi: Bütçe Sorumluluk Ofisi tarafından, bütçelerdeki bireysel vergilendirme refah harcamaları (welfare spending) ölçüleri/kriterleri incelenmektedir.

Bütçe Sorumluluk Ofisi, Bütçe Sorumluluk Komitesinin üç üyesi tarafından yönetilmekte olup bu üyeler Ofisin temel görevlerini yerine getirmesi kapsamında, yönetici düzeyinde sorumluluklara sahiptirler (www.obr.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

Bütçe Sorumluluk Ofisi, kamu maliyesinin sürdürülebilirliğinin analiz edilmesi ve raporlandırılması görevini yerine getirirken, kamu maliyesini etkileyen gelir, gider ve mali işlemleri tahmin etmekle sorumlu olan bakanlıklarla beraber çalışmaktadır. Ayrıca Ofis, Birleşik Krallık Hazine Bakanının, vergi ve giderlere ilişkin karar alabilmesi için gereksinim duyduğu mali ve ekonomik tahminleri Bakan'a sunmakla yükümlüdür (www.obr.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

Ofisin bağımsızlığından şüphe duyulmaması adına, hükümetle sürdürülen çalışmalar esnasında şeffaf bir kurum politikası sürdürülmektedir. Bütçe Yönetim Ofisi, ekonomik tahminler için, Hazine ile beraber geliştirilen ve sürdürülen geniş ölçekli bir makro ekonomik model kullanmakta olup Ofis, Hazineden, insan kaynakları ve maliye gibi alanlarda yönetsel destek hizmeti almaktadır (www.obr.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

2.3.4. Bağımsız İdari Kuruluşlar (Non –Ministerial Department)

Birleşik Krallık Hazinesinin çalıştığı Bağımsız İdari Kuruluşların (non-ministerial department) sayısı iki olup Ulusal Tasarruflar ve Yatırımlar Kuruluşu doğrudan parlamentoya karşı sorumludur. Bağımsız idari kuruluşların faaliyet alanlarına politik müdahaleler doğru bulunmamakla birlikte Ulusal Tasarruflar ve Yatırımlar Kuruluşu ve Hükümet Aktüerya Birimi, Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı organizasyon yapısında yer almaktadır.

2.3.4.1. Ulusal Tasarruflar ve Yatırımlar Kuruluşu (National Savings and Investments)

Ulusal Tasarruflar ve Yatırımlar Kuruluşunun kökeni 1861 yılına kadar uzanmakta olup hem bağımsız idari kuruluş hem de Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının icrai kurumu statüsüne sahiptir. Kuruluş, Birleşik Krallıkta yirmi beş milyon müşterisi ve yüz elli yedi milyon sterlin tasarrufuyla alanındaki en büyük kurumlardan biridir (www.nsandi.com/, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

Kuruluş ürünlerine yatırım yapan müşterilerin verdikleri para doğrudan devlet hazinesine gitmektedir. Bunun karşılığında hükümette yatırımcılara tasarruflarının karşılığında ikramiye vermekte ve tüm mevduatların yüzde yüz garantörü olmaktadır (www.nsandi.com/, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

Kurumun temel amacı toplumda daha güçlü bir tasarruf kültürü oluşturulmasını sağlamaktır. Kuruluş, hükümete uygun maliyetli finansman temin etmekle, güvenilir tasarruf ve yatırım önerileri sunmakla, adil ve rekabetçi bir pazarın desteklenmesine yönelik tasarruf sahiplerinin, vergi mükelleflerinin ve piyasanın çıkarlarını dengelemekle görevlidir (www.nsandi.com/, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

Ulusal Tasarruflar ve Yatırımlar Kuruluşunun yönetim kurulu, yönetici ve yönetici olmayan müdürler (executive and non-executive directors) ve Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı temsilcilerinden oluşmakta olup Kuruluşun sunduğu ürünlerde değişiklikler olması halinde Bakanlık onayı gerekmektedir (www.nsandi.com/, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

2.3.4.2. Hükümet Aktüerya Birimi (Government Actuary's Department)

Hükümet Aktüerya Biriminin temel görevi aktüeryal analiz ve politika tavsiyesinde bulunmak olup ana hizmet alanları; maaşlar, sosyal güvenlik, sigorta, yatırım, modelleme ve kalite güvencesidir. Birimin temel misyonu hükümet bünyesinde analiz ve tavsiyelerde bulunarak raporlama sürecine destek olmaktır (<https://www.gov.uk>, Erişim Tarihi: 20 Eylül 2019).

Hükümet Aktüerya Birimi bağımsız idare kuruluşu olarak faaliyetlerine devam etmek olup Londra ve Edinburg olmak üzere iki farklı merkezde işlemlerini yürütmektedir. Birimin yaklaşık yüz altmış çalışanı bulunmakta, bu birimlerde görev alan aktüerler kamu sektörünün yanında hükümet politikalarıyla örtüştüğü sürece özel sektöre de hizmet vermektedirler (<https://www.gov.uk>, Erişim Tarihi: 20 Eylül 2019).

2.3.5. Vergilerle Finanse Edilen Kuruluşlar (Levy Funded Bodies)

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı organizasyon yapısında yer alan bazı kuruluşlar vergilerle finanse edilmektedir.

2.3.5.1. Finansal Hizmetler Tazminat Programı (Financial Services Compensation Scheme)

Finansal Hizmetler Tazminat Programı, 2000 yılında yürürlüğe giren “*Finansal Hizmetler ve Pazarlar Yasası (Financial Services and Markets Act)*” gereğince kurulmuş olan ve kar amacı gütmeyen bağımsız bir kuruluştur (www.fscs.org.uk, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Finansal Hizmetler Tazminat Programı, iflas etmiş finansal hizmet şirketlerinin müşterilerini korumak için kurulmuş olup bu şirketlerin müşterilerine ödeme yapamaması durumunda devreye girmekte ve gerekli tazminatı karşılamaktadır (www.fscs.org.uk, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Finansal Hizmetler Tazminat Programı, Birleşik Krallıkta yetkili finansal hizmet şirketlerinin müşterilerinin yasal olarak başvurabileceği nihai makamdır. Programın amacı finansal hizmetler alanında kamu güveni oluşturmaktadır (www.fscs.org.uk, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Kuruluşun geliri, yetkili finansal hizmet şirketlerinin ödediği vergilerden oluşmaktadır. Tüm finansal hizmet şirketleri belirlenen tarifeler üzerinden yıllık bir vergi ödemekle yükümlü olup, ödenen bu vergiler kuruluşun işletme maliyetleri ve ödenen tazminatlar için kullanılmaktadır (www.fscs.org.uk, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

Kuruluşun idaresinden sorumlu Yönetim Kurulu Başkanının atanması veya görevden alınması Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının onayına tabidir (www.fscs.org.uk, Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

2.3.6. Diğer (Other)

2.3.6.1. Egemen Kamu Mülkü (Crown Estate)

Kamu mülkü, parlamento kararı ile oluşturulmuş ticari bir işletme olup Birleşik Krallıkta bulunan pek çok bina, kıyı şeridi, deniz yatağı, ormanlık alan, tarım arazisi ve umumi arazilerden oluşan geniş bir portföye sahiptir. İşletme, hükümetin yönetimindeki konsolide fona son on yıl içerisinde 2.6 milyar dolar gelir sağlamıştır. Kamu mülkü şirketi, Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı organizasyon yapısında yer

almakta olup Kraliyete ait olan servet kıymetlerine yatırım yapmakta, elde ettiği gelir fazlasını da Hazine'ye aktarmaktır. 1952'de çıkarılan Kraliyet Bütçesi yasasıyla birlikte, işletmenin masrafları hariç olmak üzere kalan net gelir Hazine Bakanlığı aracılığıyla konsolide fona aktarılmaktadır (www.gov.uk, Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

Komisyon üyeleri Kraliyeti temsilen, yasa ile belirlenen sınırlandırmalar çerçevesinde bağımsız hareket edebilmekle birlikte komisyon, Birleşik Krallık Hazine Bakanına karşı sorumludur. Komisyon üyeleri her yıl Hazineye bir sonraki yıl ve müteakip iki yılla ilgili öngörülen aktivitelerin bulunduğu bir rapor sunmaktadır (www.thecrownestate.co.uk, Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

2.3.6.2. Finansal Yürütme Kurumu (Financial Conduct Authority)

Finansal Yürütme Kurumu, Birleşik Krallık'taki finansal hizmetler endüstrisini düzenlemekle yükümlü olup sorumlulukları arasında tüketicileri korumak, endüstrinin istikrarını sürdürmek ve finansal hizmet sağlayıcıları arasında sağlıklı bir rekabeti teşvik etmek bulunmaktadır (www.gov.uk, Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

Finansal Yürütme Kurumu, bağımsız bir kamu kuruluşu olup Kurumun geliri düzenlemeler yaptığı firmalarca ödenen ücretlerden oluşmaktadır. Kurum, Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı ile çalışmakta olup Bakanlığa hesap vermekle yükümlüdür (www.fca.org.uk, Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

1 Nisan 2013 yılında kurulan Finansal Yürütme Kurumu, Birleşik Krallıktaki elli sekiz bin finansal hizmet şirketi ile finansal piyasaların yönetimlerini düzenlemekten sorumlu olup temel hedefleri piyasaların bireyler, küçük ve büyük işletmeler ve en önemlisi de ülke ekonomisinin bütünü için düzgün bir şekilde çalışmasını sağlamaktır (www.fca.org.uk, Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

2.3.6.3. Altyapı ve Projeler Makamı (Infrastructure and Projects Authority)

Altyapı ve Projeler Makamı, hükümet tarafından gerçekleştirilecek altyapı ve büyük projelere ilişkin birlikişi makamı olup hem Kabine hem de Hazine'ye rapor vermekle yükümlüdür. Organizasyonun temel görevi demiryolları, hastaneler, okullar, konutlar ve savunma, bilişim teknolojileri ve dönüşüm programlarının da içinde

bulunduğu her türlü altyapı çalışması ve büyük projelerin yerine getirilmesini desteklemektir. Hükümet ve endüstri ile çalışarak bu çalışma ve projelerin etkin ve verimli bir biçimde yerine getirildiğinden emin olmaktan ve performans artışından sorumludur (www.gov.uk, Erişim Tarihi: 03 Haziran 2019).

Kuruluş, 1 Ocak 2016 yılında kurulmuş olup bakanlıklar ve endüstri ile ortak çalışmalar yürüten altyapı, proje yönetimi ve proje finansı konularında uzman beş ana çalışma grubundan oluşmaktadır (www.gov.uk, Erişim Tarihi: 03 Haziran 2019).

2.3.6.4. Ödeme Sistemleri Düzenleme Kurumu (Payment Systems Regulator)

Birleşik Krallıktaki seksen bir trilyon sterlin tutarındaki ödeme sistemlerinin ekonomik düzenleyicisi görevini yürütmekte olan Ödeme Sistemleri Düzenleme Kurumu, Finansal Yürütme Kurumunun bir alt kuruluşu olup bağımsız bir işletme olarak faaliyet göstermektedir. Birleşik Krallık Hazinesi ile çalışan Kurum, görevleri ile ilgili Parlamente'ye hesap vermekle yükümlüdür (www.psr.org.uk, (Erişim Tarihi: 03 Haziran 2019).

Görevleri arasında ödeme sistemlerinin işletmelerin ve tüketicilerin yararına olacak bir biçimde yürütülmesini sağlamak, ödeme sistemleri ve hizmetleri piyasalarında etkin rekabeti teşvik etmek ve ödeme sistemlerinin geliştirilmesi çalışmalarında bulunmak yer almaktadır (www.psr.org.uk, (Erişim Tarihi: 03 Haziran 2019).

2.3.6.5. Birleşik Krallık Darphanesi (Royal Mint)

Birleşik Krallık Darphanesi, dünyanın önde gelen darphanelerinden biri olup, her yıl ortalama altmış ülke için madeni para ve madalya üretmektedir. Birleşik Krallık Hazinesi ile birlikte çalışan Birleşik Krallık Darphanesinin öncelikli görevi Birleşik Krallık madeni parası üretmek, dağıtımını sağlamak ve resmi madalyaları tedarik etmektir (www.gov.uk, Erişim Tarihi: 02 Haziran 2019).

Darphane 1968 yılında Kraliçe tarafından açılmış olup ana merkezi Llantrisant Güney Galler'de bulunmakta ve dokuz yüzden fazla çalışana istihdam sağlamaktadır. Darphane hükümetin sahip olduğu bir şirket olup haftada doksan milyon, yılda

yaklaşık beş milyar madeni para üretebilme kapasitesine sahiptir (www.royalmint.com, Erişim Tarihi: 02 Haziran 2019).

2.3.6.6. Birleşik Krallık Finansal Yatırımlar Limited Şirketi (UK Financial Investments Limited)

Birleşik Krallık Finansal Yatırımlar Limited Şirketi, 2008 yılında yaşanan finansal kriz sonucunda hükümetin krizden çıkışa yönelik olarak hazırladığı çözümün bir parçası olarak kurulmuştur. Şirketin temel sorumluluğu hükümetin İskoçya Kraliyet Bankasındaki iştirakini idare etmek olup Şirket, hükümet borçlarının ve Birleşik Krallık Mal Varlığı Limited Şirketi (UK Asset Resolution Ltd.) ve onun alt kuruluşlarındaki yüzde yüzlük hissedarlığının da yönetiminden sorumludur (www.ukfi.co.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

Birleşik Krallık Finansal Yatırımlar Limited Şirketi, hükümetten bağımsız biçimde hareket eden belirli bir uzaklıkta şirket (arm's length body) statüsünde olup, tek hissedarı Birleşik Krallık Yatırım Limited Şirkettir (UK Government Investments Limited). İntifa hakkı sahibi Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı olup Şirketin faaliyetleri yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir. Şirket faaliyetleri ile ilgili Birleşik Krallık Hazine Bakanına ve Bakan da Parlamento'ya hesap vermekle yükümlüdür. Şirketin yönetim kurulunda, yönetim kurulu başkanı, icra başkanı, özel sektörden gelen icracı görevi olmayan yöneticiler ve Hazine Bakanlığı tarafından atanmış üst düzey bir hükümet yetkilisi bulunmaktadır (www.ukfi.co.uk, Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

2.3.6.7. Birleşik Krallık Hükümet Yatırımları (UK Government Investments)

Birleşik Krallık Hükümet Yatırımları, Hazine ile birlikte çalışan ve Birleşik Krallık Finansal Yatırımlar Limited Şirketi tarafından desteklenen bir kuruluş olup hükümetin kurumsal finansman ve kurumsal yönetim alanlarındaki bilirkişi makamı görevini yürütmektedir. Birleşik Krallık Hükümet Yatırımları, faaliyetlerine 1 Nisan 2016 yılında tamamen Hazine Bakanlığına ait bir hükümet şirketi olarak başlamıştır. Birleşik Krallık Hükümet Yatırımları, ülke çapındaki gayrimenkul satışları ile ilgili hükümete destek sağlamakta, bakan ve üst düzey yetkilileri stratejiler konusunda bilgilendirmekte ve satış işlemlerini yönetmektedir. Ayrıca hükümete kurumsal finans

ile ilgili uzman tavsiyeleri sunmakta ve hükümetin kurumsal yapılara gerçekleştirdiği finansal müdahalelerde destek hizmeti sunmaktadır (www.ukgi.org.uk, Erişim Tarihi: 07 Haziran 2019).

2.4. Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı Mevcut Yönetim Yapısı

Birleşik Krallık Hazinesi geleneksel olarak Lordlar Komisyon Kurulu (Boards of Lords Comission) tarafından yönetilmektedir. Bununla birlikte kurul hukuken varlığını sürdürse bile 1983 yılından beri toplanmamıştır.

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının mevcut yönetim yapısına yer verilmeden önce belirtilmesi gereken bir hususta Birleşik Krallıkta bir bakanlıkta birden fazla bakan unvanına sahip kişilerin görev almasıdır. Bu kişilerin unvanları bakan olmasına rağmen bakana bağlı yardımcılardır. Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında da ülke genelinde olduğu gibi teşkilatın başında Birleşik Krallık Hazine Bakanı (The Chancellor of the Exchequer) olmakla birlikte “*Bakan*” unvanlı yardımcılar da görev almaktadır.

Uygulamada Birleşik Krallık Hazinesinin başında Birleşik Krallık Hazine Bakanı (The Chancellor of the Exchequer) Sajid JAVID yer almaktadır. Birleşik Krallık Hazine Bakanı, hükümetin en kıdemli maliye bakanı olup vergilendirme veya kredi temini yoluyla gelir elde edilmesi ile kamu harcamalarının kontrolünden sorumludur. Birleşik Krallık Hazinesinin işleyişinden genel olarak sorumlu olan Javid’in yetkileri arasında, yıllık bütçenin sunulmasını da kapsayan mali politika, enflasyon hedeflerini belirlemeyi içeren para politikası ve bakanlıkla ilgili düzenlemeler de yer almaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2019).

Birleşik Krallık Hazine Bakanı Sajid Javid bu göreve 24 Temmuz 2019 tarihinde atanmıştır. Milletvekili olarak politik kariyerine başlamadan önce işletme ve finans alanlarında çalışan Javid, 25 yaşında Chase Manhattan Bankasında başkan yardımcısı olmuştur. Daha sonrasında Londra’ya taşınarak buradaki Deutsche Bankasında üst düzey yetkili olarak çalışmış ve 2009 yılında politikaya atılmak için bu görevinden ayrılmıştır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2019).

2010 yılında muhafazakâr partiden Bromsgrove milletvekili olarak seçilerek parlamentoya giren Javid, 2014 yılı Nisan ayında Birleşik Krallık Hazinesinde

ekonomi ve finans sekreteri olarak görev almıştır. Javid, 30 Nisan 2018'den, Birleşik Krallık Hazine Bakanı olarak atıldığı tarih olan 24 Temmuz 2019'a kadar İçişleri Bakanlığı görevini yürütmüş olup daha öncesinde de inovasyon, kültür, medya, spor gibi farklı alanlarda bakanlık yapmıştır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 15 Eylül 2019).

Birleşik Krallık Hazinesinde, Hazine Baş Sekreterliği (Chief Secretary to the Treasury) görevini ise Rishi SUNAK yerine getirmektedir. Sunak, Oxford üniversitesindeki politika, felsefe ve ekonomi öğreniminden sonra Stanford Üniversitesinde işletme yüksek lisansı yapmıştır. Politikaya atılmadan önce uluslararası işletme ve finans alanlarında çalışmakta olan Sunak, kurduğu yatırım firması ile farklı coğrafyalarda pek çok şirkete yatırım danışmanlığı yapmıştır. Sunak bu tecrübesini küçük ölçekli İngiliz şirketlerin büyümesi için kullanmıştır. 2015 Mayıs ayında muhafazakar partiden milletvekili seçilen Sunak, 2017 yılı Haziran ayından Hazine Baş Sekreterliğine atanana kadar işletme, enerji ve endüstriyel strateji biriminde parlamento özel sekreterliği görevini yürütmüştür. 24 Temmuz 2019 tarihinde Hazine Baş Sekreteri olarak atanan Sunak, Hazine Baş Sekreteri olarak Birleşik Krallık kabinesinde yer almakta olup kamu harcaması ve stratejik planlama, özel sektör ödemeleri, ülke ekonomisinde kadının yeri ve çocuk bakımı, vergi indirimi ve işgücü piyasası politikalarından sorumludur (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 16 Eylül 2019).

Birleşik Krallık Hazinesinde Mali Sekreter (Financial Secretary) olarak görev yapan Jesse NORMAN, lisansını Oxford Üniversitesinde, yüksek lisans ve doktorasını da Londra Üniversite Akademisinde tamamlamıştır. Norman, politikaya atılmadan önce Barclays'da²¹ finansal direktörlük yapmış, Londra Üniversite Akademisinde dersler vermiştir. Ayrıca Norman, pek çok ödüle aday gösterilen kitaplar yazmış, yazıları düzenli olarak ulusal basın organlarında yayımlanmıştır. 2010 yılında milletvekili seçilen Norman, Ulaştırma ve Enerji Bakanlıklarında parlamento bakanı olarak görev yapmıştır. 2013 yılında Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında mali sekreter olarak göreve başlayan Norman, Birleşik Krallık vergi sisteminin stratejik gözetiminden sorumludur (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

²¹ Dünyanın önde gelen finans şirketlerinden biridir.

Birleşik Krallık Hazinesinde Ekonomi Sekreteri (Economic Secretary) olarak görev yapan John GLEN, 2010 yılında milletvekili seçilmiş, Parlamento Özel Kalem ve Kültür Bakanlığında parlamento bakanı olarak çalışmıştır. 9 Ocak 2018 tarihinde Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı Ekonomi Sekreteri olarak atanan Glen, bankacılık ve finansal hizmetlerin düzenlenmesi ve geliştirilmesi, varlık yönetimi, döviz rezervleri ve borç yönetimi politikasından sorumludur (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında Hazine Sekreteri (Exchequer Secretary) olarak görev yapan Simon CLARKE, Middlesbrough'da büyümüş ve üniversite eğitiminden sonra Oxford Üniversitesinde burs kazanarak avukat olmaya hak kazanmıştır. Daha sonra Clarke, sağlık ve eğitim alanlarında politika uzmanı olarak çalışmış ve 2017 yılı Haziran ayında milletvekili seçilmiştir (<https://www.simon-clarke.org.uk/>, Erişim Tarihi: 17 Eylül 2019). Clarke, 27 Temmuz 2019 tarihinde Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında Hazine Sekreteri olarak atanmış olup ekonomik büyüme, dolaylı vergiler, darphane ve Kraliyet malvarlığı alanlarından sorumlu olarak Birleşik Krallık Hazinesinde halen görev yapmaktadır (<https://www.gov.uk/>, Erişim Tarihi: 17 Eylül 2019).

Yukarıda bahsedilen parlamento üyesi (member of parliament) görevlilerden sonra Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında organizasyonunda, Bakanlığın idari olarak en üst yöneticisi olan daimi sekreter/müsteşar (permanent secretary) bulunmaktadır. Müsteşarın altında ona yardımcı olan müsteşar yardımcısı (second permanent secretary) bulunmakta olup onun altında çeşitli alanlardan sorumlu genel müdürler görev almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BAKANLIK YAPILARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının yapılarını karşılaştırmadan önce iki ülke ve ülkelerin hükümet sistemleri hakkında bilgi vermek konunun daha iyi anlaşılabilmesi için önem taşımaktadır.

3.1. Ülke Yapıları

Birleşik Krallık, resmi adıyla “*Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı*” dört farklı ülkenin birleşmesinden oluşan üniter²² bir devlettir. İngiltere (England), ülkenin resmi adında yer alan Büyük Britanya’yı oluşturan üç bölgeden birisidir. Tarihsel süreç içerisinde Galler (Wales) ve İskoçya’nın (Scotland) katılımıyla Büyük Britanya, sonrasında Kuzey İrlanda’nın (Northern Ireland) katılımıyla da Birleşik Krallık oluşmuştur. Ayrıca, imparatorluk döneminin mirası olarak Birleşik Krallık bünyesinde çok sayıda küçük denizaşırı toprak parçası da yer almaktadır (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2017, s. 184).

Birleşik Krallığı meydana getiren ülkelerden İskoçya ve Galler’de 1997 yılında gerçekleştirilen halk oylamaları, Kuzey İrlanda’da ise 1998 yılında imzalanan “*Belfast (Good Friday) Anlaşması*”²³ kapsamında kısmi olarak yetki devrine dayalı bir siyasi yapı mevcuttur. Yetki devri (devolution) uyarınca Birleşik Krallık parlamentosu ve hükümetinin sahip olduğu yasama ve yürütme yetkilerinin bir kısmı İskoçya, Galler ve

²² Galler, Kuzey İrlanda, İskoçya ve denizaşırı topraklar değişen ölçülerde özerliğe sahiptir.

²³ Hayırlı Cuma (Good Friday) Anlaşması, uzun süredir uzlaşamayan ve şiddetli bir çatışma içinde bulunan Milliyetçiler ve Birlikçiler arasındaki nihai uzlaşma sonrasında 1998 yılında imzalanmış, Kuzey İrlanda’da devam eden şiddeti sona erdirmiştir. Anlaşma, aralarında yetki devri, silahsızlanma, ceza adalet sistemi ve polis kuvvetleri gibi alanlarda yaşanan sorunların olduğu önemli konulara yanıt olurken, Kuzey İrlanda Meclisi ile Sivil Forumu gibi idari ve istişari yapıların kurulmasını sağlamış, bu şekilde Birleşik Krallık hükümetinin bazı yetkileri Kuzey İrlanda’ya devredilmiştir.

Kuzey İrlanda'daki ulusal parlamentolara ve bunları seçtiği yürütme organlarına devredilmiştir.

Genel olarak anayasa, ulusal güvenlik, savunma, vatandaşlık, göç ve dış politika gibi konular Birleşik Krallık Parlamentosunun sorumluluğunda olup, bu konuların dışındaki alanlarda üç ülkenin parlamentosu yasama ve yürütme faaliyetlerinde bulunabilmektedirler. Bununla birlikte hukuken üniter devlet özelliği korunmakta ve merkezi parlamentonun yetki devrini geri çevirmek veya yetki devrinde değişiklik yapmak hakkı saklı bulunmaktadır (Devlet Personel Başkanlığı, 2016, s. 9).

Birleşik Krallık yazılı olmayan anayasasıyla, parlamento üstünlüğüne dayalı yapısıyla, kendine has özelliklere sahip anayasal bir krallıktır. Birleşik Krallıkta anayasa olarak adlandırılan bir belge olmaması, devlet idaresinde görev, yetki ve sorumluluklarda belirsizlik olduğu anlamına gelmemektedir (Karasu, 2004, s. 88). Yazılı ve ismi anayasa olan bir metin yerine yazılı bir anayasaymışçasına saygı duyulan kanun ve gelenekler bütünü bulunmakta olup mevzuat, siyasal ve yönetsel gelenekler, parlamento ve mahkeme kararlarından oluşmaktadır (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2017, s. 202). Şu ana kadar Birleşik Krallık anayasasının tek bir yazılı belge olacak şekilde düzenlemeye yönelik herhangi bir girişimde bulunulmamasının bir sebebi de temel konularda herhangi bir problem yaşanmamasıdır (Watts, 2006, s. 30).

Parlamente rejimin doğduğu ülke olan İngiltere'de yasama organı, "Kraliçe"²⁴, "Avam Kamarası (House of Commons)" ve "Lordlar Kamarasından (House of Lords)" oluşmaktadır. Avam Kamarasının altı yüz elli üyesi halk tarafından beşer yıllık dönem için seçilmektedir. Lordlar Kamarasının üyeleri ise dört farklı şekilde atanmakta/seçilmektedir. Birinci yöntemde "Lordlar Kamarası Atamalar Komisyonu (House of Lords Appointments Commission)" tarafından üye atanmakta, ikinci yöntemde Başbakanın önerisiyle Kraliçe üye atamaktadır. Üçüncü yöntemde beş başpiskopos ve yirmi bir en kıdemli piskoposun otomatik üyeliği söz konusu iken Lordlar Kamarasının oluşumunda son yöntem asiller arasında miras yoluyla geçen üyeliktir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 2017, s. 207). Devletler arasında yüksek

²⁴ Kraliçenin yasama ile ilgili görevi sembolik olup, Kral/Kraliçe'nin kanun tasarılarını onaylamasının gereği anayasal bir teamüldür (Özbudun, 1957, s. 60) Kral/Kraliçe, yasaları veto yetkisini 1707'den beri kullanmamıştır (Deniz, 2006, s. 139)

aristokratik meclis olarak sadece Lordlar Kamarası kalmış olup siyasi önemi azalmış olmasına karşın, halk nezdinde saygınlığa sahiptir (Deniz, 2006, s. 138).

Parlamentoda asıl gücü elinde bulunduran ise seçimle iş başına gelen ve siyasi egemenliğin kullanıcısı olan Avam Kamarasıdır.²⁵ Bu iki organ arasında asimetrik bir ilişki olup yasama gücü neredeyse tamamen Avam kamarasına aittir (Lijphart, 1996, s. 15). Lijphart, Lordlar Kamarasının iktidarı çok sınırlı olduğu için Birleşik Krallık parlamentosunun durumunu asimetrik iki-meclis sistemi olarak tanımlamaktadır.

Birleşik Krallıkta parlamento denetleyecek bir kurum bulunmamaktadır. Parlamento yasa yapma konusunda tek ve mutlak yetkili organ olup parlamentonun yetkilerinin herhangi bir biçimde sınırlandırılması mümkün değildir. Birleşik Krallıkta, anayasal nitelikteki yasalar da adi yasalar gibi kabul edilip yürürlükten kaldırılabilen, kabul edilen yasalar için parlamento sadece kamuoyuna hesap vermektedir (Ekici, 2016, s. 65).

Birleşik Krallıkta yürütme; “Kraliçe (Crown)²⁶”, “Özel Konsey (Privy Council)”, “Bakanlar Kurulu”, “Başbakan”, “Kabine” ve “İdareden” oluşmaktadır.

Birleşik Krallıkta, anayasal bir monarşi olması sebebiyle anayasal bir düzenin (başbakan ve diğer üyeler) yanında bir de monarşi (Krallık) bulunmaktadır. Kraliçe yürütmenin ve yargının başı, yasamanın ayrılmaz parçası, silahlı kuvvetlerin başkomutanı ve İngiltere Kilisesinin (Anglikan Kilisesi) yöneticisidir (Eroğul, 1997, s. 18). Devlet başkanı Kraliçe olsa da günümüzde görevleri sadece sembolik olup, devlet yönetiminden bağımsız hareket etmesi söz konusu değildir. Ülke yönetiminde doğrudan söz sahibi olmasa da Kraliçe'nin bazı hak ve görevleri bulunmaktadır. Bu görevler arasında başbakanı seçmek ve atamak, bakanları, yargıçları, başpiskopos ve diğer kilise görevlilerini atamak, parlamento toplantıya çağırarak, kanun tasarılarını onaylamak ön plana çıkmaktadır (Devlet Personel Başkanlığı, 2016, s. 12).

Özel Konsey, eskiden çok güçlü olan fakat günümüzde işlevini yitirmiş ve sembolik görevler yürüten danışmanlar kuruludur. Başbakan, kabine bakanları,

²⁵ 1911 ve 1949 yıllarında çıkarılan Parlamento Kanunları ile Lordlar Kamarasının yetkileri geniş ölçüde kısılmış olup, bazı durumlarda Lordlar Kamarasının rızası olmaksızın kanun çıkarılabilmektedir (Özbudun, 1957, s. 60, Sur, 1948, s. 137).

²⁶ Tezde, Crown kavramı için Türkçe karşılık olarak kullanılan Kral, Kraliçe, Taç, Kraliyet kavramlarından Kraliçe tercih edilmiştir.

muhalefet partisi lideri Konseyin doğal üyesi olup üyelerin çoğunluğu politikacıdır. Geleneksel olarak Kraliçe, istediği kişiyi Konseye üye olarak atayabilmekle beraber uygulamada hükümetin önerisi üzerine parlamento, yargı ve kilisenin tecrübeleri üyeleri Konseyde Kraliçe tarafından görevlendirilmektedir (Ekici, 2016, s. 69).

Birleşik Krallıkta, Bakanlar Kurulu kavramı ile Kabine kavramı aynı şeyi ifade etmemektedir. Bütün bakanlar Bakanlar Kurulu üyesi olmakla birlikte kabine üyesi değildirler (Karahanoğulları, 2014, s. 89). Bakanlar Kurulunun üyeleri arasında “Kabine üyesi olan bakanlar (*cabinet ministers*)”, “Kabine üyesi olmayan bakanlar (*non-cabinet ministers*)”, “Devlet bakanı/Kabine dışı bakan (*minister of state*)” ve “Kıdemsiz bakanlar/ bakan yardımcıları (*junior ministers*)” bulunmakta olup Kabineye göre çok daha geniş bir çerçeveyi ifade etmektedir (Karasu, 2004, s. 93; Devlet Personel Başkanlığı, 2016, s. 12). Kabinede Bakanlar Kurulunun bazı üyeleri yer alır ve kabine Bakanlar Kurulunun çekirdeğini oluşturur (Deniz, 2006, s. 140).

Birleşik Krallıkta yürütmenin en kuvvetli halkası, Başbakan ve onun seçtiği bakanlardan oluşan Kabinedir. Kraliçe, Avam kamarasında çoğunluğa sahip olan partinin başkanını Başbakan olarak atamakta, Bakanlar da başbakanın önerisi ile yine Kraliçe tarafından atanmaktadır. Kabine'nin başı olan Başbakan'ın bu unvanı dışında “Hazine Birinci Lordu (*First Lord of Treasury*)” ve “Kamu Hizmetleri Bakanı (*Minister of the Civil Service*)” olmak üzere iki unvanı daha bulunmaktadır (Ekici, 2016, s. 69).

Türkiye'nin devlet şekli, Anayasasının 1'inci maddesinde “*Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir*” olarak belirtilmiş, 2'inci maddesinde ise “*Türkiye Cumhuriyeti toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir*” denilerek Cumhuriyetin nitelikleri hüküm altına alınmıştır.

Türk siyasal hayatında 1876 “*Kanun-i Esasi*” öncesine kadar tüm yetkilerin padişahta toplandığı bir mutlak monarşi yönetimi söz konusudur. Türkiye 1876 anayasasından beri uzun bir parlamenter geleneğine sahiptir. 1876 anayasasının ilanı ile meşruti monarşiye geçiş niteliğinde bir adım atılmış, 1909 yılında anayasada yapılan değişikliklerle bazı padişah yetkilerinin meclis ile paylaşılması esasına dayalı

meşrutî monarşiye geçilmiştir. 1921 “*Teşkilat-ı Esasiye*” anayasası ile yine kuvvetler birliğine dayanan fakat yetkilerinin tümünün mecliste toplandığı meclis hükümeti sistemine geçilmiştir (Keskinsoy ve Kaya, 2018, s. 67-96). 1924 anayasasıyla parlamenter hükümet sistemi ile meclis hükümeti sistemi modelinin karması bir hükümet modeli benimsenmiş olup sistem esas itibarıyla bir parlamenter hükümet sistemi olarak çalışmaktaydı. 1961 ve 1982 anayasalarıyla da ülkede parlamenter sistem uygulanmaya devam edilmiştir (Gözler, 2018, s. 211).

Türkiye’de hükümet sisteminin değişmesi gerektiği tartışmalarının sonucu olarak 2016 yılının sonlarında başlayan çalışmalar 16 Nisan 2017 tarihli anayasa değişikliği halk oylaması ile sonuçlanmış ve anayasa değişikliği sonucunda parlamenter sistemden vazgeçilerek, “*Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi*”²⁷ olarak adlandırılan hükümet sistemine geçilmiştir (Akçakaya ve Özdemir, 2018, s. 925).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçildiği, üniter devlet yapısını esas alan, partili Cumhurbaşkanlığına dayalı ve siyasi rejim değişikliği içermeyen bir sistemdir (Turan, 2018, s. 48).

Dünyada hükümet sistemlerinin temelde başkanlık sistemi ve parlamenter sistem ile bu iki ana sistemin türevi olduğu düşünüldüğünde, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi nevi şahsına münhasır bir hükümet sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuvvetlerin sert ayrımına dayanan bu sistem başkanlık sistemiyle birebir örtüşmese de parlamenter sistemden ziyade başkanlık sistemine daha yakın öğeleri içinde barındırmaktadır (İyimaya, 2017, s. 89; Akçakaya ve Özdemir, 2018, s. 927).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde yasama organı parlamenter sistemde olduğu gibi tek bir meclisten oluşmaktadır (Akçakaya ve Özdemir, 2018, s. 927). Yasama organı Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) olup altı yüz²⁸ milletvekilinden oluşmaktadır. TBMM’nin başlıca görevleri arasında kanun koymak, hükümeti denetlemek ve bütçeyi kabul etmek bulunmaktadır (Gözler, 2018, s. 211).

²⁷ Anayasanın hangi hükümet modelini benimsediği hususu, yasama erki ve yürütme erki arasındaki ilişkilerin nasıl düzenleneceğine göre belirlendiğinden, hiçbir anayasa kabul edilen hükümet sistemine bir ad vermemektedir.

²⁸ TBMM üye sayısı 1982-1987 arasında 400, 1987-1995 arası 450, 1995-2018 arasında 550 üyeden oluşmaktaydı.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yürütme görev ve yetkisi ise halk tarafından beş yıllık dönem için seçilen Cumhurbaşkanına verilmiştir. Parlamenter sistemde düalist yapıda olan yürütme organı cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde monist yapıdadır (Gözler, 2018, s. 211). Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar yeni sistemde bizzat Cumhurbaşkanı tarafında atanmakta olup yasama organının onayına ihtiyaç duyulmamakta, Cumhurbaşkanı kendi belirleyeceği bakanlar ile hükümeti kurmaktadır. Ayrıca üst kademe yöneticilerini atama, görevlerine son verme ve bununla ilgili düzenlemeleri kararname ile gerçekleştirme yetkisi de Cumhurbaşkanına aittir (Alkan, 2018, s. 145).

Yeni sisteme geçiş ile birlikte Cumhurbaşkanı politika belirleme konusunda ana aktör olurken, yeni aktörler de sistemde rol alacaktır. Bunlardan ilki politika kurulları olup bu kurulların temel görevi, politikalarla ilgili öneriler geliştirmek, uygun görülen politikalar ile ilgili çalışmalar yapmak, uygulanan politikaları ve gelişmeleri izlemek ve analiz etmektir. İkincisi ise ofisler olup bunlar da Cumhurbaşkanının politika önceliklerine göre proje üretmek, çeşitli araştırmalar yapmak, raporlar hazırlamak ve bakanlıkların faaliyetlerini takip etmekle görevlidir (Akman, 2019, s. 49).

3.2. Bakanlık Yapılarının Karşılaştırılması

Hem Birleşik Krallıkta hem de Türkiye’de kamu örgütlenmesinin temel hizmet birimleri bakanlıklardır. İki ülkenin Hazine Bakanlıkları özelinde çeşitli farklılıklar ve ayrıntılar göze çarpmaktadır. Öncelikle her iki ülkenin bakanlıkları da köklü bir kurumsal geçmişe sahiptir. Ülkelerin özgün tarihi şartları içerisinde aldıkları rol bakımından çok önemli görevlere sahiptirler.

Bakanların atanma şekillerine bakıldığında, Birleşik Krallık Hazine Bakanı Başbakanın önerisiyle yürütmenin başı olarak Kraliçe tarafından atanmaktayken, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanı yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan atanmaktadır (Karasu, 2004, s. 94).

Birleşik Krallıkta bakan sayısının fazlalığı nedeniyle Başbakan ivedi hallerde zaman kaybını önlemek için birkaç bakan ile birlikte (iç kabine) eyleme geçebilmekte ve bu kabinede bakanlığın işlevi dolayısıyla Birleşik Krallık Hazine Bakanı da her zaman yer almaktadır. Kabinenin kontrolü Başbakanda olup hemen ardından Hazine Bakanı, Dışişleri Bakanı ve İçişleri Bakanı gelmektedir (Watts, 2006, s. 30). Ayrıca

Birleşik Krallıkta bazı bakanlıkların her zaman kabinede yer bulması sebebiyle bu bakanlıklara bazı yazarlar “*beş yıldızlı bakanlıklar (five star departments)*” adını vermektedir (Karasu, 2004, s. 94). Birleşik Krallık Hazine Bakanı da kabinede her zaman kendine yer bulan bakanların başında gelmektedir. Türk hükümet idaresinde böyle bir uygulama olmadığı için Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanının böyle bir pozisyonu bulunmamaktadır.

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı hiyerarşisinin en üstünde Bakan (Chancellor of the Exchequer) bulunur. Bakanın hemen altında aynı unvana sahip bakan yardımcısı bulunmaktadır. İsimleri Bakan olmasına karşın, bu kişiler bakana bağlı birer yardımcısıdır. Ayrıca Birleşik Krallık Hazinesinde, Birleşik Krallık Hazine Bakanının önerisi üzerine ve Başbakan tarafından atanan “*özel danışmanlar (special advisers)*” bulunmaktadır. Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında siyasal kimliği olan bakan yardımcısı ve özel danışmanlardan sonra müsteşar/daimi sekreter (permanent secretary) en üst düzeydeki (idari) kariyer basamağıdır. Birleşik Krallık Hazinesinde müsteşardan altında müsteşar yardımcısı (second permanent secretary) yer alır. Müsteşar yardımcısının altında ise genel müdürler (director general) bulunmaktadır.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının en üst hiyerarşik amiri ise T.C. Hazine ve Maliye Bakanıdır. Bakanın altında ise Cumhurbaşkanlığı kararıyla atanan bakan yardımcısı yer almaktadır. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı hiyerarşisinde bakan yardımcısından sonra genel müdürler/başkanlar ve müstakil daire başkanları bulunmaktadır.²⁹

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında kamu görevlileri açısından en üst makam müsteşarlıktır (Ekici, 2016, s. 81). Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile müsteşarlık ve müsteşar yardımcılığı makamı kaldırılmış olup T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında en üst yönetici görevini bakan yardımcısı yürütmektedir. Bakan yardımcısı bakanın emrinde ve onun yardımcısı olup bakanlık hizmetlerini bakan adına ve bakanın talimatları doğrultusunda yerine getirmektedir. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında bakan yardımcısı görevlendirilmesinde herhangi bir sayı sınırı bulunmamakla birlikte 2019 yılı Ekim ayı itibarıyla üç bakan yardımcısı görev

²⁹ Hazine ve Maliye Bakanlığının ana hizmet birimleri arasında yer alan Teftiş Başkanlığı, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı ve Özel Kalem Müdürlüğü doğrudan Hazine ve Maliye Bakanına bağlı olarak çalışmaktadır.

yapmakta ve bunların atanması Cumhurbaşkanı tarafından gerçekleştirilmektedir. Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı müsteşarı ise bağımsız bir kurul olan Kamu Yönetimi Komisyonu tarafından atanmaktadır. Birleşik Krallık Hazinesinde müsteşar, müsteşar yardımcısı ve genel müdürler tarafsız memurlardır. (Ekici, 2016, s. 83). T.C. Hazine Bakanlığında ise genel müdürler, daire başkanları tarafsız memurlar iken konumu net olmamakla birlikte bakan yardımcıları siyasideir.

İki ülkenin Bakanlık örgütlenmesi arasında bir diğer farklılık ise özel danışmanlık kurumu ile ilgilidir. Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında konumları bakanlar ile müsteşar arasında bir yerde olan ve ihtiyaç duyulduğunda bakan adına Kabine Komitesi toplantılarına katılabilen özel danışmanlar (special advisers) bulunmaktadır (Karasu, 2004, s. 127). Aralık 2018 itibarıyla Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında Bakana yardımcı altı özel danışman yer almaktadır. (Cabinet Office, 2018, s. 8) Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığında ise böylesine yetkilerle donatılmış ve eşdeğer bir özel danışmanlık mevkii bulunmamaktadır.

Bakanlıkların insan kaynakları incelendiğinde T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında 31 Aralık 2018³⁰ tarihi itibarıyla 11.526'sı merkez, 12.783'ü taşra ve 13'ü yurt dışı olmak üzere toplam çalışan personel sayısı 24.322 kişidir. Birleşik Krallık Hazinesinde ise 31 Mart 2018³¹ tarihi itibarıyla ana birimlerde (core department) çalışan personel sayısı 3.214 kişi olup T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığının Birleşik Krallık Hazine Bakanlığından çok daha fazla personel istihdam ettiği görülmektedir. Ayrıca aynı dönemde T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında istihdam edilen engelli personelin toplam personele oranı %3,67 iken aynı oran Birleşik Krallık Hazine Bakanlığında aynı oran % 7'dir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2019, s. 26-29; HM Treasury, 2018, s. 7-31).

Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, 81 ilde 921 malmüdürlüğü³² aracılığıyla hizmet sunumu sağlayarak Türkiye genelinde çok yaygın bir taşra teşkilat örgütlenmesine sahiptir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2018, s. 10). Birleşik Krallıkta ise Türkiye'deki gibi il ve ilçelerden oluşan yaygın bir taşra örgütlenmesi olmadığı için Birleşik Krallık Hazinesi, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına kıyasla daha dar

³⁰ Türkiye'de mali yıl 1 Ocakta başlar ve 31 Aralıkta biter.

³¹ Birleşik Krallıkta mali yıl 1 Nisanda başlar ve 31 Martta biter.

³² Malmüdürlüğü sayıları 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla verilmiştir.

kapsamlı bir taşra örgütlenmesine sahiptir. Diğer ülkelerde taşra örgütlenmeleri tarafından gerçekleştirilen işlerin çoğu Birleşik Krallıkta yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir.

Birleşik Krallıkta kurumsal yönetim yaklaşımının önemli bir unsuru olarak bakanlıklarda ve bakanlık dışı birimlerde yönetim kurulları (management board) oluşturulması zorunludur (British Council, 2008, s. 7). Yönetim kurullarının oluşumu, üyelerinin özellikleri gibi konular “*Merkezi Yönetim Birimlerinde Kurumsal Yönetişim: İyi Uygulama Kodunda (Corporate Governance in Central Government Department: Code of Good Practice)*” belirlenmiş olup Kod genel esasları düzenlemektedir. Yönetim kurulların yapısı ilgili Bakanca, bakanlık dışındaki birimlerde ise mevzuatla düzenlenmektedir (Akbulut, 2017, s. 70). Yönetim kurullarının temel fonksiyonu danışmanlık sunmak olup yönetim kurullarının varlığı bakanın yetki ve sorumluluğunu etkilememektedir.

Türkiye’nin merkezi yönetim teşkilatlanmasında ise Bakanlıklarda yönetim kurullarının oluşumuna yönelik bir zorunluluk bulunmamaktadır. Birleşik Krallık kamu yönetimi içerisinde var olan özelliklerde yönetim kurullarının teşkili ülkemizde mevcut değildir.

Birleşik Krallık Hazinesinin ülke kamu yönetimine ilişkin en önemli yetkilerinden biri de kurumların hesap verme (accounting officer) yetkilisi olan üst yöneticilerini atamaktır. Birleşik Krallık parlamentosuna karşı kişisel sorumluluğu bulunan bakanlık üst yöneticileri de kendi sorumluluk alanıyla ilgili olan kurum organlarının (bakanlık dışı kamu idareleri, ajanslar vd.) sorumlusunu üst yönetici olarak görevlendirmektedir (Maliye Bakanlığı, 2011, s. 6).

Türkiye’de ise bakanlıklardaki en üst yöneticiler T.C. Cumhurbaşkanınca belirlenmekte olup üst yöneticiler görev ve sorumluluklarıyla ilgili bakana karşı sorumludurlar. Ülkelerde kullanılan kamusal terimler içerik olarak birebir örtüşmese de doğrudan T.C. Hazine ve Maliye Bakanına bağlı çalışan birimler için Bakan, diğer birimler için ilgili bakan yardımcısı en üst yönetici pozisyonunda yer almaktadır (5 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 2018).

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında ülkelerin bütçelerinin hazırlanması noktasında da belirgin farklılıklar bulunmaktadır.

Birleşik Krallıkta bütçe sürecinin çok önemli bir kurumu olan Hazine Bakanlığı, İngiliz bütçe sisteminin belkemiğini oluşturmaktadır. Bütçe hazırlık sürecinde kurumlarla iletişim kurma ve koordinasyonu sağlama görevi Birleşik Krallık Hazine Bakanlığına aittir. Hazine Bakanlığı tarafından hazırlanan taslak bütçe metni alt komisyonlar üzerinden Kabineye sunulmakta ve Kabine de Birleşik Krallık Hazine Bakanının bütçe gününde parlamentoda yapacağı sunumdan hemen önce bütçeyi onaylamaktadır. Bütçe Kabinesinin biçimsel olarak bütçe taslağında değişiklik yapma yetkisi olsa da pratikte herhangi bir etkisi yoktur.

Birleşik Krallık Hazine Bakanı, kıdemsiz Hazine Bakanlarıyla (Junior Ministers) ve Hazinenin Birinci Lordu sıfatına sahip Başbakanla bütçe günü olarak isimlendirilen oturumda (budget day) bütçe metnini resmi olarak parlamentoya sunar ve ardından bütçe konuşmasını gerçekleştirir.³³ (Karahanoğulları, 2014, s. 93). Hazine Bakanının bütçe sunuşunun ve muhalefetin karşı görüşünün ardından parlamentoda dört günlük bir tartışma yürütülür ve bütçe tasarının yasalaşmasıyla ilgili prosedür devam ettirilir.

Türkiye’de ise yeni hükümet sisteminde Cumhurbaşkanının uhdesinde olan bütçe yapım ve yönetimi sürecini yönetmekle görevli olan birim T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı değil Cumhurbaşkanlığı örgüt yapısı içerisinde yer alan Strateji ve Bütçe Başkanlığı olacaktır (Sobacı, Miş ve Köseoğlu, 2018, s. 4). Bütçe teklifleri Cumhurbaşkanlığına verildikten sonra kamu idarelerinin yetkilileriyle gider ve gelir teklifleri hakkında görüşme yapma yetkisi de artık T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında değil Cumhurbaşkanlığında olacaktır. Bütçe kanun teklifi Strateji Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlanarak, Cumhurbaşkanı tarafından TBMM’nin onayına sunulacaktır (Arslan, 2018, s. 43).

Bütçe süreciyle ilgili dikkat çekici bir husus da 5 sayılı Cumhurbaşkanı Kararıyla Cumhurbaşkanlığına bağlı Strateji ve Bütçe Başkanlığının örgütlenmesi tamamlanıncaya kadar mevzuatla T.C. Cumhurbaşkanı veya T.C. Cumhurbaşkanlığına verilen merkezi yönetim bütçesinin hazırlık ve uygulamasına ilişkin görev ve

³³ Hazine Bakanı bütçe sunuş metnini, çalışma ofisinden alıp Avam Kamarasına götürürken geleneksel olarak kırmızı bir çanta kullanır ve Başbakan’ın 11 numaralı ofisinin önünde (Hazine Bakanının çalışma ofisi Başbakan’ın ofisiyle bitişik olan 10 numaralı konuttur) bütçe çantasını havaya kaldırarak basın mensuplarına gösterir. Bu gelenek 1860’da William Gladstone’a dayanmaktadır ve Gladstone’un çantası 100 yıl boyunca değiştirilmeksizin kullanılmıştır.

yetkilerin T.C Hazine ve Maliye Bakanı veya T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığınca kullanılmasına karar verilmiş olmasıdır. Bu durumda en azından Strateji ve Bütçe Başkanlığının örgütlenmesi tamamlanıncaya kadar T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçe hazırlık sürecinin koordinasyonu ve bütçe uygulamasında aktif bir rol almaya devam edecektir (Arslan, 2018, s. 53).

Birleşik Krallıkta bakanlıkların uyguladığı hesap planları birbirinden farklı olabilmektedir. Bakanlıklar üç ayda bir Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının belirlediği usullere göre hesap planı dönüştürme tabloları vasıtasıyla hesapları dönüştürerek konsolide etmektedirler (Akbulut, 2017, s. 85).

Türkiye’de ise genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap planlarına ilişkin hususları belirlemek ve genel bütçe kapsamındaki idarelerin detaylı hesap planlarını hazırlamak görevi T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına aittir (Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği, 2014).

Birleşik Krallıkta bütçede yer almayan yeni bir faaliyet gerçekleştirmek veya hizmet sunmak için tüm kurumlar Hazine Bakanlığının yazılı ön onayını almakla mükelleftir (Maliye Bakanlığı, 2011, s. 16). Ödenek üstü harcama gerektiren bir durum ortaya çıktığında kurumlar önceden hazineyi bilgilendirmek zorundadır (Akbulut, 2017, s. 69). Türkiye’de ise ödeneklerin kullanımına yönelik kuralları belirleme yetkisi yeni hükümet sistemine geçiş öncesi T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında iken yeni hükümet sistemine geçiş ile yüksek oranda “*mali otorite*” sıfatıyla T.C. Cumhurbaşkanına ve T.C. Cumhurbaşkanlığına aittir. Bütçede öngörülme-yen hizmetler için yedek ödenekten aktarma yapmaya da T.C. Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Türkiye’de Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı teşkilat yapısında Bakanlığın ilgili kuruluşu olarak sayılmışken, Birleşik Krallık Merkez Bankası (Bank Of Egland) Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı organizasyon yapısında yer almamaktadır. Birleşik Krallık Merkez Bankası (Bank of England) yürütmenin kontrolü altında olup icraatlardan sorumlu hükümete, ekonomik karar almada hareket kabiliyeti sağlamaktadır.

Birleşik Krallık Hazinesi, kamu personel rejimine yönelik faaliyetlerde yürütmektedir. Birleşik Krallıkta kamu personelinin derecelendirme ve ücretlendirme gibi işlemlerinde Birleşik Krallık Hazinesi de görev almaktadır (Akbulut, 2017, s. 69).

Türkiye’de ise kamu personelinin mali ve hukuki pozisyonuyla ilgili çalışmalar yapmak esas olarak T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgili kuruluşu olan Devlet Personel Başkanlığındadır.

Birleşik Krallıkta her kurum mali yıla ilişkin bilgilerin derlendiği yıllık hesaplar hazırlamaktadır. İlgili mali yıla yönelik gelir, gider ve kurumsal yapısıyla ilgili bilgileri, hedeflere ilişkin gerçekleştirmeleri, üst yöneticinin sorumluluklarını vb. bilgileri ihtiva eden bu raporlar mali yılın bitiminden itibaren dört ay içerisinde, Sayıştay denetimini takiben Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı tarafından parlamentoya sunulmaktadır (Maliye Bakanlığı, 2011, s. 14).

Ülkemizde de benzer bir uygulama T.C Hazine ve Maliye Bakanlığı koordinasyonunda gerçekleştirilmektedir. İdarelerin üst yöneticileri tarafından hazırlanan ve idarelerin amaçlarını, hedeflerin gerçekleşme sonuçlarını, faaliyetlerine yönelik değerlendirmeleri ve genel bilgileri içeren idare faaliyet raporları³⁴ mali yılın bitimini takip eden ikinci ayın sonuna kadar kamuoyuna açıklanır, Sayıştay Başkanlığına ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderilir. İdarelerce gönderilen faaliyet raporlarının konsolide edilmesi sonucu T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan “*Genel Faaliyet Raporu*”³⁵ izleyen mali yılın Haziran ayının bitimine kadar kamuoyuna duyurulur ve bir örneği de Sayıştay Başkanlığına gönderilir (Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik, 2006).

Birleşik Krallıkta yazılı bir anayasa bulunmasa da parlamentonun çıkardığı yasalar, yürütme organınca çıkarılan kararnameler ile kurumların çıkardığı düzenleyici işlemler ile siyasal ve yönetsel gelenekler kamu yönetimin işleyişinde kullanılan referanslar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu minvaldeki kaynaklar ülkemiz kamu yönetiminin işleyişinde de kullanılmaktadır. Birleşik Krallıkta sayılan unsurların yanında kamu yönetimine kaynaklık etmek üzere çıkarılan raporlara sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu raporların pek çoğu da Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı tarafından hazırlanıp yayımlanmaktadır. Bunlara örnek olarak politika ve proje değerlendirilmesi ve fayda-maliyet analizine yönelik rehber niteliğinde olan Yeşil Kitap (Green Book) ile risk yönetimine yönelik esasların ve ilkelerin yer aldığı

³⁴ Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları.

³⁵ Genel Faaliyet Raporunun kapsamında, merkezi yönetim kapsamındaki idareler ve sosyal güvenlik kurumları bulunmaktadır.

Turuncu Kitap (Orange Book) sayılabilir (Balls, Grice ve O'Donnell, 2004). Türkiye'de de buna benzer çalışmalar yer almakta olsa da Türk kamu yönetimi geleneğinde bu kapsamda bir raporlama faaliyeti bulunmamaktadır.

Genel olarak Birleşik Krallık kamu örgütlenmesi yapısı karmaşık olmasına rağmen bakanlıkların müstakil internet siteleri bulunmamaktadır. Devletin teşkilat rehberi niteliği taşıyan "www.gov.uk" adresi üzerinden Birleşik Krallık Hazine Bakanlığına ulaşılabilmektedir. Teşkilat yapıları Birleşik Krallığa göre daha düzenli olduğu halde Türkiye'de tüm bakanlıklarda olduğu gibi T.C Hazine ve Maliye Bakanlığının da müstakil bir internet sitesi "www.hmb.gov.tr" bulunmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sonrası yapılan değişiklikler kapsamında site ara yüzünün tamamen değişikliğe uğramasına rağmen bakanlık organizasyon yapısında yer alan tüm birimlere ait bilgilere bu site aracılığıyla ulaşılabilmektedir. Birleşik Krallık Hazinesinin çalıştığı kurum ve kuruluşların Bakanlık ile ilişkileri çok daha karmaşık olmasına rağmen bilgiye erişim daha zor olmaktadır.

SONUÇ

On dokuzuncu yüzyılda dünyanın dört bir yanına uzanan ve üzerinde güneş batmayan imparatorluk olarak tarif edilen İngiltere, parlamentonun doğduğu ve geliştiği, günümüz bütçe hakkının temellerinin atıldığı ve modern bütçelemenin geliştiği, yazılı olmayan anayasası ve gelenekleriyle Dünya tarihinde önemli bir yere sahiptir. Dört ülkenin bir araya gelmesiyle şekillenen ama üniter devlet özelliğini muhafaza eden Birleşik Krallık, hem gelenekçi hem de modern unsurları bünyesinde barındırmaktadır. Bu unsurlar Birleşik Krallık mali yapısı incelendiğinde de görülmektedir.

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı (HM Treasury), tarihsel olarak parlamentoyu bile önceleyen yapısı, yıllar içerisinde ülke yönetimi içinde aldığı rol ve günümüzdeki işlevselliği ile merkezi yönetim içerisinde çok etkin bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Birleşik Krallık Hazinesi, bakanlıklar arasında en güçlü konumdaki bakanlık olup yetkilerini kanunlardan değil Kraliyetten almaktadır. Bu sebeple adının önüne ek almakta ve Kraliyet Hazinesi (Her Majesty's) olarak isimlendirilmektedir.

Günümüzde, Kabine içerisinde Hazinenin Birinci Lordu ((First Lord of the Treasury) sıfatıyla Başbakanın, Hazinenin İkinci Lordu unvanıyla Hazine Bakanının (The Chancellor of the Exchequer) ve Hazine Baş Sekreteri (Chief Secretary to the Treasury) ile avam kamarasında iktidar partisinin baş yönlendiricisi (chief whip) olan Hazine Parlamento Sekreterinin (Parliamentary Secretary to the Treasury) olması ve dört farklı Bakan ile Kabinede temsil edilmesi Birleşik Krallık Hazinesinin Birleşik Krallık için önemini göstermektedir.

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının örgütsel yapısı incelendiğinde Bakanlığının ana birimleri (core department) haricinde çeşitli özerklik düzeylerine

sahip icrai kuruluşlar (executive agencies), bakanlık dışı kamu idareleri (non-departmental public bodies), bağımsız idari kuruluşlar (non-ministerial department), vergilerle finanse edilen kurumlar (levy funded bodies) gibi çok çeşitli kuruluşlar karşımıza çıkmaktadır. İngiliz kamu yönetimi yazınında bu tür örgütlere yönelik tanımlamalarda tek tipleşmiş bir tarifin bulunmaması bu örgütlerin sınıflandırılmasında zorluklar çıkarmaktadır.

Birleşik Krallık Hazine Bakanlığı organizasyon yapısında yer alana icrai kuruluşlar (executive agencies) Bakanlık yapısı içerisinde yer almakla birlikte bazı konularda bu kuruluşlara yetki devredilmiştir. Doğrudan hizmet sunma görevi ve yetkisi olan bu kuruluşların kendine ait bütçeleri ve idari özerklikleri bulunmaktadır. Bu kuruluşların başında Birleşik Krallık Hazine Bakanı tarafından atanan genel müdürler (chief executive) bulunmakta olup genel müdürler Bakana karşı sorumludur. Birleşik Krallık Hazine Bakanı da icrai kuruluşun işlemleri ile ilgili parlamentoya hesap vermektedir. Bakanlık yapılanması içerisinde yer alan diğer bir örgüt türü bakanlık dışı kamu idareleridir (non-departmental public bodies). Bakanlık dışı kamu idareleri yasayla kurulmakta olup bu idarelerin eylem ve işlemlerinden de Birleşik Krallık Hazine Bakanı parlamentoya karşı sorumludur. Bakanlık dışı kamu idareleri Birleşik Krallık Hazine Bakanlığının ilişkili kuruluşu olmakla birlikte Bakanlık ile bağları icrai kuruluşlara göre daha zayıftır. Birleşik Krallık hazinesinin çalıştığı Bağımsız İdari Kuruluş (non-ministerial department) ise Birleşik Krallık Hazine Bakanı tarafından yönetilmemekte, Kuruluşun sorumluluğu doğrudan parlamentoyadır. Bağımsız idari kuruluşların faaliyet alanlarına politik müdahaleler doğru bulunmamakla birlikte idarenin bütünlüğü açısından bakanlıklarla ilişkilendirilmektedirler.

Türk mali yönetimine ilişkin izler çok eskilere dayanmakla birlikte ilk teşkilatlanma Birinci Murat devrinde gerçekleşmiştir. Uzunca bir süre defterdarlar mali yönetimin başındaki en üst yetkili olarak ülkenin maliyesini yönetmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra da Maliye Vekaleti Ankara merkezli hizmet sunumuna devam etmiştir.

Ülkemizde parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesi beki de Cumhuriyetin tarihinin en önemli siyasal değişikliğini ifade etmektedir. Sisteme geçiş ile T.C Hazine ve Maliye Bakanlığı özelinde de reform

hareketleri gerekleŒmiŒtir. T.C Maliye Bakanlığı ile T.C. Hazine MsteŒarlıđı birleŒtirilerek tek çatı altında toplanmıŒtır.

Yeni hükümet sisteminde T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın organizasyon yapısında da deđiŒiklikler olmuŒ Milli Emlak Genel Müdürlüğü Bakanlıktan ayrılırken, önceden Hazine MsteŒarlıđı bünyesinde faaliyet gösteren birimler T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı çatısı altında toplanmıŒtır.

Bakanlık teŒkilat yapısında, genel olarak Bakanlık ana hizmetlerini yürütmekle birlikte ayrı bir kanun ile kurulan bağlı kuruluŒlar, ayrı bir tzelkiŒiliđi bulunup bakanlıkla iliŒkisi idari vesayet düzeyinde olan ilgili kuruluŒlar ve Bakanlıkla hiyerarŒik bir bağlantısı olmamakla birlikte idarenin bütünlüğü ilkesi gereğince iliŒkilendirilen kuruluŒlar açısından da deđiŒikliklere gidilmiŒtir.

İki lkenin Bakanlık yapıları incelendiğinde, BirleŒik Krallık Hazine Bakanlığının rgtsel yapısı, Türkiye Cumhuriyeti Hazine Bakanlığı rgt yapısına nazaran çok daha karmaŒık bir görünüm arz etmektedir.

Öncelikli olarak ülkelerin Hazine/Maliye örgütlerinin en tepesinde yer alan kiŒi olan "Bakan" kavramı aynı Œeyi ifade etmemektedir. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı rgt yapısında Bakan unvanı bir tek kiŒiye aitken, BirleŒik Krallık Hazinesinde Bakana (Chancellor of the Exchequer) yardımcı eŒitli bakanlar bulunmamaktadır. Bakanların atanma Œekli, bakanlıklardaki üst yönetici kavramı, insan kaynakları, taŒra teŒkilatlanmaları, özel danıŒmanlık kurumu, yönetim kurulları, ülke bütçelerinin hazırlanmasındaki rolleri ve daha pek çok konuda iki ülke hazine bakanlıkları arasında farklılıklar göze çarpmaktadır.

Bununla birlikte iki ülke bakanlığı da, merkezi yönetim teŒkilatları içerisindeki önemli konumları, birçok alanda koordinatör vazifesi görmeleri, ülke geneline yönelik raporlama faaliyetleri sunmaları gibi çokça alanda benzerlik göstermektedir.

KAYNAKÇA

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018, 10 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30474). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180710-1.pdf>

1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi (2018, 15 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30479). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715-16.pdf>

4 Sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018, 15 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30479). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180715-1.pdf>

5 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi (2018, 09 Ağustos). Resmi Gazete (Sayı: 30504). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/08/20180809-11.pdf>

43 Sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2019, 7 Ağustos). Resmi Gazete (Sayı: 30855). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/08/20190807-1.pdf>

660 Sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011, 2 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 28103). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111102-5.htm>

1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu (1970, 26 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 13409). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/13409.pdf>

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu (2012, 22 Ocak). Resmi Gazete (Sayı: 24648). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/01/20020122.htm>

6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (2012, 30 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 28513). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121230-1.htm>

Alkan H. (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Kurumsal Özellikleri ve Demokratikleşme Sürecine Olası Etkileri. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, 30, 139-153.

Akbulut S. (2017). Türkiye'deki Mali İstatistik ve Raporlama Uygulamalarının İtalya, İngiltere ve Almanya Örnekleri ile Kıyaslaması (Uzmanlık Tezi). Muhasebat Genel Müdürlüğü. Ankara.

Akçakaya M. ve Özdemir A. (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Siyasal İstikrar. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 53 (3), 922-944.

Akman E. (2019). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Kamu Politikası Aktörleri. Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, 15 (1), 35-54.

Akkoyun Y. (2018). Yeni Hükümet Sisteminde Maliye Bakanlığının (Hazine ve Maliye Bakanlığı) Yapısı ve Görevleri. Mali Kılavuz Dergisi, 80, 7-39.

Arslan A. (2018). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Devlet Teşkilatı, Kamu İdarelerinin Yapısı ve Fonksiyonları ve Kamu Yöneticilerinin Atanması. Mali Kılavuz Dergisi, 80, 40-67.

Balls, E., Grice, J. ve O'Donnell, G. (Ed.) (2004). Microeconomic Reform in Britain. New York: Palgrave, Macmillan.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliği (2014, 16 Mart). Resmi Gazete (Sayı: 28943). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140316-6-1.pdf>

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu. (2019). Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 2019-2021 Stratejik Planı.

Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı. (2006). Hazine Müsteşarlığı 2005 Yılı Faaliyet Raporu.

Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı. (2014). Hazine Müsteşarlığı 2014-2018 Stratejik Planı.

British Council Türkiye. (2008, Kasım). Birleşik Krallıkta Kamu Yönetimi Reformları. Kamu İdarelerinde Stratejik Yönetim Projesi Raporu, Ankara.

Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü (1994, Ekim). Maliye Teşkilatı Tarihçesi ve Mevzuatı. Ankara.

Cabinet Office. (2018, Aralık). Annual Report on Special Advisers ,2018.

Chapman, R. (1997). The Treasury. London: Routledge.

Deniz Ş. A. (2006). İngiltere ile Karşılaştırmalı Olarak Türkiye’de Parlamenter Sistemin İşleyişi ve Hükümet Sistemi Tartışmaları. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (3), 133-157.

Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı. (2019). Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü Ana Statüsü (2007, 4 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 2651). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070504-9.htm>

Eroğul, C. (1997). Çağdaş Devlet Düzenleri: İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya. Ankara: İmaj Yayıncılık.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği (2014, 23 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 29214). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141223-3.htm>

Gözler, K. (2018). Türk Anayasa Hukukuna Giriş. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2018). Hazine ve Maliye Bakanlığı 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu.

Hazine ve Maliye Bakanlığı. (2019). Hazine ve Maliye Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu.

HM Treasury. (2017, Ocak). National Infrastructure Commission Framework Document.

HM Treasury. (2018, Temmuz). Annual Report and Accounts, (2017-2018).

Lijphart, A. (1996). Çağdaş Demokrasiler, Yirmi bir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örgütleri. Yetkin Yayınları.

Devlet Personel Başkanlığı, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Birimi. (2016). İngiltere Kamu Yönetimi ve Kamu Personel Sistemi. Ankara.

İstanbul Defterdarlığı. (2016). Defterdarlık, Osmanlı Devlet Teşkilatı'nın Kadim Bir Kurumu. İstanbul.

İyimaya, A. (2017). Anayasa Değişikliği Ekseninde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi. Yeni Türkiye Dergisi, 94, 71/89.

Özbudun, E. (1957). İngiltere'de Parlamento Egemenliği Teorisi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25 (1), 59-79.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2019). Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Karahanogulları, Y. (2014). Birleşik Krallık'ta Merkezi Yönetim Bütçe Süreci. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, 69 (1), 77-107.

Karasu, K. (2004). Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri. Ankara. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Hizmetleri Başkanlığı. (2017, Şubat). Karşılaştırmalı Hükümet Sistemleri, Parlamenter Sistem. Ankara: TBMM Basımevi.

Kefalet Sandığı Başkanlığı. (2018). Kefalet Sandığı Başkanlığı 2017 Yılı Faaliyet Raporu.

Keskinsoy, Ö., Kaya S. B. (2018). Türkiye'nin Hükümet Sistemi Üzerine Bir Değerlendirme. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 137, 67-96.

Maliye Bakanlığı (2011). İngiltere Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminin İncelenmesi. Türkiye'de Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminin Güçlendirilmesi Eşleştirme Projesi.

Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü. (2019). Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü. (2019). Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı. (2019). Özelleştirme İdaresi Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Peden, G.C. (2000). The Treasury and British Public Policy 1906-1959. Oxford: Oxford University Press.

Roseveare, H. (1969). The Treasury. New York: Columbia University Press.

Salihoğlu, E., Çapar, S. (Ed.) (2016). 21. Yüzyılda Yönetim II. Ankara.

Sobacı, M. Z., Miş, N., Köseoğlu, Ö. (2018). Türkiye'nin Yeni Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı. SETA Perspektif, 206, 1-6.

Sur, F. H. (1943). İngiltere'de Bütçenin Hazırlanması. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt:1 Sayı:3, 543-559.

Sur, F. H. (1948). İngiltere'de Lordlar Kamarası'nın Yetkileri. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 3/1-2, s. 132-139.

Turan, A. M. (2018). Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Social Sciences Research Journal (73), 42-91.

Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi. (2001). Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi. (2001). Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi Esas Sözleşmesi.

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi. (2001). Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Esas Sözleşmesi.

Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı. (2001). Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Esas Sözleşmesi.

Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı. (2019). Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Yücel, K. (2010). İngiltere'de Hazine Kontrolü ve Ekonominin Koordinasyonu. Sayıştay Dergisi, (78), 59-80.

Watts, D. (2006). British Government and Politics: A Comparative Guide. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Wright, M. (1969). Treasury Control of the Civil Service 1854-1874. London: Clarendon Press, Oxford.

Elektronik Kaynaklar

<http://www.baskent.edu.tr/~gurayk/finpazcarsamba3.doc> (Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019).

<http://www.cfcu.gov.tr/tr/hakkimizda> (Erişim tarihi: 10 Nisan 2019).

https://www.darphane.gov.tr/tr/content.php?parent_id=172&content_id=172 (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2019).

<https://www.dmo.gov.tr/Home/Icerik/86> (Erişim tarihi: 02 Nisan 2019).

<https://www.dmo.gov.uk> (Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

<https://www.dmo.gov.uk/about/who-we-are/> (Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

<https://www.dmo.gov.uk/responsibilities/money-markets/> (Erişim tarihi: 29 Mayıs 2019).

<https://www.fca.org.uk/about/the-fca> (Erişim tarihi: 04 Haziran 2019).

<https://www.fscs.org.uk/> (Erişim tarihi: 04 Haziran 2019).

http://www.focusdergisi.com.tr/bilim_insanlari/1000_yilin_dahileri/00214/ (Erişim tarihi: 02 Haziran 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/government-internal-audit-agency/about> (Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/how-government-works> (Erişim Tarihi: 31 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/royal-mint-advisory-committee/about>
(Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/philip-hammond> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/financial-conduct-authority> (Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/the-crown-estate> (Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/royal-mint> (Erişim Tarihi: 02 Haziran 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/government-actuaries-department/about>
(Erişim Tarihi: 20 Eylül 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/katharine-braddick#current-roles> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/james-bowler#current-roles> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/mark-bowman#current-roles> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/beth-russell#current-roles> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/rishi-sunak> (Erişim Tarihi: 16 Eylül 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/jesse-norman> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/john-glen> (Erişim Tarihi: 28 Mayıs 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/infrastructure-and-projects-authority/about> (Erişim Tarihi: 03 Haziran 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/simon-clarke#current-roles> (Erişim Tarihi: 17 Eylöl 2019).

<https://www.gov.uk/government/people/sajid-javid> (Erişim Tarihi: 15 Eylöl 2019).

<https://www.gov.uk/government/organisations/hm-treasury/about#responsibilities> (Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/bakan> (Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/bulent-aksu> (Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/dr-nureddin-nebati> (Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/osman-dincbas> (Erişim Tarihi: 04 Haziran 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/bashukuk-musavirligi-ve-muhakemat-genel-mudurlugunun-gorev-ve-yetkileri> (Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/hazine-kontrolorleri-kurulunun-gorev-ve-yetkileri> (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/hazine-kontrolorleri-kurulu-denetim-otoritesi> (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019).

<https://www.gib.gov.tr/kurumsal/gelir-idaresi-baskanliginin-tarihi-gelisimi> (Erişim Tarihi: 17 Mayıs 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/sandigin-amaci> (Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019).

<https://www.hmb.gov.tr/sigortacilik-genel-mudurlugu-hakkinda> (Erişim Tarihi: 06 Mayıs 2019).

<https://obr.uk/about-the-obr/what-we-do/> (Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

<https://obr.uk/about-the-obr/who-we-are/> (Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

<https://obr.uk/about-the-obr/working-with-government/> (Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

<http://www.kalkinma.com.tr/tarihce-statu-ve-sermaye-yapisi.aspx> (Erişim tarihi: 03 Nisan 2019).

<http://www.masak.gov.tr/tr/content/sunus/37> (Erişim tarihi: 17 Nisan 2019).

<https://muhasebat.hmb.gov.tr/cumhuriyet-oncesi> (Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2019).

<https://muhasebat.hmb.gov.tr/cumhuriyet-donemi> (Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2019).

<https://nsandi-corporate.com> (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

<https://nsandi-corporate.com/about-nsi> (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

<https://nsandi-corporate.com/governance> (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

<https://nsandi-corporate.com/governance/who-we-are> (Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019).

<https://www.psr.org.uk/about-psr/psr-purpose> (Erişim Tarihi: 03 Haziran 2019).

<https://www.royalmint.com/aboutus/> (Erişim Tarihi: 02 Haziran 2019).

<https://www.simon-clarke.org.uk/about-simon-clarke> (Erişim Tarihi: 17 Eylül 2019).

<http://www.spk.gov.tr/Sayfa/Index/0/1/2> (Erişim Tarihi: 21 Mayıs 2019).

<https://www.thecrownstate.co.uk/en-gb/our-business/our-structure-and-governance/> (Erişim Tarihi: 06 Haziran 2019).

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=yapilanma> (Erişim tarihi: 20 Mayıs 2019).

<http://www.ukfi.co.uk/about-us/who-we-are/> (Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

<http://www.ukfi.co.uk/about-us/what-we-do/> (Erişim Tarihi: 01 Haziran 2019).

<https://www.ukgi.org.uk/what-we-do/> (Erişim Tarihi: 07 Haziran 2019).

<https://www.ukgi.org.uk/what-we-do/asset-realisation/> (Erişim Tarihi: 07 Haziran 2019).

<https://www.ukgi.org.uk/what-we-do/corporate-finance/> (Erişim Tarihi: 07 Haziran 2019).

https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130310113011/http://www.hm-treasury.gov.uk/about_history.htm (Erişim Tarihi: 05 Haziran 2019).

ÖZGEÇMİŞ

Bahtiyar GENÇER 26.04.1984 tarihinde Trabzon'da doğdu. Trabzon Tevfik Serdar Anadolu Lisesini bitirdikten sonra Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden 2008 yılında mezun oldu. 2010 yılında T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığında göreve başlayan Bahtiyar GENÇER, 2010 -2016 yılları arasında Karabük Defterdarlığı Muhasebe Müdürlüğünde görev yaptıktan sonra Ankara'ya naklen atanmış olup halen T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığında Defterdarlık Uzmanı olarak görev yapmaktadır.